

არსენალი

№16 (163). 16-17 დეკემბერი-ნოემბერი-დეკემბერი. 3-16 აპრილი, 2012 წ. შანი 2 ლარი

14 აპრილი, 13 აპრილი, 8 აპრილი —
რატომ იწყებოდა საქართველოში
ძიებები ზაფხულში...

1992 წლის განთიადის
დასაწყისის უსწორი
დატყვეობა

ქუთაისში ამერიკელების
მიგაპიტი შექმნილი
სადასახლო-მოიხრეზე ბრძოლა

როგორ ტოვებდნენ ქართველი
მიგაპილები კოდორის ხეობას

ოკუპირებული
ცხინვალის
რუსული
სამხედრო ბაზა

18

ზინ ეშუქრება
და როგორ
იხავენ
ლონდონის
ოლივიუდას

16

უჩინეაჩინის ქული
ბანკაბისტვის

50

სნაპლებები
„სოსუვის“
მონანილეობით

14

ქოსოვო —
ახალი
„ცხვი რეის“
დასაწყისი

24

ინდური
INSAS,
როგელიც
„კალაუნიკოვი“
არ არის

53

სარჩევი

- 4 **სამხედრო სიხსლავები** **კალიფორსიაში**
- 7 14 აგვისტო, 13 აგვისტო, 8 აგვისტო — რამეთუ ინვაზიამ საპარტივლოში მოხაი ზაფხულში... **მხარეში**
- 9 რუმორი ტრეპლანე ქართული მხარეში **მოის გამოსახილი**
- 12 კავასიური მოვლენის მიხილივა **რეპორი**
- 14 სნელებები „სრუხის“ მოწინაღობით **სანაირი დანა**
- 15 ვნებათაღვლა სირიის ქიხი რარაღა **საგონოლოში**
- 16 ვინ ვეპარება და რუმორი ინავე ლინდონის ოლიგონაღა **საქონა**
- 18 ოქაპირაგული სხინვალის რუსული სამხედრო ბაზა **საფრთხე**
- 21 უნარული ვეგაგეარები: მიხევი ხელები საფრანგეთის პრეზიდენტის დანასაღა **საილხელო სამსახურები**
- 24 კოსოვო — ახალი „სიხი მოის“ ნაგონაგონს ერთ-ერთი საბაგი **კირიხიანი, კონფლიქტები**
- 30 500 ფაქტი მკორეების იმპორიოღა **ვეიშარები**
- 34 1992 წლის განთიღის დანაღი **აფხაზეთის ომი**
- 38 გუსტავ II **100 დიღი მხარეთმთარები**
- 40 ნაღორება „ტირინუსა“ **საქმეპრახიები**
- 43 გამოსხაღებელი დანიროსირიება ჯუნგლებით: მაღალინა-ინფორმირიონს კონფერენსათა (1962-66 წწ) **ლოკალური მოხები**
- 45 ქუთისიში ანაგინაღვლის მიხაპიით მუქინილი საღანგო-მოხირიბა გრიბაღი **სამხედრო თეხები**
- 50 უჩინეაჩინის ქული განაგონსთიონს **ინოვაციური ტექნოლოგიები**
- 53 ინღური INSAS, რუმელის „კალანსიოვი“ არ არის **„არანაღელი“ იარაღის მაღაზია**

რედაქციისგან

ინაგროში ავღანეთში ნაღმსატორტის ნაღმის აფეთქების დანაღი რილი 31-ე პატალიონის კაპრალი გევი ფანცულაია, მიუხედავად ექიმების მცდელობისა, გამოფეგანათ კომატოზური მდგომარეობიდან, სა-მწუხროდ, ექვის თვის შემდეგ გარდაიცვალა. ეს უკვე მე-17 ქართული სამხედრო, რომელიც ავღანეთში, პილმენდის პრეინციამში თალიბების თაღდსხმას შექირა, ქართული სამხედრო კონტინენტით რომ არ იფოს ამ საშიშ ავღანურ პროინციამში, აშხელა მსხვერპლი ნამღვიღად არ იქნებოდა. მიუღებელია თაღდცივის სამინისტროს პოზიცია, რომელიც კვლე განაგრძობს ავღანეთში დანაღლ სამხედროებზე ინფორმაციის მინქმალღას, რის გამოც საზოგადოებას არა აქვს სრულყოფილი ინფორმაცია ავღანეთში ქართული სამხედრო კონტინენტზე.

მოთარი რედაქტორი
ირაკლი ალღაღვიშილი
პასუხსიტგებელი რედაქტორი
თიმოზო ჩანანშიძე
კომპიუტერული უზრუნველყოფა
დათო მონსიავშილი

ჭურადღეა!
გამოიფერეთ „არსენალი“
და მიიღეთ შიღ,
ორ კვირაში ერთხელ!
ტელ: 238-26-74; 238-26-73

რედაქციის დანაღმისგან
განსაღმების განაგაქღგა
აპრამღღულია

განღემღულია დანაგაქღღად
30.07.2012

გაზეთი „კვირის პალიტრის“
დამატება ©
რედაქციის მისაგართი:
თბილისი, ორსენიღის ქ. N49
ტელ: 238-83-07 (121)

სარემღღამო განყოფიღება:
ტელ: 237-78-07; 238-78-70
email: arsenalii@kvirspalitra.com
ჭურანალი გამოღის
ორ კვირაში ერთხელ
პარანაგმის

სხლოდ ისრაელში: ლაპაზიანი გიჟინითა და ავგოვაჟით

თულ-აფეთის სანაპიროზე გადაღებული ტრუსის აპარა ებრაელი ლაპაზიანის ფოტომ, რომელსაც მზარს ავტომატ M16 უმშვენებს, არა მხოლოდ ისრაელის, მსოფლიოს მედიასაშუალებების გვერდები მოიარა. მისის ბოლოს გადაღებულმა ამ ფოტოსურათმა, კომენტარით „მხოლოდ ისრაელში“, პოპულარობა თავდაპირველად სოციალურ ქსელ „ფეისბუქში“ მოიპოვა, შემდეგ კი ამერიკული და ევროპული წამყვანი გამოცემები დაინტერესდა.

ვინაა ავტომატიანი ლაპაზიანი, ინფორმაცია ამ დრომდე არ მოიპოვება, თუმცა, ამას არც აქვს არსებითი მნიშვნელობა, — სურათი დოკუმენტურია, შთამბეჭდავი და რაც მთავარია, ისრაელის არმაში მშენიერი სექსის წარმომადგენელთა ფოფას ასახავს.

ცნობისთვის: ებრაელ სამხედრო მოსამსახურე ქალებს წესად აქვთ იარაღის ტარება სამხედრო ბაზიდან გასვლის შემდეგაც, რადგან მისი უფურადღებოდ დატოვება მკაცრად ეკრძალებათ და დაკარგვისთვის ციხეც ეუქრებათ.

ერთი სიტყვით, ისრაელში ავტომატიანი ქალი-სამხედროების გამოჩენა არაფის აკვირვებს, თუმცა უცნაური ისაა, გოგონა პლაჟზე თუ სამსახურებრივ მოვალეობას ასრულებდა, საცურაო კოსტიუმში რატომაა ან სადაა ავტომატის მჭიდი?

საგაგაჟო როდო — ჯერ სხვაარი განკლმ!

აშშ-ში, ნევადის შტატში ტრადიციული როდო — Silver State Stampede 2012 გაიმართა, რაც თვალის საამებელი სანახაობაა, მაგრამ ამჯერად მკითხველის ყურადღებას როდოს წინმსწრებ, ასევე ტრადიციულ ღონისძიება „ცხერების გახუნახე“ შეაქვრებთ.

აღბათ გაინტერესებთ, რა უნდა აკეთებდეს როდოსთან ცხერის, ან საერთოდ, რად უნდა ამ ცხოველს გახუნდეს? ის ხომ ისედაც უწყინარი ცხრეულია. საქმე ის არის, რომ ორდანი ზუთ წლამდე ბიჭუნებისთვის (ასპარეზზე სწორედ ამ ასაკის „კოუბოები“ გამოიძინან), რომლებიც ცხრეულის დამორჩილებას სწავლობენ, ცხრებიც

მონსტრები არიან. სანახაობა, ცოტა არ იყოს, სარისკოა, თუმცა იქვე ტრიალებენ პაუშკების მამოკობიც, რომლებიც ყოველ წამს მზად არიან შეიღებს ხელი წაშუკლონ.

უპილოტო ლაზერული კვებით 48 სათი იოჩინა

კომპანებმა Lockheed Martin-მა და Laser Motive-მ ლაზერული კვების ინოვაციური სისტემა წარმოადინეს, რომელიც უპილოტო საფრენი აპარატებისთვისაა განკუთვნილი. უპილოტო აპარატმა Stalker-მა, რომელიც მიწის ზედაპირიდან ლაზერის სხივით იკვებებოდა, პაერში 48 სათი დაჰყო.

Stalker-ი მომცრო ზომისა და მასის უხმაურო აპარატია, რომელსაც აშშ-ის სპეციალური ოპერაციების ძალები 2006 წლიდან დაზვერვისთვის იყენებენ. ამჯერად კი ამერიკელმა ინჟინერებმა აპარატს ლაზერული გამოსხივების მიმღები მოწყობილობა დაუყენეს და სხივის ენერგია ელექტროენერგიად გარდაქმნეს.

ექსპერიმენტის დროს Stalker-მა მილოდინს გადააჭარბა: ფრენის დასრულების შემდეგ მის აკუმულატორებში იმავე მძლავრი მუხტი აღმოჩნდა, ვიდრე აფრენის მომენტში იყო.

აპარატის დისტანციური კვების სისტემის გამოცდა სამხედროებსა და სპეცსამსახურებს ფართო ტაქტიკურ შესაძლებლობებს უხსნის. მწელად შესაძნევი, მცირე ზომის უპილოტო საფრენი აპარატები აქამდე ფრენის დაბალი ხანგრძლივობით გამოირჩეოდა და ხანგრძლივი პატრულობისთვის არ გამოდგებოდა.

გერმანიის კონტრაზვერსი იმიჯის გაუმჯობესებას კომისიებით ცდილობს

გერმანიის სამხედრო კონტრაზვერსი (MAD) იმიჯის გასაუმჯობესებლად ორიგინალურ მეთოდს მიმართა. ჟურნალ Y-ის ახალ ნომერში, რომელსაც ბუნდესვეერი გამოცემის, კონტრაზვერსების საქმიანობისა და მიმდინილი კომიქსი გამოქვეყნდა.

შეფთობილი კომიქსები „MAD-ის კუთილი აგენტების“ სამსახურებრივ სტუდიებს აღწერს, რომლებიც ვაშუშების, ისლამისტებისა და ნეონაციისტების გამოვლენაზე ზრუნავენ.

ამასთან, ჟურნალში კონტრაზვერსების სამსახურის ყოფილ ხელმძღვანელთან, კარლ-ჰინრიხ ბრიუსელბახთან ინტერვიუცაა, სადაც ის სენსაციურ განცხადებას აკეთებს. მისი თქმით, სამხედრო მწვერულებს საზოგადოებისგან მალულად საქმიანობა დიდი ხანია მოპებურდათ. ცნობისთვის: აქამდე სამხედრო კონტრაზვერსი ერთ-ერთ ყველაზე დახურულ სპეცსამსახურად მიიჩნეოდა.

საერთოდ კი MAD-ის ხელმძღვანელობას ამ პროპაგანდისტულ ნაბიჯის გადადგმა გერმანულ პოლიტიკოსთა კრიტიკამ აიწიკრებინა, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ ქვეყანას ამ ფორმის კონტრაზვერსების სამსახური, რომელიც „ცევი ომის“ გადმონათია, არ სჭირდება.

ლონდონის პოლიციას გერმანიის პოლიციის საკვების მიღება უპასუხებს

დიდი ბრიტანეთის პოლიციის ხელმძღვანელობამ თავის თანაშემრომლებს, რომლებიც ლონდონის ოლიმპიური თამაშების უსაფრთხოებაზე იზრუნებენ, საზოგადოებრივ ადგილებში, სტადიონებსა და სხვა სპორტულ ობიექტებზე ბრენდირებული შეფუთვის საკვებითა და სამკვამლთი გამოიჩინა აუკრძალა.

აკრძალვა ლონდონის 2012 წლის ოლიმპიადის იმ სპონსორების (Coca Cola, Cadbury's, McDonalds) ინტერესთა დაცვას ემსახურება, რომლებიც საკვებ პროდუქტებზე აწარმოებენ.

საბაზრო კანონების დაცვაც ისევე აუცილებელია, როგორც საზოგადოებრივი წესრიგის, თუმცა ბრიტანული პოლიციელები ამ აკრძალვას არცთუ გაცხადებენ და მასშედიანში საკვამლად კრიტიკული კომენტარებითაც გამოიჩინენ.

სამხედრო გარდაცვალების შემთხვევაზე!

აშშ-ის სამხედრო-საჰაერო ძალების ინსტრუქტორ ლუის უოლკერს, რომელიც ერთ-ერთი კურსანტის გაუკატორებშია ბრალდებული, 20 წლით თავისუფლების აღკვეთა მიუსაჯეს. ამ დანაშაულის გარდა, ტეხასის ბაზის ყოფილ უფროს სერჯანტს სხვადასხვა სახის სექსუალური ძალადობის კიდევ 9 შემთხვევა ამოუქექეს. სულ კი სასამართლომ დანაშაულს 28 პუნქტი ცნო. ინსტრუქტორს ყველა წოდება ჩამოართვეს, გაუუქმეს ყველა პრვილეგია და სამხედრო სამსახურიდან სამუდამოდ მოკვეთეს.

უოლკერი ერთადერთი არაა, ვინც ტეხასის შტატში ლეკლენდის ბაზის სექსუალური ტიპის სკანდალებით სახელი შეუბღალა. ამ სახის დანაშაულისთვის ამჟამად კიდევ ხუთი ინსტრუქტორის საქმე ძიებაშია და კიდევ 35-ს კი ეჭვმიტანილის სტატუსით დაკითხავენ. იმისი საქმიანობას დროებით ჩამოშორებული არიან.

ცნობისთვის: ლეკლენდის ბაზაში წერთან აშშ-ის სამხედრო-საჰაერო ძალების ყველა მოსამსახურე გადის. ბაზა 35 ათას კურსანტს ამზადებს, რაზეც 475 ინსტრუქტორი ზრუნავს. კურსანტთაგან მხოლოდ ქალია, ხოლო ინსტრუქტორები კი მხოლოდ მამაკაცები არიან.

აშშ-ის არმიის ქსელი-ზრანსუორები პაპირებს სისხლს გაუშრობს

კომპანია Raytheon-მა აშშ-ის კვლევითი ცენტრიდან 3,1 მლნ დოლარი მიიღო, რათა გაუმჯობესებოს ცვალებადი კონფიგურაციის მქონე კომპიუტერული ქსელი შექმნას.

დღეს ყველაზე თანამედროვე ქსელებსაც კი აქვთ უსაფრთხოების სისტემები „ზერე-ლები“, რაც საშუალებას აძლევს ჰაქერებს, მოიპოვონ საიდუმლო ინფორმაცია და აწონ სამხედრო თუ კომერციული ქსელები სტრუქტურის მნიშვნელოვანი ელემენტის მუშაობას.

ახალ კომპიუტერი ქსელი MORPHINATOR-ი განსაკუთრებულ ტექნოლოგიას გამოიყენებს, რასაც კიბერმანფრთხი შეარქვებს. მისი არსი ქსელის პარამეტრების, ბმულებისა თუ კონფიგურაციების გაუმჯობესებული ცვალებადობაა. შედეგად, მოწინააღმდეგე ქსელზე X სი-ზე თუ დასახმისას ინსტრუმენტების შექმნას ვერ შეძლებს, რადგანაც იმ დროისთვის ქსელის მახასიათებლები მრავალხის გადასხვავებული და ძველი „ზერელებიც“ თავისთავად გამჭრალა იქნება.

გასაგები ერთი რომ ეთქვას, პაკერისთვის ქსელში შეღწევა ისე გართულებდა, როგორც მკერავისთვის გაუმჯობესებით მოძრავი ნემსის ფუნქში მათის გამჭრევა.

ერთი ფაა, რომ MORPHINATOR-ის შექმნა ტექნიკურად შეუძლებელი არ არის, თუმცა პრობლემას მისი მართვის სისტემა ქმნის, რადგან თავის ადმინისტრატორი ასეთ ქსელზე ხომ სჭირდება.

ახალი კონკრსი: დაახლოებით და მოიგა 50.000 დოლარი!

თავდაცვის სფეროში კვლევითი სააგენტო DARPA აზნადებს ახალ კონკრსს, რომელიც მონაწილეებს მანის აძლევს, აშშ-ის თავდაცვის უწყების დიდი სამსახური გაუწიონ და თან მოეარი პრისი – 50 ათასი დოლარი დაისაკუთრონ.

კონკრსის მიზანი ისეთი საშუალების შექმნაა, რომელიც საფრენი აპარატების ვიდეოსენსორებიდან, ქუჩის ვიდეოკამერებიდან, მობილურებიდან და სხვა საშუალებებიდან მიღებულ ვიზუალურ ინფორმაციას გაანალიზებს და სასარგებლოს ამოარჩევს.

დიდი მოცულობის მონაცემთა გადამამუშავება, რომელზეც პენტა-

გონის დაზვერვის გეგანტური მანქანა ზრუნავს, დიდი ხანია ამერიკელ სამხედროთა საკვანძო პრობლემად იქცა. მხოლოდ აშშ-ის სამხედრო-საპოლო ძალებში 5000-ზე მეტი კაცი მზერავთ თვითმფრინავებიდან მიღებული გეგაბაიტობით ინფორმაციის გასანალიზებლად მუხლანაუსხლად მუშაობს. სწორედ კრუდსონისნავით, ანუ საქმეში სასოფადობის ჩართულობით ცდილობენ ამ პრობლემის მოგვარებას ამერიკელები – იქნებ ყველაზე აქტიურმა და ნიჭიერმა კონკურსანტებმა მაინც შეძლონ ზღვა ინფორმაციის გადასამუშავებლად ოპტიმალური ალგორითმის შექმნა.

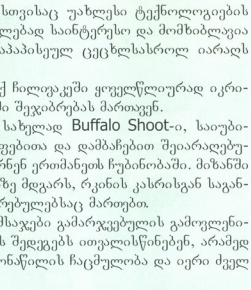
„გეგაბაიტური“ იარაღის მოგზავნილთა კონკრსი

ხომ არსებობენ ადამიანები, ვისთვისაც უახლესი ტექნოლოგიების გამოყენებით შექმნილი იარაღი ნაკლებად საინტერესო და მომხიბლავია და უპირატესობას ძველებურ, მამაპაპისეულ ცეცხლსასროლ იარაღს ანიჭებენ.

სწორედ ასეთები კანადის ქალაქ ჩილეოკეში ყოველწლიურად იკრებიან და კათის თოვლის სროლაში შეჯიბრებას მართავენ.

წელს ჩატარებული ტურნირი, სახელად Buffalo Shoot-ი, საიუბილეო – მეთომცე იყო. კათის თოვებითა და დამბეებით შეიარაღებულ მამაკაცები ამჯერადაც შეჯიბრდნენ ერთმანეთს წუბინობაში. მიზანში სროლა მონაწილეებს როგორც ფუნქუ მდგარს, რკინის კასრისგან საგანგებოდ გაკეთებულ „ცხენზე“ ამხედრებულებსაც მართობ.

საინტერესოა, რომ ტურნირზე მსაჯები გამარჯვებულის გამოვლენისას არ მხოლოდ მიზანში სროლის შედეგებს თთავებს სწინაყენებენ, არამედ იმასაც, თუ რამდენად ესადაგება მონაწილის ჩაცმულობა და იერი ძველ ეპოქას.

14 აგვისტო, 13 აგვისტო, 8 აგვისტო რაზმი იწყებოდა საქართველოში ომები ზაფხულში...

10 წელი აუხავთის მოის დაწყებიდან, 4 – ცხინვალის ომიდან – აგვისტო საქართველოს ბერიგორიანზე ომების დაწყებამდე ასოხირდება

1992 წლის 14 აგვისტოს აფხაზეთში დაწყებული საბრძოლო მოქმედებებიდან ერთ წელში ოფიციალურმა თბილისმა დაკარგა კონტროლის შექანინში საქართველოს ამ რაიონზე; 2008 წლის 8 აგვისტოს ცხინვალის რეგიონში დაწყებულ ომს იგივე მოჰყვა. ორივე ომის შედეგად ნახევარ მილიონამდე გაიზარდა აფხაზეთიდან და ცხინვალის რეგიონიდან იძულებით გადაადგილებული ქართველი მოსახლეობის რაოდენობა.

შემთხვევითი იყო თუ არა, რომ ეს ორი ტრაგიკული ომი 1992-სა და 2008 წლებში სწორედ ზაფხულში, აგვისტოში დაიწყო.

არც ის უნდა დაეფიქსოთ, რომ 2004 წელს ცხინვალის რეგიონში საბრძოლო მოქმედებების ყველაზე აქტიური ფაზის დაწყებაც 13-19 აგვისტოს დაემთხვა.

მწვინა ამის დამტკიცება, მაგრამ საქართველოს ტერიტორიაზე საბრძოლო მოქმედებები სწორედ ზაფხულს და თანაც აგვისტოს რომ ემთხვევა,

შემთხვევითი შეიძლება სულაც არ არის.

თუკი გავითვალისწინებთ, რომ ზაფხულში ტყეები გაფოთილია, რაც უზრუნველყოფს ტყის მასეში შეიარაღებული დაჯგუფებებისა და საბრძოლო ტექნიკის გადამალვას, ეს სერიოზული სამხედრო ნიუანსია.

აფხაზეთის ომის დასაწყისში, 1992 წლის აგვისტოში, ტყის ფაქტორის ის სეპარატისტული შეიარაღებული ჯგუფები იყენებდნენ, რომლებიც ოჩამჩირე-სოხუმის გზის მონაკვეთზე თავს ესხმოდნენ ქართული გვარდიის კოლონებს.

2008 წლის აგვისტოშიც, უკვე ცხინვალის რეგიონში, მაგალითად, ცხინვალის აღმოსავლეთ მიმართულეობა, ტყეებში ადგილობრივი შეიარაღებული სეპარატისტული იმალებოდნენ.

თუმცა, ზაფხულში ტყეებში პარტიზანული ტიპის ჯგუფების დამალვა მთავარი გარემოება არ ყოფილა.

ზაფხული და განსაკუთრებით აგ-

ვისტო საქართველოს ტერიტორიაზე ნაკლებნაღვექანია, რაც ნაკლებად ზღუდავს საბრძოლო ავიაციას, მათ შორის – დაბალ სიმაღლეზე მფრენი მიიერიშე თვითმფრინავებისა და დამრტყმელი შეუულმფრენების ფრენას.

საბრძოლო ავიაციის ინტენსიურად გამოყენებისთვის საუკეთესო ამინდით სარგებლობს ის მზარე, რომელსაც დიდი უპირატესობა აქვს ავიაციაში და პაერში გაბატონების ზარჯზე შეუძლია მოწინააღმდეგის სახმელეთო დანაყოფების წინსვლა საპაერო დარტყმებით შეაჩეროს. ანუ ზაფხულის და განსაკუთრებით აგვისტოს უღრუბლო ქართული ცა რუსულ საბრძოლო ავიაციის საუკეთესო საშუალებას აძლევდა, გამოეყენებინა უდიდესი უპირატესობა პაერიდან დაბომბვის სახით, რაც მან შეასრულა კიდეც 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს.

1994 წლის დეკემბრის ბოლოს, რედესაც რუსეთის ფედერალური ძალები

რატომ ემთხვევა ოლიმპიადები საქართველოში ომაზის დაწყებას?!

ჩვენს მკითხველს დამთხვევათა ერთი შეხედვით უცნაურ ჯაჭვს შევასხენებოთ 1992 წლის 14 აგვისტოს, როდესაც აფხაზეთის ომი დაიწყო, ესპანეთში, ბარსელონაში 25-ე საზაფხულო ოლიმპიადა ნაშინადაც; 1998 წელს, გალის მოვლენების შემდეგ, ააზონის ქალაქ ნავანოში მე-18 ზამთრის ოლიმპიური თამაშები დაიწყო; 2004 წლის 13 აგვისტოს, როდესაც „ვარდების რევოლუციით“ მოსული ხელისუფლება ცხინვალთან ომში აღმოჩნდა ჩართული, საბერძნეთში, ათენში 28-ე საზაფხულო ოლიმპიადა გაიხსნა; დაბოლოს, 2008 წლის 8 აგვისტოს ერთდროულად დაიწყო საქართველო-რუსეთის ომი ცხინვალთან და 29-ე საზაფხულო ოლიმპიური თამაშები პეკინში... სოჭის 2014 წლის ზამთრის ოლიმპიადამდე ვერ კიდევ ორი წელია, მაგრამ წელს, 27 ივლისს, ლონდონში 30-ე საზაფხულო ოლიმპიადა გაიხსნა. იმედოვნით, რომ ეს სამხილი ტრავმაცია არ გაგრძელდება და მორიგი ოლიმპიადის გახსნა, საქართველოში ახალი ომის დასაწყისს არ დაემთხვევა.

თის სამხედრო დაჯგუფების შემოჭრა როკის გვირაბის გველთ საქართველოს ტერიტორიაზე. ცხინვალის რეგიონში ბერად გაჭირდებოდა და გაჭიანურდებოდა.

ამის მხზენი მართ ის კი არ იქნებოდა, რომ რუსეთის საბრძოლო ავიაცია ცუდ საფრენონო ამინდის გამო ვულარ შექვლენდა საპაერო მხარდაჭერას, არამედ თოელი, ნამქერები, ზეგები, რომლებიც ხშირად ჩრდილო ოსეთის იმ ერთადერთ გზაზე, რომელიც როკის გვირაბისკენ მიდის. ზამთარში არანაკლებ რთული გზაა როკის გვირაბიდან ცხინვალისკენ და მისი გადალახვა ჯეჰანკელონებს ძალზე გაუჭირდებდათ.

გარდა ამისა, შემოდგომა-ზამთარში შუე ზეგამც ძველდება ნაოსნობა, რაც,

რუსული საბრძოლო ავიაციისთვის აგვისტოს უდრებელი ქართული ცამისწრება აღმოჩნდა

ჩენქეთის დედაქალაქ გროზნოში შეიპტრნენ, მათ ქალაქის ქუჩებში ბრძოლისას დიდი დანაკლისი განიცადეს. შემდგომში რუსი გენერლები აღიარებდნენ, რომ მისეზი უშედეგო საახალწლო იერაშისა გროზნოზე, ისიც იყო, რომ მოიერიშე თვითმფრინავები და დამტრემელი შეველმფრენების კეპაეები ვერ ემარებოდნენ რუსულ დანაყოფებს.

რუსულ დანაყოფებს კი იმიტომ არ ჰქონდათ საპაერო მხარდაჭერა, რომ ზამთარში ჩრდილო კავკასიაში ხშირდადა ნისლი, ღრუბლიანობა, საზოგადო, რთული მეტეოროლოგიური პირობები.

1994 წელს რუსული მოიერიშე-

ბი და შეველმფრენები არ იყვნენ აღჭურვილი ნავიგაციისა და ცეცხლის მართვის თანამედროვე ხელსაწყოებით, ხოლო პილოტები კარგად არ იყვნენ მომზადებულნი როულ მეტეოროლოგიურ პირობებში საფრენად, რის გამოც რამდენიმე რუსული მოიერიშე ჩენქეთში მიუბს შეეჯახა.

1994 წლის შემდეგ 14 წელი იყო გახული, მაგრამ 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ხუთდიდან ომშიც არ იყო მალად ღონეზე რუსი პილოტების მომზადება და რომ არა უდრებელი ცა, ვერც კი იფრენდნენ ქართულ ცაში.

2008 წელს საბრძოლო მოქმედებები აგვისტოს ნაცვლად ნოემბერში ან დეკემბერში რომ დაწყებულიყო, რუსე-

თავის მხრივ, გაართულებდა რუსული დიდი სადესანტო ზომალდებიდან დესანტის გადასხმას აფხაზეთის სანაპიროზე. აგვისტოში კი ასეთმა რუსულმა ზომალდებმა დიდი პრობლემის გარეშე გადასხეს საზღვაო დესანტი ნოვოროსიისკიდან ომაშირეთსთან.

სამწუხაროდ, საქართველოს ხელისუფლებამ ვერც 1992 წელს, ვერც 2004 და მით უმეტეს, ვერც 2008 წელს ვერ გაითვალისწინა ზაფხულის ფაქტორი და კარგი საფრენონო ამინდი რუსეთის საბრძოლო ავიაციისთვის და ვერ გამოიყენა ბუნებრივი შემზღვევი ფაქტორი — კავკასიის ქედი და როკის გვირაბის გზების გადალახვის სირთულე.

ირაკლი ალავაშვილი

ქართული ჯარის მიერ კოდორში
დატოვებული I22 მმ-იანი პაუზიცა D-30

როგორ ტოვებდნენ ქართველი მეგობრები კოდორის ხეობას 2008 წლის აგვისტოში

2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის დეტალებზე არაერთი პუბლიკაცია გამოქვეყნდა. შესაბამისი უწყების მიერ დაბლოკილ გასაიდუმლოებული ინფორმაციების მიუხედავად, ჟურნალი „არსენალი“ აქტიურად ცდილობდა მკითხველამდე მიეტანა, რა ხდებოდა ნ-დღიანი ომის დროს, როგორი იყო მეომრების განწყობა, ფიზიკური და ფსიქოლოგიური მომზადება...

ასეა თუ ისე, ჯონკრეტულად ცხინვალში განვითარებული პროცესებისგან განსხვავებით კოდორის ხეობასთან დაკავშირებით ძალიან მწირი ინფორმაცია არსებობს. დღემდე უცნობია, რა მოხდა სინამდვილეში ზემო აფხაზეთში 2008 წლის აგვისტოს...

ჩვენი ახლანდელი რუსკონტენტები კოდორის ამბებს იხსენებენ და დეტალურად ჰყვებიან.

ზურა, 28 წლის:

— 8 აგვისტოს, როგორც კი საპაერო შეტევა დაიწყო, გავრცელდა ინფორმაცია, ჩვენს სამხედრო შენაერთებში წინააღმდეგობის გაწყვეას არ აპირებდნენ, რადგან აზრი არ ჰქონდა. მთავარი იყო, იქაურობა უდანაკარგოდ დაგვეტოვებინა და კიდევ, ასევე ძალიან

მნიშვნელოვანი იყო, რომ მტერს საბრძოლო ტექნიკა ხელში არ ჩაეარდნოდა.

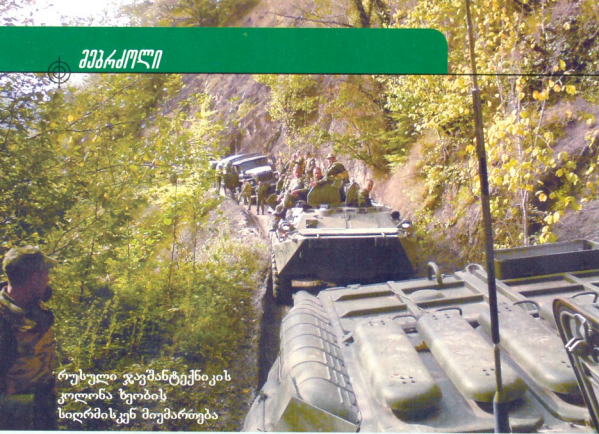
ეს არც ისე ადვილი იყო, რადგან მეთაურობა ძალიან დაბნეული იყო. უფრო სწორად, როგორც კი მოწინააღმდეგემ პაეროდან პირველი იერიში განახორციელა, მაშინვე პანიკა დაიწყო.

ყო. ჩვენ იმ ადგილას ვიყავით განთავსებული, რომელიც შინაგან საქმეთა სამინისტროს საკმაოდ დიდ დაჯგუფებას ეკუთვნოდა.

ნაწილის უფროსმა გვითხრა, სახმელეთო სამხედრო ოპერაციებს აზრი არა აქვს, ამიტომ, შევეცდებით ვეღვაზე უსაფრთხო გზა ვიპოვოთ და სამშვიდობოს გავიდეთ. რამდენიმე წუთში ისევ ინტენსიური დაბომბვა დაიწყო. წერტილგან დარტყმებს ჰკავდა, — იბომბებოდა ქართული პოლიციის პოზიციები და დევნილობაში მყოფი აფხაზეთის სამთავრობო კოტეჯები, რომლებიც ჩვენ თვალწინ ფერვლად იქცა.

ის რამდენიმე წუთი, სანამ მეთაურობა გადაწყვეტილებას მიიღებდა, საუკუნედ იქცა, — ვუყურებდით ცეცხლისგან გაქითდებულ ცას და ფოველი წუთი უკანასკნელი გვეგონა.

რუსული ჯავშანტექნიკის კოლონა ხეობის სიღრმისკენ შეემართება

ვერც თავის გარიდებას ვახერხებდით ჩვენ თვალწინ ალბათ 400-500 მეტრზე ჭურვი აფეთქდა. თქიდან ცეცხლი ჯერ მანქანებს, შემდეგ კი საწილებებს გადაეღო. აფეთქების ხმამ კოტეჯებისა და სკოლის შენობის ფანჯრები ჩამასხვრია...

როგორც ექნა, პოზიციების დატოვების ბრძანება მივიღეთ. მეთაურის ბრძანებას კიდევ რამდენიმე წუთი რომ დავუკვიანა, ძალიან ბევრი იქაურობას თვითნებურად დატოვებდა, რადგან დარწმუნა თვითმკვლელობის ტოლფასი იყო.

— ალბათ სამშვიდობოზე გამოსვლაზეც რისკებთან იყო დაკავშირებული...

— რა თქმა უნდა, წამოსვლამდე რამდენიმე წუთით საპაირო იერიში შეწყდა. გვიბრძანეს, რომ ეს დრო უნდა გამოვიყენებინა, — „ტრაფიკი არ დარჩება!“ — თქვა ჩვენმა ამოთაურმა, რაც იმას ნიშნავდა, რომ რის წამოღებასაც შეუძლებდით, უნდა წამოგვედო. დანარჩენი კი ადგილზე უნდა გაგვენადგურებინა.

ბიჭებმა რამდენიმე კოტეჯს ცეცხლი წაუკიდეს. როგორც კი ჩვენი მოძრაობა მიწინააღმდეგე მხარემ შენიშნა, ისევ იერიშზე გადავიოდა, — ამის მიუხედავად, არტილერიის გარდა ვეკლავდნენ, რისი წამოღებაც შეეკებოლო, სამხედრო მანქანებში ჩაყვითროთ, ნაწილი ადგილებზე უაფეთქეთ, მთი შორის ტყეა-წამალი და სოფელ ომარშარასკენ დავიძარით. დღემდე გული მწყვედა, რომ იქ დავტოვეთ ჩემი საყვარელი ამერიკული ავტომატი „კ-4“...

— რატომ დატოვეთ, მისი წამოღების საშუალება არ იყო?

— არა, ამ იარაღით რუსული „კალშნიკოვების“ შეცვლა იკვებებოდა, მაგრამ იარაღი ტყეა-წამლის გარეშე ამოვიგიტანეს. ცარიელი ავტომატების თრვას აზრი არ ჰქონდა. წარმოდგენულ ვითარებაში მოვახერხეთ და რამდენიმე ადგილი დავჩაღძეთ, „სატყუარებიც“ გაუაყვით და წამოვედით.

ძალიან ბევრი შეცდომა დავუშვით. ჩვენებს უნდა გაეთვალათ, რომ რუსები აუცილებლად გამოიყენებდნენ და იმ რაოდენობის შიშში საბრძოლო ტექნიკა არ დღნივ აეზიდათ, უნდა სცოდნოდით, რომ უბრალოდ ვერ გამოიყენებდნენ... ეს ჩემი, ერთი რიგითი ჯარისკაცის აზრია.

— გავრცელდა ინფორმაცია, რომ კოლრის ხეობის დატოვებისას ქართულ შენაერთებს საბრძოლო ტექნიკა არ გაუნაგურებია...

— დიახ, ვიცო, რომ ასეც ითქვა, მაგრამ მე იმას გიყვებით, რისი შიშით ვინ უნდა ვიყავი, თუქცა, ბიჭებიც უნდა ვიყავი აქეთ ამბებიც მოვისმინე, რომ მათ ვერ მოასწავს საბრძოლო ტექნიკის გაუნაგურება.

ერთ-ერთი ვერსიით, აფხაზებმა ქართულ შენაერთებს ხეობიდან კორი დღერი გაუკეთეს და ამიტომ არ გაანადგურეს ტექნიკა. ასეც რომ ყოფილიყო, რა? აბა, რა უნდა ექნათ, ბიჭები იქ ჩაიხიციან?

როგორც შემდეგ გავიცე, ამისთვის დრო მოგვეცა, მაგრამ არტილერიის გარდა, ჩვენ იქ არაფერი დაგვიტოვებია. მე იქარადად მზად ვიყავი, ჩემი ავტომატის გარდა ვეკლავდით დამეტოვებინა, რადგან არ გვექონდა არავითარი გეგმა და სტრატეგია, როგორ უნდა მოექცეულიყავით. არც ის ვიცოდით, თუ რატომ გადაიხიროლეს ჩვენი

ნაწილი და რა დაგვლებს შენს უკლებს გვეკვალბოდა, რადგან ადვით თუ არა, რამდენიმე საათში დაბოშება დაიწყო...

საბრძოლო ტექნიკა ამ შემთხვევაში ვერ დაგვეტარებოდა და სწორად მოიქცენ ადამიანების სიცოცხლე, რომ მაინც გადააჩინეს.

ვისაც ის რამდენიმე წუთი საკუთარ თვებზე არ გამოუვლიდა, არ ვურჩევ ასე უსაფრთხოდ ილაპარაკოს გმირობაზე. ერთია, როცა მიზნისთვის იბრძვი და ამ მიზნის გმირულად შეწირები, მაგრამ მეორეა, როცა პირდაპირ ბომბების ქვეშ ხარ, ხელის განძრევის საშუალება არ გაქვს და რამიმე გაკეთებასაც არანაირი აზრი არ აქვს.

არტილერია იყო ჩართული ცხენის რუსის ბრძოლებში და როცა საქმეში რუსული ავიაცია ჩაერთო, ვეკლავდნენ, მაგრამ დეკარა და ერთ საათში ვეკლავდით მოშილა... ეს ჯარისკაცების ბრალი არ არის. ინტენსიური დაბომბვა ხორციელდებოდა და ასეთ ვითარებაში, შესაძლოა, ვიღაცები მხოლოდ თავის გადასარჩენად ვიქცობოდნენ.

— სამშვიდობოს როგორ დამოხვედით?

— თავდაცვის სამინისტროს ის ქვედანაყოფები, სადაც მე ძამინ ვირიციხეში, თითქმის უდანაკარგოდ გამოვიდით, მაგრამ ზუგდიდში ჩამოსვლების ქალაქში რუსული ჯარი დაგვიტყდა.

იარაღი მეთაურობას ჩაუბარეთ და განაწესე დავუვლიდეთ, — არვიან იცოდნა რა იქნებოდა შემდეგ. მახსოვს, ზუგდიდის ერთ-ერთი ქუჩაზე მოხუცმა ქალმა გამოიარა.

ამ დროს ჩვენ პოლიციის განყოფილების ეზოში ვიყავით თავმოყრილი. ამ ქალმა გვითხრა, — შეილებო, ერთ-ერთი გამოძვივით და უბრალო ტრანსპექტის მოგვეცითო. ზუსტად იმ დროს, ჩვენ წინ ოცამდე რუსულმა ჯავშანმანქანამ ჩაიარა, მაგრამ იმ ქალის გაუგავ მანქანა არავინ იცავდა. მართალი გითხრათ, ერთმანეთის მოგვევრდა. არადა, ვიცო, გულში ბევრმა ინატრა „გვარდნიები“ სცემოდა...

— თქვენ?

— ძნელია მტრის კოლონას აუღლებულად უყურო, როცა იცი, რომ ძალიან უსუსურია ხარ და თავდაცვა არ შეგიძლია. ჩვენ ფსიქოლოგიური მომხარება გავიარეთ, მაგრამ სიტუაცია, რომელშიც იმ დღეებში აღმოვჩნდით, არასდროს გავცხიხილავს...

ვიცი, რომ ჩვენ გარდა იქ 150-მდე ჯარისკაცი დარჩა, რომლებმაც სწორედ სამოქალაქო ტრანსპექტით დააღწიეს თავი რუს სამხედროებს.

თემური, 32 წლის:

— ჩვენი ასეული კოლონში ვველანზე მუტხანს დარჩა. იქაურობა მოსახლეობისგან უკვე დაცლილი იყო. აუხახუთის ლეტციათმური ხელისუფლების კორტეჯები და შინაბები თითქმის გადწარი იყო და მიუხედავად ამისა, ოჩამჩირის რეიდიდან რუსულმა კრეიხერმა ხეობის სარაკტო დამუშავება სამცხეში დაიწყო.

პარალელურად ბიჭები იგებდნენ, რომ ზუგდიდშიც რუსული ჯარი იყო შესული. ალყაში ვიყავით ამის მიუხედავად, მეთაურობამ ხეობიდან გასვლის გადაწყვეტილება მიიღო.

გვიგეთო, რომ საბრძოლო ტექნიკის ჩაბარების სანაცვლოდ, იქიდან ე.წ. უსაფრთხო კორიდორს გვთავაზობდნენ, დროც მოგვეცხე, 48 საათი. თან გავგაფრთხოვს, ერთი „სატყუარას“ მაინც თუ გადაუწყვდებით, ჩვენი კონტროლის ქვეშ ხართ და აქედან ვერც ერთი გადაწყვეტი.

კოლონის ხეობის წაწილს, სოფელ ავარას, არტყლიერა ჯერ კიდევ ამუშავებდა. წინააღმდეგობის გაწევას აზრი უბრალოდ არ ჰქონდა. ერთადერთი რაზეც ვფიქრობდით, იქაურობა უღანდაკაროდ დაგვეტოვებინა.

ვიდრე ჩვენი სამხედრო „კამპნი“ გამოსვლას დააპირებდა, სოფლის ცენტრში გადმოსულმა აუხახუბმა ცეცხლი გაგვიხსნეს, ვერ გეტყვით, ეს უბრალოდ სათქმელად და სატრაბახოდ უნდოდათ, ქართული სამხედროები ჩვენ გვეყვარეთო. მანქანიდან თვალის მოკარი, როგორ ჩამოხსა ერთ-ერთმა საერაულად, აფხაზმა (სამხედრო ჩაცმულობაზე ეტყობოდა) რომელიღაც შენობაზე დამატყუებული და დაწვას გადაჩრჩინებო საქართველოს დროშა და გამეტყუბო მოქინა ძირს. მაშინ მცირე პაპასუსო ცეცხლი გახსნით, რამაც მათი გააქტიურება გამოიწვია. შემდეგ ცეცხლი შეწყვეტით. მაშინ ვამბოვო, ახლა რუსები დაგვეტყუებ-მეთოც, მაგრამ იხიანი დუმდნენ.

— რამდენ ხანს მოგიწიათ იქ ყოფნა?

— ორ დღე, ამ ხნის განმავლობაში რუსული ავიაცია ლოკალურ დარტყმებს ახორციელებდა, ისე, რომ ჩვენი მხრიდან არანაირი პასუხი არ ყოფილა. მესამე დღეს, უფრო სწრაოდ, საღამოს, აჟარდენი საქონისენ დეიძარიოთ.

საუიაციო დაბომბვების ხმები ისევე იხმოდა ნაკლები ინტენსივობით, ალბათ უფრო ინფრასტრუქტურის განადგურებისკენ მიმართული, ვიდრე ქართული სამხედრო შენაერთებისკენ.

ჩვენ უკან კიდევ სამი მანქანა მოდიოდა. ფრებები არ ჰქონდა ანთებული, რომ ავიაციას მიზანში არ აუგეიანო.

იქიდან მესტიაში გადმუდით, მაგრამ ზუგდიდში ჩასვლა ვერ გავრეე. ვიციც, რომ ბუგნა მამის თხოიონ უშველა თვის, მესტიელებს სთხოქალაქო ტრანსაცემლი სიხოვა და ისე წვიდა შინ... ისიც ითქვა, რომ სვანებს აირადის სანაცვლოდ სიხოვდნენ სამცხედლობის გაყენასო.

მე რამდენიმე დღე იქ დავარი. არც ჩემი იარაღი დამიკარავს და არც კამუფლაგი გამიხნდა, მაგრამ არც სხვას დავუწვებ შორალის კითხვას, ვისაც როგორ შეეძლო, ისე მოიქცა. ისე ვი, ომის დროს ბერმა ჯარისკაცმა და უფრო მაღალი რანგის სამხედრო გამაჩინა ნამდვილი სახე, ფორმის ტარების ღირსი ვეველა არ ყოფილა.

რობერტი, 27 წლის:

— ერთადერთი, რისი წამოღებაც შეეძლიო, M4-ები იყო, რომელიც თან გექვლიო. მაშინ იქ დარჩენა და ბრძოლა გემორობა კი არა დიდი სიბრძნევე იქნეოდა. მანქანებით გამოგვიყვანეს. გზაში საწვივი გაგვითოვდა, მარაგის შეკვებაზე ლაბარაკივც ზედიქმით იყო. არადა, დრო აღარ ითქნდა.

მაშინ ოცმთაურმა გვიხარა, — ვისაც როგორც შეეძლიოთ, ისე უშველეთ თავსო. იქაურობის აზრზე არ ვიფივი და არც ის ვიცოდო, საით დავიგო უნდა წავსულიყვიო.

წიქიდა. ჩემთან ერთად 5 ბიჭი იყო. მოკლე გადარბენებით, ჩასაფრებებით, ხოხით და მცირე შესვენებებით ჩამოველიო საქონამდე.

ამ დროს ოჩამჩირიდან ენგურის ხიდან რობუტის კოლნა მოდიოდა. მათი გრუხუნე გვექსიოდა... ახლოდ სისხლო მეყინება იმ ხმის გახსენებაზე.

სამანქანო გზით წასვლას ვინ გაბეჯდოდა, იმ გზაზე რუსები აქტიურად გაადგილდებოდნენ, მისიქ ტექნიკა უკვე დაცლილი კოლონის ხეობაში ადიოდა. ისეთი შუქი ჰქონდა, გარშემო რამდენიმე კილომეტრს დღესავით ანათებდა.

სველ ბალახზე დამხობილები თავის აწევსაც ვერ ვებეღვიოთ არადა, გადაუღებლად წვიდა და პირში წვილი ჩავვიდიოდა. ერთმანეთს გამხვევებდით, როგორღაც გავუძლიოთ. გვემოდა, მაგრამ საჭმელი ვის ასხივდა.

ერთი დღე ხის ძირში შევი-

წვიეთ ენატრობდი, ოღონდ ერთი ლეინი სიგარეტი მოქცა და მერე სიკვდილიც არ ვინაღვლეთი-მეთოც. ბიჭებმა შემომიბრინეს, — მაგ „თუმპუკ“ კრინტი არ დაძირი. ხომ გავცაითო, ზოგა ჰყოი მარგებელიყო, — მაშინ დავხებეთ თავი მოწყვას... ბოლომდე სველი ვიყვიო.

ერთ-ერთს ქრონიკული ასთმა ჰქონდა და ხიხივის დროს, ჩასახუნთქი წამალი დავიხებო. ძალიან ცუდად გავიხნდა, ვეჭვეწოდით, არ მოკვდეთ... იქიდან ქვემო სვანეთში, ლენტქის რაიონში გადავედიო.

— საიდან გაიგეთ, რომ ლენტქეში იყოთ?

— წარწერა ენახეთ შემდეგ აფთიაქი გამოხნდა. უკვე კარგად გათქმებული იყო და დქმის ვიხებო, ოღონდ წამალი ჰქონდით იმ ბიჭსთიხი-მეთოც. გულწრფელად გეუბნებით, დაქვლილი რომ დამხვედრიოდა, ფანჯრებს ჩავმეტყვედი. რუსის ტყეეას გადარბენილო კაცი გვაკვებოდა და დანაშაულის ჩადენას დავუქმბდი. საბედნიეროდ, დია იყო.

ჩვენს დანახვაზე იმ ქალს ტირილი აუტყოდა. ყველანი შეგვიყვანა და კარი შვინიდან ჩაქცა. ამ ბიჭს წამალი მოსცა და მერე დაგაპურა კიდევ. გვხოხო, იარაღი ნუ გავლიოთ, რა იცით, ვინ შეგხედათო, დღეს არავის ნლობა არ შეიძლებაო. საღამომდე იქ დავრჩით. შემდეგ უბრალო ტრანსაცემლი და დიდი ჩანთა მოგვეცა და გამოგვისტურბო.

5 დღის შემდეგ სახლში ჩავედი. ჩემებს მკვდარი ვეკონე. ამის შემდეგ თუ ვინმე მუტყვის, კოლონის ხეობა ქართულ სამხედროებს უბრძოლველად არ უნდა დაეთმოთო, უბრალოდ წარმოგდენა არა აქვს იმ დღეებში იქ რაც ხედიოდა.

ლალა პაპასპირი

კოლონის ხეობის დაცვა არანსურად იყო დაგვეძლიო

კავკასიური მოვლენები

აზერბაიჯანს 75 მლნ დოლარის სახიმალოდ სარაკეტო კომპლექსი Uran-9 აქვს შეკვეთილი

აზერბაიჯანი

- 13 ივლისს აზერბაიჯან-ირანის საზღვაო საზღვარზე, ასტარის რიონის მახლობლად, აზერბაიჯანელი მე-საზღვრეების კატარის ბრძანებებს ირანელთა ნაფი არ დაემორჩილა, კონტრაბანდული ტვირთი ზღვაში ჩაყარა და მიძალაფე სცადა. ნაფი მყოფი სამი ირანელის დაკავება მაინც მოხერხდა, ხოლო მეციხოვნეებმა ზღვის სიღრმეიდან კონტრაბანდული 10 კგ ჰაშიში ამოიღეს.
- 13 ივლისს სწვლელების დროს ბაქოს მე-4 საარმიო კორპუსის ერთ-ერთ სამხედრო ნაწილში უსაფრთხოების ნორმების დარღვევის გამო ერთ-ერთმა ჯარისკაცმა ტაბელური იარაღით ერთი თანამებრძოლი მოკლა, მეორე კი დაჭრა.
- 13 ივლისს ცეცხლის რეჟიმის შეწყვეტის დარღვევის გამო ნახჭევანში, შაჰპეის რაიონში, მე-5 საარმიო კორპუსის ერთ-ერთი ნაწილის ჯარისკაცი დაიჭრა.
- 16 ივლისს შუგების ხაზის თავუზის მიმართულებაზე ნეიტრალურ ზონაში აზერბაიჯანის არმიის დაჭრილი ზედადიანი მოსამსახურე მიბიძღური ტელეფონით ძმას დაუკავშირდა და ამის შესახებ შეატყობინა. მისი მოტივებმა მხოლოდ 17 ივლისს საღამოს

- მოხერხდა, მაგრამ ამ დროისთვის ის უკვე გარდაცვლილი იყო.
- რუსულმა კორპორაცია „ტექტიკურმა სარაკეტო შეიარაღებამ“ 19 ივლისს გააერცვლა ინფორმაცია, რომ 2010 წელს აზერბაიჯანმა მას 75 მლნ დოლარის ღირებულების სახიმალო-სარაკეტო კომპლექსი Uran-9 შეუკვეთა.
- 20 ივლისს ფონტის ხაზის თავუზის რაიონში ცეცხლის რეჟიმის

შეწყვეტის დარღვევის გამო დაიღუპა უფროსი ლეიტენანტი ჯაფარ იბრაჰიმ-ოღლი ჯაფაროვი.

- 20 ივლისს ბაქოში დისლოცირებულ ერთ-ერთ სამხედრო ნაწილში 18 წლის ჯარისკაცმა თავი ჩამოიხრჩო.
- 20 ივლისს სტამბოლში საზღვაო ცერემონიაზე თურქეთის სამხედრო აკადემიების 2011-12 წლების კურსდამთავრებულებს პრეზიდენტმა აბდულა გიულმა დიპლომები გადასცა. კურსდამთავრებულთა შორის აზერბაიჯანელი ოფიცრებიც იყვნენ.
- 26 ივლისს აზერბაიჯანის არმიის სამხედრო მოსამსახურემ ფირუზ ფაზაზოვმა სომხეთ-აზერბაიჯანის საზღვარი ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილში გადაკვეთა და სომხურ მხარეს ჩაპბარდა.

სომხეთი

- თავდაცვის სამინისტროს პრეს-მდივანმა არწურუნ ოფანესიანმა თავუზის რაიონში ნეიტრალურ ზონაში აზერბაიჯანელ სამხედრო მოსამსახურის მკვლელობაზე კომენტარი გააკეთა. ოფანესიანის შეფასებით, სომეხმა მეთვალყურეებმა აზერბაიჯანელი როგორც კი შეინიშნეს, ცეცხლი გაუხსნეს. როგორც ჩანს, ის დაიჭრა, მაგრამ გულწევა ვეღარ შეძლო და გარდაიცვალა, — ასეთია სომხეთის სამხედრო უწყების მოხიბვა.

მოდერნიზებული T-90A ტიპის ტანკი

მიმოიღვა

„მანგუსტის“ პროექტის საპატრულო კატარა

ჩრდილო კავკასია

● 13 ივლისს ქალაქ ბარნაულის საგარეოზონო სამხედრო სასამართლომ საერთო რეჟიმის კოლონიაში 2,5 წლით თავისუფლების აღკვეთა მიუსაჯა რიგით რუსულან დობრივეს. ის ბრალდებული იყო წესდების დარღვევაში, ღირსების დამცირებასა და ძალის გამოყენებაში. გამოძიებანი დადგინდა, რომ ქალაქ ნაზრანიდან გაწვეულმა დობრივემა 2011 წლის 25 ოქტომბერს 9 თანამებრძოლი გააღვიძა, ტორს ზემოთ გამოსულგება აიძულა, მწეობრში ჩააყენა და შემდეგ ფეხსაცმლის საცხით ზურგზე დააწყერა — **ИНГУШ СИЛА** (ინგუშის ძალა) და ამ ნაწერის ფონზე სურათი გადაიღო. დაზარალებულთა შორის იყვნენ რუსი, თათარი, ალთაელი ჯარისკაცები.

● ჩეჩნეთში ბოლო 20 წლის განმავლობაში პირველი გაწვევა ჩატარდა, რომელიც მაღალი მაჩვენებლით აღინიშნა: ერთ ეკანსიაზე 100 მსურველი მოდიოდა. რუსეთის შინაგანი ჯარის 46-ე ცალკეული ბრიგადის 249-ე სპეციალურ მოტორიზებულ ბატალიონში 150 წვედამდელი ჩაირიცხა და ისინი ჩეჩნეთში იმსახურებენ. მომავალი წლისთვის 300 წვედამდელის გაწვევა არის დაგეგმილი.

● ჩეჩნეთის ხელისუფლების მეთაურმა რამზან კადიროვმა უარყო ინფორმაციის ძალეების შემადგენლობაში ჩეჩნები იბრძვიან. მისი აზრით, ეს ინფორმაცია რუსეთის პოზიციის დისკრედიტაციის მიზნით ვრცელდება.

● სამხრეთის სამხედრო ოლქის შეიარაღებაში შვედია მძიმე ცეცხლსატყორცი სისტემა **ТОС-А Буратино** და გაზრდილი სიშორის თერმობარული რაკეტები.

● კანსონადარის მხარის საერთო-საჯარისო პოლიგონზე სამხრეთის სამხედრო ოლქის ერთ-ერთმა სატანკო ქვედანაყოფმა მოდერნიზებული **T-90** ტანის ტანკების ათვისება დაიწყო.

კოვლიკაპი კავიონავი

ოკუპირებული აფსაზებით

● 12 ივლისს ოჩაჩირეში რუს საზღვაო მესაზღვრეთა დივიზიონს „მანგუსტის“ პროექტის ორი საპატრულო კატარა **ПСКА-621** და **ПСКА-622** შეემატა.

● 20 ივლისს სოხუმის უმადლეს საერთო-საჯარისო სამეთაურო სას-

წვლებელში 29 კურსდამთავრებულს ლეიტენანტის წოდება მიენიჭა. ერთ-ერთმა, ოერი ამინჩამ სასწავლებელი წითელი დიპლომით დაამთავრა.

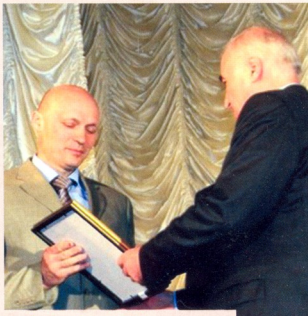
ოკუპირებული ცხინვალის რეგიონი

● 15 ივლისს ცხინვალში რეჟიმში ე. წ. რუსული სამშვიდობო ძალების შექმნის მე-20 წელი აღინიშნეს და ადგილობრივი ხელისუფლების ლიდერმა ლეონიდ თიბილოვმა ჯილდოები გადასცა პოლკოვნიკ ვახტანგ პლიფს (ბატალიონ „ალანია“ მეთაური), გენერალ-მაიორ მარატ კულახმეტოვის (ე. წ. რუსული სამშვიდობო ძალების მეთაური), ოერი პოპოვს (საგანგებო დეპარტამენტი უკრაინული-ოსურ მოლაპარაკებაზე) და სხვებს.

თითღირამავალი მარაბალი

● 16 ივლისს თვითღირამავალი ქვეყნის ლიდერმა ბაკო სააკიანმა განაცხადა, რომ ყარაბაღში შეტების ხაზის გასწვრივ შექმნილი თვდაცვის მრავალშრიანი სისტემა მორწინადმდგვის შეჩერებასთან ერთად კონტრშეტევაზე გადასვლის საშუალებასაც იძლევა. მისევე შეფასებით განვილი 5 წელიწადში გაუმჯობესდება არმიის ბრძოლისუნარიანობა, გაფართოვდება საბრძოლო შესაძლებლობები, ამაღლდა მართვის სისტემის ეფექტურობა, მუდმივად ერთარგება საბრძოლო და სამობილიზაციო მომზადდება. სააკიანის დასკვნით, ყარაბაღის არმია რეჟიმში ერთ-ერთი ყველაზე ბრძოლისუნარიანია.

თმშურ ჩანახიძე

გენერალ-მაიორ მარატ კულახმეტოვს ჯილდოს ლეონიდ თიბილოვი გადასცემს

სწავლება „სოხუის“ მონაწილეობით

შინაგან საქმეთა სამინისტროს სასწავლო პოლიციის სანაპირო დაცვის საპატრულო კატარა P-24 „სოხუმა“ ფლისში ორ საერთაშორისო სწავლებაში მონაწილეობა მოასწრო.

ფლისის პირველ დეკადაში თურქეთში უმასპინძლა შეიზღვისპირა ქვეყნების სანაპირო დაცვის სწავლება Black Sea Hawk 2012-ს, სადაც „სოხუმის“ ეკაიპამ შეასრულა ერთობლედ მანევრებასთან, ტერიტორიაზე თავდასხმის მოგერიებასთან და აბორაჯის ოპერაციათთან დაკავშირებული ამოცანები.

სწავლებაში შეიზღვისპირა ექვს ქვეყანასთან ერთად შორეული იაპონიიდან ჩამოსული სანაპირო დაცვის ხომალდი PL 21 Kojima მონაწილეობდა.

იმედლოვლად თურქეთში ჩატარდა შეიზღვისპირა ქვეყნების ოპერატიული ურთიერთმოქმედების სასწავლო-სახვლო ჯგუფის (BLACKSEAFOR)

სამუშაო შეხვედრა, სადაც დამკვირვებლის სტატუსით საქართველოს ორი თურქეთიდან კურსი „სოხუმმა“ უკრაინისკენ აიღო და ოდესში უკრაინა-აშშ-ის ერთობლედ სწავლება Sea Breeze 2012-ში მონაწილე ქვეყნებს შეუერთდა.

„სი ბრიზი“ „პარტნიორობა მშვიდობისთვის“ პროგრამით ტარდება და მასში NATO-ს წევრი და პარტნიორი ქვეყნები მონაწილეობენ. რიგით მე-10 „სი ბრიზიში“ 17 ქვეყნის წარმომადგენლის მონაწილეობით შესრულდა მკობრუობასთან ბრძოლის, სტიქიური უბედურებისას დახმარების გაწვევისა და პუნაჩარული სახის ამოცანები, ჩატარდა მყენთავთა სწავრთვითი ვარჯიშები და სხვ.

„სოხუმმა“ მისი მეთაურის — III რანგის კაპიტან ბადრი ბოლქვაძის, გადასვლების ხელმძღვანელის — III რან-

გის კაპიტან გიორგი კიკაძის, ავრთვე სხვა ოფიცრებისა და მძღვლეურების კარგი მომზადებით ვეჯდა დეკადაებს ოფი შესანიშნავად გაართვა.

პირველად სწავლების ისტორიაში უკრაინელმა და ქართველმა სახვლო მესახვლეურებმა ერთობლედ რთულ მეტეოპირობებში დამთი, 3-ბაღიან ღღღვაში საუჭუო გემის გამოაღენეს, შეაწერეს და შმღვე გემზე საბორდავო გუნდმა გადასხეს.

უკრაინელი სახვლო ქვეითები კი ჯგუშანტრანსპორტიორებით ღიდ საღდასნტო ხომალდ „კონსტანტინ ილენსკიდან“ ნაბირზე დამსვენებელთა თვალწინ გაღმოსხნდენ და „მეკობრეთა ბანაკის“ განადგურების სცენა აჩვენეს.

სწავლებაში მონაწილეობაზე მოწვევა რუსეთის შუი ზღვის ფლოტსაც კონდა გადაცემული და როვიორც ერთ კომენტარში იყო ნათქვამი „მთი შვედლოთ ცოცხალ მონაწილედმდგესთან ერთად ერთ ტაქტიკურ ველსა და ერთ შტაბში ემუშავაო“, მაგრამ ეს შესაძლებლობა არ გამოიყენეს.

„სოხუმთან“ ერთად სწავლების სახვლო ნაწილში ასევე მონაწილეობდა აშშ სარაკტო საესკადრო ნაღმოსანი DDG-109 Jason Dunham, უკრაინული ფრეგატი U130 „პეტრან სავიდანნი“ და საბუქსირე გემი U705 „კრემენცი“, თურქული სარაკტო კატარდები P-331 Kalkan-ი და P-333 Tufan-ი და სხვ.

21 ივლისს „სი ბრიზი 2012“ დასრულდა და „სოხუმი“ საქართველოში დაბრუნდა.

„სი ბრიზი 2012“-ზე „სოხუმის“ ეკაიპამ სხვადასხვა სახის ამოცანები შეასრულა

ვნებათაღელვან სირიის ქიმიურ იარაღზე

სირიის სამოქალაქო ომმა, რომელმაც უკვე შეიწირა ათასობით ადამიანი, კიდევ ერთი თავსატეხი გაუჩინა დასავლეთს — სირიის ხელისუფლებამ აღიარა, რომ ქიმიური იარაღი აქვს და მას მხოლოდ გარეშე აგრესიის აღსაკვეთად გამოიყენებს.

დღემდე ბაშარ ასადის რეჟიმი არ აღიარებდა და არც უარყოფდა ქიმიური იარაღის ქონას, თუმცა აშშ-ისა და ისრაელის სპეცსამსახურებს ქონდათ სადაზვერუო ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ ჯერ საბჭოთა კავშირისა, ხოლო შემდეგ რუსეთის დახმარებით სირიის არმიის შეიარაღებაში ქიმიური იარაღი გამოჩნდა.

საერაულოდ, ეს ნერვულ-პარალიტიკური მოქმედების (ზარინი, ზომანი, ტაბუნი), ადამიანის კანის დაზიანებელი (იპრიტი, ლუიზიტა) და მკვლავი (ფოსგენი, დიფოსგენი) ტიპის არეზია, რომელიც მალევე წწყითი ჩატულებულია საავიაციო ბომბებში, სააეროფრთხიო ტურბებსა და რაკეტების ქობინებში.

მაგალითად, საბჭოთა წარმოების EAC-250M ტიპის ქიმიური საავიაციო ბომბი 130 კგ-ს იწონის და მასში 45 კგ ზომანია ჩატუებული.

უფრო მძიმე საავიაციო ბომბში, 280 კგ-იან XAB-500-280C-ში, 164 კგ იპრიტისა და ლუიზიტის ნარევია მოთავსებული.

საერაულოდ, სირიის არმიის განკარგულებაში ამის მსგავსი საავიაციო ბომბები უნდა იყოს, რომელთა საბრძოლო გამოყენება ნებისმიერ სირიულ საბრძოლო თვითმფრინავსა და შვეულმფრენს შეუძლია.

მიუხედავად იმისა, რომ ქიმიური ბომბებით დატვირთული სირიული Cy-24 ტიპის საფრთხილ ბომბდამბეჩის საბრძოლო მოქმედების ზონაში ისრაელის დღაცაქალაქი ხვდება, ამ ქვეყნის ხელისუფლებას უფრო სხვა პოტენციური საფრთხე აჩუქებს.

ისრაელის მოსახლეობის დიდმა ნაწილმა დამჩრებული ტემპით დაიწყო აირწინაღობის შექმნა, რადგან ისრაელის სპეცსამსახურები შეიძლება არცთუ უსაფრთხოდ შშიობენ, რომ ბაშარ ასადის რეჟიმი დაშლის შემდეგ სირიის

ქიმიური იარაღი ტერორისტების, მათ შორის „ჰესბოლას“ ხელში აღმოჩნდება. მიუხედავად იმისა, რომ სირია ისრაელთან ომის მდგომარეობაშია, სირიას ბოლო 30 წლის განმავლობაში ერთი ტყვიაც არ გაუყვარია ისრაელის მიმართოლობით, რაც ბევრს აფიქრებინებს, რომ ასადის რეჟიმი ევრც ახლა გაბედვის იერუსალიმისა თუ თელ-ავეის წინააღმდეგ ქიმიური იარაღის გამოყენებას.

მეორე მხრე, ასადის რეჟიმი მალულად ყოველთვის უჭერდა მხარს ლიბან-ში მოქმედ ტერორისტულ დაჯგუფება „ჰესბოლას“ და აიარაღებდა მას. მაგალითად, 2006 წელს, ლიბანის მეორე ომის დროს, „ჰესბოლას“ მებრძოლები რუსული (და არა საბჭოთა) წარმოების PNH-29 „ვამპირის“ ხელის ყუბარ-სატვირთვებითა და „კორნეტს“ ტიპის მართავი ტანკსაწინააღმდეგო სარაკეტო კომპლექსებით ისრაელის ნაქვ „მერკავეს“ აფეთქებდნენ. ეს თანამედროვე ტანკსაწინააღმდეგო იარაღი სირიას რუსეთისგან ოფიციალურად ქონდა შექმნილი, რომლის ნაწილი „ჰესბოლას“ გადაუღოცა.

ეს და სხვა ფაქტები აძლევს საშუალებას ისრაელის სპეცსამსახურებს, არ გამოირეცხონ „ჰესბოლასგან“ სირიული ქიმიური იარაღით შეტყვის საშიშროება. რა თქმა უნდა, „ჰესბოლას“ საავი-

აციო ბომბების გადამტანი საფრენი აპარატები არ ჰყავს, მაგრამ ამ ბომბების ავტორტრანსპორტით მალულად გადატანა და ქალაქის ხალხმრავალ ქუჩაში აფეთქება შეიძლება.

რაც შეეხება ქიმიურ საარტილერიო ტურბებსა და რაკეტებს, მათი სასრული და გასაშვები დანადგარები „ჰესბოლას“ აქვს, რაც საფრთხეს უქმნის ისრაელის წინააღმდეგ ნაწილში მდებარე ქალაქების მკვიდრთ, რომლებიც არაერთხელ გამხდარან „ჰესბოლას“ „გრადების“ საშიშრეები.

როგორც ჩანს, თუკი ასადის რეჟიმი დაემხო, დასავლეთის, მათ შორის ისრაელის საცდანიშნულების ჯგუფები ნადირობას დაიწყებენ სირიის არმიის ქიმიურ იარაღზე, რათა ხელში არაღის აჩუქარდეს, მათ შორის არც შეიარაღებულ ოპოზიციას.

ქიმიური საავიაციო ბომბებისა თუ საარტილერიო ტურბების ტრანსპორტირება დიდ საფრთხეს შეიქვს და მისი შესაძლებლობა ზემოსხენეულ სპეცჯგუფებს ნამდვილად არ ექნებათ საერაულოდ, შეეცდებიან ადგილზევე ააფეთქონ ქიმიური იარაღის საწყობები, რაც ნამდვილად დიდ საფრთხეს შეუქმნის მოსახლეობას.

ირაკლი ალაფაშვილი

ზინ ეპუჩება და რობორ იხავენ ლონდონის ოლიმპიადას

585 მლნ გიკანაჲ სბერლინი და 40 ათასი კახი, „აჲასი“, „ბაიუნაბი“, „აჲუბი“, „ლინსაბი“, „რაიკაბი“ და შუალუბრაჲილი თაჲაჲი — ეს ყვალუბრაი ლონდონი ოლიმპიური თაჲაჲის დასახაჲად

27 თელის გახსნილი 30-ე ოლიმპიური თამაშები ლონდონში 12 აგვისტოდან გაგრძელდება. ორი კვირის განმავლობაში ლონდონში ათასობით სპორტსმენი და მილიონობით ტურისტი მოიყრის თავს, რაც უფრო სახიფათოს გახდის მსოფლიოს ამ ერთ-ერთ უდიდეს ქალაქს, რადგან შეიძლება ათასი ჯურის ტერორისტმა ცხადოს თავის „გამორჩენა“.

ლონდონში აქამდე ოჯერ (1908 და 1948 წლებში) ჩატარდა ოლიმპიური თამაშები, მაგრამ მამინ ტერორისტთა თავდასხმის სამომავლოზე არაფერი ფიქრობდა.

დღეს კი სიტუაცია სხვაგვარია, მით უმეტეს, იმის გათვალისწინებით, რომ ლონდონში გასულ წლებში უკვე მოხდა რამდენიმე ტერორისტული აქტი: ააფეთქეს მეტროსადგომი და ავტობუსი.

ამჯერად საერთაშორისო ტერორისტული თავდასხმის სამომავლო შეიძლება უშუალოდ ოლიმპიურ ობიექტებს (პირველ რიგში ახალგახსნილი 80-ათასკაციანი ოლიმპიურ სტადიონს), სპორტსმენებსა და მაყურებლებს დაემუქროს.

40 წლის წინ ოლიმპიური თამაშები გახდა ტერორისტების თავდასხმის ობიექტი. 1972 წელს მიუნხენის ოლიმპიური თამაშების დროს რადიკალური ტერორისტული ორგანიზაცია „სუიხტემერი“ თავს დაესხა ოლიმპიურ სოფელს და მძევლებად აიგვანა ებრაელი სპორტსმენები. მამინ გერმანიის სპეცსამსახურებმა მძევლების გათავისუფლებისთვის წარუმატებელი სპეცოპერაცია ჩატარეს, რასაც 11 მძველისა და ერთი პოლიციელის სიცოცხლე შეეწირა, მოკლეს 5 ტერორისტი, 3 კი დააკვეს. სხვათა შორის, გერმანიის მთავრობამ სწორედ ამ ტრაგიკული მოვლენების შემდეგ გადაწყვიტა, შეექმნა ტერორიზმთან მებრძოლი სპეცდანიშნულების დანაყოფი GSG-9, რომელიც დღეს მსოფლიოში ერთ-ერთ საუკეთესოდ მოშაზებულ სპეცრაზმადა მისჩვეული.

რომ არ განმეორდეს 40 წლის წინანდელი ტრაგიკული შემთხვევა, „ოლიმპიადა 2012“-ის ორგანიზატორებმა დიდი ყურადღება დაუთმეს უსაფრთხოების ზომების გატარებას.

ოლიმპიადის უსაფრთხოების ბიუჯეტმა არნახულ ციფრს — 585 მლნ გირანაჲ სტერლინგს მიაღწია, უსაფრთხოების ოლიმპიურ თამაშებზე 40 ათასი კაცი უზრუნველყოფს, მათ შორის — 13 ათასი პოლიციელი და 17 ათასი სამხედრო.

უსაფრთხოების სამსახურები, უპირველესად, რა თქმა უნდა, აფეთქებებს უფრთხიან, ამიტომაც პოლიციელები და სამოქალაქო ტანსაცმელში გადაცმული სპეცსამსახურების აგენტები ხალხის მასში გაერევიან პოტენციური ტერორისტების დროულად აღმოსაჩენად და გასაუვნებლად.

ისინი აღჭურვილი არიან თანამედროვე რადიოლექტრონული მიწვიბილიბებით, მათ შორის — გეიგერის მთვლელებით, მომატებული რადიოაქტიური ფონის დასაფიქსირებლად.

ლონდონში გასულ წლებში ტერორისტული აფეთქებების შემდეგ დიდი ყურადღება დაეთმო ქუჩებში ვიდეოკამერების მასობრივად დაყენებას, რომლებიც ერთი ცენტრიდან იმართებიან. ვიდეოთვალთვალის საშუალებით ბრიტანული სპეცსამსახურები საუკუო პირების ოპერატიულად გაკონტროლებას შეეცდებიან.

თუმცა, განსხვავებით წინა ოლიმპიადებისგან, ლონდონის ოლიმპიურ თამაშებზე ქვეით ტერორისტებზე არანაკლებ მათ სახაჲო „თანამომხმდებ“ უფრთხიან. არ არის გამორიცხული, რომელიმე კარგად დაფინანსებულმა საერთაშორისო ტერორისტულმა ორგანიზაციამ უპილიტო ან პილიტერული

საფრენი აპარატის, რომელშიც მძღვერი ასაფეთქებელი მოწყობილობა იქნება მოთავსებული, გამოყენება სცადოს.

ლონდონის ოლიმპიური თამაშების პაერიდან დასაცავად შეიქმნა ობიექტური საპაერო თვდაცვის დროებითი სისტემა, რომლის მსგავსაც საქართველოს საპაერო თვდაცვა მხოლოდ ინატრება.

ლონდონის გარშემო გამოცხადდა 50 კმ-იანი აკრძალული საპაერო ზონა, რომელსაც გააკონტროლებს შორეული რადიოლოკაციური აღმოჩენის „აეაქსი“.

მისის დასაწყისში, ოლიმპიადისთვის შზადებისას, ჩატარდა სპეციალური სწავლება, სადაც სწორედ „აეაქსი“ აღმოაჩინა ლონდონის ცენტრისკენ მფრენი ობიექტი და მასზე გამანადგურებელი „ტრაიფუნი“ „გაიყვანა“.

თუკი ტერორისტები შეეცდებიან უშუალოდ ქალაქიდან აფრინონ მიმცრო უპილოტო საფრენი აპარატი, მისი აღმოჩენა და განადგურება „პუმას“ და „ლინქსის“ ტიპის იმ შვეულმფრენებს დაეულებაო, რომლებიც მუდმივად იქნებიან „ჩამოკიდებული“ ლონდონის თვზე. სხვათა შორის, „ლინქსები“ იმ შვეულმფრენზიდზე ბაზირებენ, რომელიც სპეციალურად შეიყვანეს ლონდონის შუაგულში, მდინარე თეზაში.

ლონდონის პაერიდან დაცვისთვის გამანადგურებლებისა და შვეულმფრენების გარდა გამოყენებულია საზენიტო-სარაკეტო კომპლექსები, მათ შორის — „რაპიას“ ტიპის, რომლებიც მოსაზღვობის დიდი უკმაყოფილების მიუხედავად, ოლიმპიური სტადიონის გარშემო მაღალსართულიანი სახლების

საზურგებზე დააყენეს. იმედა, ოლიმპიური თამაშები ექსცეხების გარეშე ჩავლის და ქართველი სპორტსმენები წარმატებას მაღაწვევენ.

ირაკლი ალადაშვილი

Rapier-ის ტიპის საზენიტო-სარაკეტო კომპლექსები ლონდონში ოლიმპიური სტადიონის გარშემოა განთავსებული

ოკუპირებული ცხინვალის რუსული სამხედრო ბაზა

რუსეთის პოლიტიკურ-სამხედრო ხელმძღვანელების ერთ-ერთ მთავარ მიზანს ყოველთვის წარმოადგენდა საქართველოს კონფლიქტურ რეგიონებში სამხედრო ყოფნის შენარჩუნება და 2008 წლის აგვისტოს ომში სამხედრო ინტერვენციის გზით ეს ამოცანები შესრულდა, — ოკუპირებულ აფხაზეთში მე-7 და ოკუპირებულ ცხინვალის რეგიონში მე-4 სამხედრო ბაზა გაჩნდა.

2010 წლის 7 აპრილს მოსკოვში რუსეთის თავდაცვის მინისტრმა ანატოლი სერდუკოვმა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის თავდაცვის მინისტრმა, რუსეთის არმიის გენერალ-ლეიტენანტმა იური ტანაევმა ხელი მოაწერეს შეთანხმებას „ე. წ. სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიაზე რუსული გაერთიანებული სამხედრო ბაზის შესახებ“.

საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე რუსულმა ჯარებმა „კანონიერად“ გაიფორმეს 49-წლიანი ყოფნის გარანტია და შექმდომში შეთანხმების ავტომატურად 15-წლიანი პერიოდებით გაგრძელების უფლებაც მიიღეს.

ვლადიკავკაზის მე-19 მოტომსროლელი დივიზიის 693-ე მოტომსროლელი პოლკისა და სხვა ქვედანაყოფთა საფუძველზე ცხინვალის რეგიონში ჩამოყალიბებული მე-4 ბაზა სრულფასოვანი მოტომსროლელი ბრიადაა.

რუსული ბაზა ქალაქ ცხინვალის დასავლეთით მდებარეობს და მის შე-

მადგენლობაში ასევე შედის ჯავის რაიონში განთავსებული რიგი სამხედრო ობიექტები.

ბაზას აქვს სრულიად ახალი ინფრასტრუქტურა ყაზარმებით, ოფიცერთა საცხოვრებელი სახლებით, საბრძოლო ტექნიკის პარკით და ა.შ.

ჯავიდან ჩრდილოეთით 3 კმ-ში სოფელ ხეწესთან ჯერ კიდევ აგვისტოს ომამდე აიგო კეების პროექტებისა და საწკაუ-საპოხი მასალების საწყოების, მომზადდა 10-12 შეუქმდომების

მისაღებად საჭირო ასაფრენ-დასაშვები მოედნები.

მე-4 ბაზა შედგება 3 მოტომსროლელი და 1 სატანკო, კავშირის, მზერეთა, რადიოელექტრონული ბრძოლის, რადიაციულ-ქიმიური დაცვის, საინჟინერო-მესანგრეთა, სამედიცინო და უზრუნველყოფის ბატალიონებისგან, აგრეთვე თვითმავალი საარტილერიო, ტანკსაწინააღმდეგო, სახეივთოსარაკეტო და რეაქტიული არტილერიის დივიზიონებისგან.

ბაზის სადაზვერვო ქვედანაყოფების განკარგულებაში მივიპ-ის ტიპის სადაზვერვო-საპატრულო მანქანებია

ორი მოტომსროლელი ბატალიონი БМП-2-ებითა ხოლო ერთი კი — БТР-80-ებით არის აღჭურვილი.

ბატალიონების შეიარაღებაში ასევე შედის სამეთაურო-საშტაბო მანქანები (Р-149 БРМ Кушетка-Б), მოძირავი სადაზვერვო პუნქტები (ПРП-4 Хард-ი), თვითმავალი 30 მმ-იანი საზენიტო დანადგარები (МТ-ЛБ 6МБ), ქიმიური დაზვერვის მანქანები (РХМ) და სხვ.

მოტომსროლელი ქვედანაყოფების საპაერო თვდაცვას საზენიტო-სარაკეტო (9А35 Стрела-10М3) და საზენიტო სარაკეტო-საქვემზო კომპლექსები (2С6 Тунгуска) უზრუნველყოფენ.

სატანკო ბატალიონი მთლიანად Т-72Б(М) და Т-72Б ტიპის ტანკებით არის დაკომპლექტებული.

სადაზვერვო ქვედანაყოფების შეიარაღებაშია КАМАЗ-43269-ის ბაზაზე შექმნილი სადაზვერვო-საპატრული მანქანები Дозор-ები და სხვა ახალი ტექნიკა.

თვითმავალი საარტილერიო დივიზიონის განკარგულებაშია 152 მმ-იანი თვითმავალი პაუციეები (2С3 Акация), ხოლო რეაქტიული არტილერიის დივიზიონი კი 122 მმ-იანი БМ-21 Град-ებით არის დაკომპლექტებული.

ბაზის საპაერო თვდაცვას ОСА-АКМ-ის ტიპის საზენიტო-სარაკეტო კომპლექსები უზრუნველყოფენ.

ქვედანაყოფების პირადი შემადგენლობა აღჭურვილია „კალაშნიკოვის“ სხვადასხვა მოდელის ავტომატით, СВД-С-სა და СВ-98-ის ტიპის სნაიპერული შაშხანებით, ტყვიამფრქვევით, ყუმბარსატყორცი РПГ-7-ებით, ავტომატური ყუმბარსატყორცი АГС-17-ებით, ცეცხლსატყორცი Шмель-ებით, 82 მმ-იანი ნაღმსატყორცი 2Б14 Поднос-ებით და სხვ.

ჯვარისკაცების ვაზარმა გარედან და შიგნიდან

სამხედრო ბაზის სასადილოს მომსახურე პერსონალი ადგილობრივი მოსახლეობით არის დაკომპლექტებული

2010 წლის ბოლოს ცხინვალის რეგიონში 300 მმ-იანი ზაღპური ცეცხლის რეაქტიული სისტემა 9K589 Смерч-ის დივიზიონი განლაგდა.

დივიზიონი 3 ბატარეის, ანუ რაკეტების გამშვები 18 საავტომობილო დანადგარისგან შედგება და ერთი ზღლით 216 რაკეტას 20-დან 90 კმ-ის რადიუსში (დამოკიდებულია რაკეტის საბრძოლო ნაწილის ტიპზე) გაისვრის.

„სმერჩი“ გამოიყენება ცოცხალი ძალის, საბრძოლო ტექნიკის, საფორტიფიკაციო ნაგებობების, ჯარების მართვის პუნქტებისა და ინფრასტრუქტურის გასანადგურებლად.

2011 წლის დასაწყისში ცხინვალის რეგიონში რუბემაზა ოპერატიულ-ტაქტიკური დანიშნულების სარაკეტო კომპლექსი Точка-У-ს დივიზიონი შეიქმნა.

რაკეტის სამოქმედო რადიუსი 15-120 კმ-ია და შესაბამისად ფრენის დრო 43-163 წამს შეადგენს. ეს იმდენად მცირე დროა, რომ რაკეტების გზის გადაჭრისათვის კოსმოსური დაზვერვის საშუალებებით მუდმივ დაკვირვებასა და საქართველოს ტერიტორიაზე თანამედროვე რაკეტაწინააღმდეგე სისტემათა განლაგებას საჭიროებს.

ბაზის განკარგულებაშია ასევე სატრანსპორტო (Ми-8) და საბრძოლო (Ми-24) შვეულმფრენები, უპილოტო საფრენი აპარატები, რადიოტექნიკური დაზვერვის სისტემები და სხვ.

მე-4 სამხედრო ბაზის პირადი შემადგენლობა დაახლოებით 4 ათასამდე სამხედრო მოსამსახურეს ითვლის და

იქ მსასხურეს კონტრაქტით მოსამსახურეებთან ერთად წვეკმდელებიც გააღიან.

ქვედანაყოფებში ბევრი ადგილობრივი მსახურობს და ეს გახდა, ალბათ, იმის მიზეზი, რომ ბაზის შემადგენლობაში ოსური ბატალიონის ჩამოყალიბების იდეა გაჩნდა.

ბატალიონში ოსი ეროვნების მამაკაცები კონტრაქტის საფუძველზე იმსახურებენ და მათ შორის იხინი, ვინც ადრე ცხინვალის ზღლისუფლების სხვადასხვა შეიარაღებულ ფორმირებაში მსახურობდა.

აბრლიში ოსური ბატალიონის I ასეულისთვის შერჩეულმა ჯარისკაცებმა ფიცი მიიღეს და სამთიანი მოსამხადებელი კურსის გასავლელად რუსეთის არმიის სასწავლო ცენტრებში გაიგზავნენ.

ამ გზით მოსკოვი ცხინვალის რეგიონში „დასაქმების“ პრობლემისა და ადგილობრივი რეჟიმისთვის სამხედრო კადრების მომზადების საკითხის გადაწყვეტას აპირებს.

ბაზაში მომსახურე სამოქალაქო პერსონალს ადგილობრივი მოსახლეობა და ჩრდილო ოსეთიდან ჩამოსულნი შეადგენენ და მათი ანაზღაურება დაახლოებით 10 ათასს რუბლს (300 დოლარზე ოდნავ მეტს) შეადგენს.

მობრძოლო და სატანკო ასეულები და ბატალიონები სეფარჯიშოდ მარცხმის სასწავლო-საწვინთელ ცენტრს იყენებენ. თუმცა, როდეს რეაფივი ტანკებიდან სამტალო ჭურების სროლის საშუალებას არ აძლევს, ამიტომ ტანკის ქვეშეში სპეციალური

ხალები იდგება და ტანკისტებს ქვეითთა საბრძოლო მანქანის 30 მმ-იან ჭურავის ისვრიან.

სამტატო 125 მმ-იანი ჭურუებით სროლაში ტანკისტები ჩრდილო ოსეთში არსებულ პოლიგონებზე ვარჯიშობენ.

მომზადებაში დიდი ადგილი უკავია სპეციალურ საბრძოლო მომზადებას, მიქცევაზე და მით დროულ მეტეოპრობებში, სადაზვერვო ამოცანების შესრულებას და სხვ.

ქვედანაყოფები მორიგებით სამხედროს გადიან რიკის გვირაბთან, სოფელ ვანჩვეითან (ახალგორის რაიონი) და სხვა ადგილებში.

ბაზის ზურგს უმაგრებს ვლადიკავკაზის მე-19 მიტომსროლილი ბრიგადა, რომელიც თანამედროვე БМП-3-ებითა და Т-90-ებით არის დაკომპლექტებული. ცხინვალის რეგიონში თავმოყრილ საოკუპაციო ჯარებს შემადგენლობითა და შეიარაღებით გამოკვეთილად შეტევითი ხასიათი აქვს და მისი მთავარი ამოცანებია თბილისი-დასავლეთ საქართველოს დამაკავშირებელი სატრანსპორტო მაგისტრალის გადაკეტვა, სარაკეტო საშუალებებით თბილისზე, ქვეყნის სამხედრო და სტრატეგიული მნიშვნელობის ობიექტებზე ზემოქმედება, ხოლო ჩრდილო კავკასიიდან (პირველ რიგში ეს მე-19 ბრიგადას შეეხება) დამატებით ძალების მიღების შემდეგ კი საქართველოს დედაქალაქზე შეტევის დაწყება.

რუსეთის მე-4 სამხედრო ბაზის მეთაურია საპაერო მედენსანტე, გენერალ-მაიორი ანატოლი შუშუკინი.

თხზურ ჩანაწერი

მობრძოლოლეთა ერთ-ერთი ვარჯიში მარცხმის სასწავლო ცენტრში

უიარაღო გუგაგბერეგი: გიგველი სელები სეფრანგეთის პრეზიდენტის დასახვად

საფრანგეთის ახალარჩეული პრეზიდენტი, სოციალისტი ფრანსუა ოლანდი რიო-დე-ჟანერიოში გაეროს კონფერენციაზე ისე გაემგზავრა, მის დაცვას ცეცხლსასროლი იარაღის წაღება დაავიწყდაო, — ამ სენსაციურმა და თანაც კურიოზულმა ფაქტმა მომდინარე წლის ოქტომბრის ბოლოს უმად დანრდილა სხვა ნიუსები და მსოფლიო მასმედიის ყურადღების ცენტრში მოექცა.

საფრანგეთის მთავრობის პრესსამსახური ნაკეტ ვალო-ვილკასემო შეეცადა სიტუაციის განმუხტვას და განაცხადა, რომ პრეზიდენტის დაცვას საფრანგეთში სარეზერვო პისტოლეტები დარჩა, ისე კი წესისამებრ შეიარაღებული იყო.

თუმცა ფრანგული მასმედია ამ ოფიციალური ინფორმაციით არ დამკაყოფილა და გაარკვია, რომ ბრახილიის აეროპორტში, სადაც საერთაშორისო შეთანხმებისამებრ პრეზიდენტის პირად დაცვას იარაღი რეკონსტრუქციისთვის უნდა წარედგინა, აღმოჩნდა, რომ ორი პისტოლეტი ადგილზე არ იყო.

ეს იარაღი ვიზიტის მოსამზადებლად ბრახილიაში აღრევე გამგზავრებული პირადი დაცვის ორი წევრისთვის უნდა გადაეცათ.

ბუნებრივია, საფრანგეთის პრეზიდენტის პირადი დაცვის ის ორი წევრი ვიზიტის დროს დაცვის ერთიან ოპერატიულ გეგმაში იქნებოდა ჩართული.

ასე რომ, ეს ორი პისტოლეტი სარეზერვო ვერ იქნებოდა და ექსტრემალური შემთხვევა რომ მომხდარიყო,

ნინო დი-სიმი: სოფი ატი დი-ბადა 1968 წელს. არის სამი შვილის დედა. მისი კარიერა 1993 წელს პარიზის პოლიციის პრეფექტურაში სამსახურით დაიწყო. 2000 წელს ის საფრანგეთის პრემიერ-მინისტრ ლიონელ ჟოსპენის უსაფრთხოების სამსახურის უფროსად დაინიშნა. მამინ ის მხოლოდ 32 წლისა იყო.

სულ მალე ახალგაზრდა დაცვის უფროსი განსაცდელის წინაშე აღმოჩნდა. 2000 წლის თებერვალში საფრანგეთის პრემიერ-მინისტრი პალესტინაში გაემგზავრა, სადაც ადგილობრივი სტუდენტების საპროტესტო გამოსვლების შუაგულში აღმოჩნდა.

დაცვის სიმარჯვის წყალობით ჟოსპენი უვნებლად გადარჩა. მისი დაცვის უფროსი სოფი ატი კი ზურგში მოხვედრილი ქვით დამკვდა.

ამ ეტაპზე სოფი ატის სამსახურებრივი კარიერის მხოლოდ ეს ერთი ფაქტია ცნობილი. არსებული ინფორმაციით სწორედ სოციალისტმა ლიონელ ჟოსპენმა გაუწია რეკომენდაცია სოფი ატის საფრანგეთის პრეზიდენტის უსაფრთხოების სამსახურის უფროსის პოსტზე. ის საფრანგეთის ისტორიაში პირველი ქალია, რომელმაც ასეთი მნიშვნელოვანი სპეცსამსახურის ხელმძღვანელობა დააკისხეს.

ფრანსუა ოლანდის პირადი დაცვის ორ წევრს შამუელი ხელეობით მოუხდებოდათ მოვალეობის შესრულება.

საფრანგეთის მთავრობის პრესმდიანი, ალბაო, ცდილობდა უზერხული სიტუაციიდან გამიყვანა საფრანგეთის

პრეზიდენტის უსაფრთხოების სამსახურის ახალდანიშნული უფროსი, ქალბატონი სოფი ატი.

პრეზიდენტის უსაფრთხოების სამსახური, ანუ საფრანგეთის პრეზიდენტის

დაცვა, 1983 წელს პრეზიდენტ ფრანსუა მითერანის გადაწყვეტილებით შეიქმნა და პირველი შუფი პოლკოვნიკი ლუ კა-რო იყო, ხოლო პირადი შემაღეფლობა 100 თანამშრომელს თვლიდა.

1995 წელს, როდესაც ჟაკ შირაკი ქვეყნის პრეზიდენტი გახდა, მან მნიშვნელოვნად შეცვალა ამ „ჯგუფის“ სტრატეგია. პირადი შემაღეფლობა 52 თანამშრომელად შემცირდა, საიდანაც 26 თავდაცვის სამინისტროს კანდიდატის, ხოლო 26 შინაგან საქმეთა სამინისტროს ოფიცირი იყო.

ჟაკ შირაკმა პასუხისმგებლობა ორ უწყებას: თავდაცვის და შინაგან საქმეთა სამინისტროებს შორის გადააწყო. პრეზიდენტი ასე უფრო უსაფრთხოდ გრძნობდა თავს.

ფრანსუა ოლანდის პირადი დაცვის მიერ ორი პისტოლეტის პარაზში დატრეფა ერთი შეუფრთხი უმნიშვნელო შეცდომად და ამგვარ წყობილებებზე გამკიცხება არ დღეს. თუმცა ამ საქმეში წყობილებები რომ არ არსებობს, მრავალი ტრაგედიული ფაქტი ადასტურებს.

პირადი დაცვის შეცდომები თუ პატიოსანობა?

ქვეყნის პირველი პირების სიცოცხლე ყოველთვის და ვეღვან საფრთხეშია. პრეზიდენტზე თუ პრემიერ-მინისტრს შეიძლება თავს დაესხან პოლიტიკური მოწინააღმდეგეები და რელიგიური ფანატიკოსები, ადგილობრივი ნაციონალ-ორიოიდული თუ სხვა ქვეყნის სპეცსამსახურები, კრიმინალური სამყარო და ა.შ.

სამწუხაროდ, მოფლიოს უახლეს ისტორიას ზემოთაღივლილი ვეღვა სახის თავდასხმა ახსოვს. უმრავლესობა ლეტალური შედეგით დასრულდა, რა იყო ამის მიზეზი, დაცვის სამსახურის შეცდომა თუ ბღისსურა?

აშშ-ის მე-16 პრეზიდენტი აბრაამ ლინკოლნი 1865 წლის 14 აპრილს თეატრში რეფლევრით მოკლეს. თავდასხმის დროს მის გვერდით მხოლოდ ერთი სამხედრო პირი იყო, – მაიორი რატპონი, რომელსაც პირადი მცველის მოფლეობისა არაფერი გაეგებოდა.

საინტერესოა, რომ თავდასხმის დღეს პრეზიდენტი ლინკოლნი თავად ესტუმრა სამხედრო სამინისტროს და დაცვის გაძლიერება მოითხოვა, თუცა... უარი უთხრეს.

იმ პერიოდში აშშ-ში არ არსებობდა ცალკე სახელმწიფო დაცვის სტრუქტურა. ლინკოლნის მცველობის შემდეგ მალე, 1865 წლის 5 ივლისს, ფინანსთა სამინისტროს სტრუქტურაში ამ მიზნით

შეიქმნა „საიდუმლო სამსახური“.

მიუხედავად ამისა, აშშ-ის პრეზიდენტებზე თავდასხმა კვლავ გაგრძელდა. 1881 წლის 2 ივნისს ვაშინგტონის რეიჯინგის საღვურზე სასიკვდილოდ დაჭრეს პრეზიდენტი გარფილდი.

1901 წლის 6 სექტემბერს პირადი მცველებით გარშემორტყმულ პრეზიდენტ მაკინლის პოლინელი ანარქისტი ლეონ ფოლეოში მიუახლოვდა და რამდენჯერმე ესროლა, ხოლო დღევანდელი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა რატომღაც ვერ შეძლო.

1963 წლის 22 ნოემბერს დაღასში, ალბათ, ვეღვა დროის ერთ-ერთი საიდუმლო მცველობა მიხვდა. აშშ-ის კონსტიტუტია ვეღვა პრეზიდენტისგან მკაცრად მოითხოვს დაცვის სამსახურის მოთხოვნების აუცილებელ შესრულებას. იმ დღეს აშშ-ის პრეზიდენტი ჯონ კენედი არ დაემორჩილა მათ და დაღასსელების მისაღმება დღე ლიმუზინიდან მიინდობა. პრეზიდენტის მარშრუტი ქალაქის ქუჩებში გადიოდა, მის კორტეჟს 20000-ზე მეტი ფანჯრის წინ უნდა გაეღო. პოტენციური საფრთხე სახეზე იყო.

პრეზიდენტის დაცვაში ლიმუზინის ტენტი დიფერა ითხოვა, მაგრამ კენედი უარი განაცხადა. ალბათ, ბღისსურა იყო, თორემ აშშ-ის ვეღვაზე პოპულარული პრეზიდენტი გადარჩებოდა, დაცვის სამსახურს რომ მეტი სიმტკიცე გამოეჩინა.

გაძლიერებულმა დაცვამ ვერ უშეღვა ევკაბტის პრეზიდენტი ანჯარ სადაისა და ისრაელის პრემიერ-მინისტრ იცხაკ რაბინს. 1981 წლის 6 ოქტომბერს, დღლის 11 სთ-ზე, ევკაბტის პრეზიდენტი ადლუმს იბარებდა. სამხედროების სახე-ისი სეღა დასასრულს უახლოვებოდა,

როდესაც საბიჯრობო ტრიბუნას წინ მოულოდნელად სატვირთო ავტომობილი შეჩერდა, რამდენიმე შეიარაღებული სამხედრო გადმოიბრა და ტრიბუნისკენ გაიქცა. ერთობა „კალანსკოვის“ ექტომბათი ტრიბუნას ცეცხლი გაუხსნა, სხებმა კი ხელეღმებარები ისროლეს. სადაი, რომელსაც ჯეჟმინილეტი არ ეცვა, სასიკვდილოდ დაიჭრა და რამდენიმე საათში გარდაიცვალა. პრეზიდენტის დაცვა იმდენად დაბნეული იყო, რომ დასაცავი ობიექტის სიცოცხლის დაცვა ვერ შეძლო.

არანაკლები დანაშაულებრივი დუღვრობა გამოიჩინეს საქვეწოდ ცნობილმა ისრაელის სპეცსამსახურებმა, კრამდ, „შინგითმა“ (კონტრფაშეგრა) 1995 წლის 4 ნოემბერს. იმ დღეს ისრაელის პრემიერ-მინისტრი იცხაკ რაბინი თულ-აივში გამართული მიტინგის დამთავრების შემდეგ ავტომობილისკენ წავიდა.

დაცვამ კარი გაუღო. მართალია, რაბინის ირეკლე 7-8 მცველი იღვა, ფანატისკოსმა ორთოდესმა ვბრაღამა იგულ ამირამ მაინც მოახერხა და პრემიერ-მინისტრს ზურგში ორჯერ ესროლა.

ინდოეთის პრემიერ-მინისტრი ინდირა განდი 1984 წლის 31 ოქტომბერს საკუთარი დაცვის წვერებმა: ბეანტ სინგამა, რომელიც ათი წელი მსახურობდა პრემიერ-მინისტრის დაცვაში, და საენტ სინგამა მოკლეს.

ინდოეთის ახალი პრემიერ-მინისტრი გახდა რაჯევ განდი, რომელსაც უსაფრთხოების მიზნით პირადი დაცვის ვეღვა წვერი შეცვალა და ერთგული ხალხი საღესანტო-მოიფიფო საჯარისო წყნელებიან შეარჩია. თუცა ვერც ამან უშეღვა – დღის მსგავსად რაჯევ განდიც ტვირონიზმის მსხერგალი გახდა. ის 1991

talizi
 თვის გაღაღარაგის მხერგი
 ბაგაგინი 27. ბღ: 2141515
 www.talizi.ge

წლის 21 მაისს მოკლეს, როგორც ამჟამად ირკვევა, „თამილელი ვეფხების“ ტერორისტული ორგანიზაციის ბოვეიკებმა. საჯარო შეხვედრის დროს რაჯივ განდის ვეჯილებით ხელდამწყვეებული ახალგაზრდა ქალი მიუახლოვდა. პრემიერ-მინისტრის პირადმა დაცვამ მიუტყვებელი შეეცდომა დაუშვა და ქალს დასაცავ ობიექტთან ახლოს მისვლის საშუალება მისცა.

ამ ქალს კი თურმე შაჰიდის ქმარი ეკეთა და კამიკაძემ თავიც აიფეთქა და რაჯივ განდიც იმსხვერპლა, ხოლო გარდაცვლილთა რიცხვმა 14 კაცს მიაღწია.

პაკისტანის ყოფილი პრემიერ-მინისტრი, შემდგომ კი ოპოზიციის ლიდერი ბენაზირ ბჰუტოც ტერორისტების მსხვერპლი გახდა. მას 2007 წლის 27 დეკემბერს დაესხნენ თავს. ტერორისტმა ბჰუტოს რამდენჯერმე ესროლა და მძიმედ დაჭრა, ხოლო შემდეგ კი თავი აიფეთქა. დაიღუპა დაცვისა და პოლიციის 20 თანამშრომელი. მიუხედავად თავდასხმის მუდმივი მოლოდინისა, პოლიტიკოსის პირადი დაცვა თავდასხმის წინაშე მანაც უძლეური აღმოჩნდა.

**თავდასხმები
საფრანგეთის
პრეზიდენტებზე**

საფრანგეთის პრეზიდენტები ხშირად გამხდრან ტერორისტების სამიზნე. გენერალი შარლ დე გოლი – ფრანგი ნაციონალისტების, ჟორჟ პომპიდუ – პასკი ტერორისტების, ვალერი ფისკარ დესტანე – „საფრანგეთის წითელი არმიის“ მემარცხენე ტერორისტების, ფრანსუა მიტერანი – ისლამისტი ტერორისტების, ხოლო ჟაკ შირაკი ფრანგი ნაციონალისტების სამიზნე იყვნენ.

ნიკოლა სარკოზიზე თავდასხმა ან შექურთა არ ყოფილა. საფრანგეთის ახალ პრეზიდენტ ფრანსუა ოლანდსაც მძიმდობანი პოლიტიკური მიღწეულობა გვიანდა უკუსრიაო.

ტერორისტები განსაკუთრებით ახლოს მიზანთან შარლ დე გოლზე თავდასხმის დროს იყვნენ.

მთხუცე ვეფხოების კარიერას შეიძლება 1962 წლის 22 აგვისტოს საღამოს დასმოდა წერტილი. იმ დღეს ალჟირში ნაბრთლო განაწყენებული ფრანგი ოფიცრების (ე. წ. ალჟირელებს) საფრანგეთის პრეზიდენტზე თავდასხმა წარბეჭდის რომ დასრულებულიყო, შესაძლოა, მსოფლიოს უახლესი ისტორიაც სხვაგვარად განვითარებულიყო.

1962 წლის 22 აგვისტოს საღამოს პრეზიდენტის სასახლიდან გამოსული კორტეჟი ალჟირის ომების ვეტერანის, პოლკოვნიკ ვირჯი ვატენის ცხრაკაციანმა ჯგუფმა ავტომატებით დაეცხრია.

გასაკვირია, მაგრამ დე გოლის „ისტორიების“ მინები და კორპუსი სათანადოდ დაჯივრებული არ აღმოჩნდა, ამიტომაც რამდენიმე ტყვიამ მინა და ავტომატების ძარა გახვრიტა და პრეზიდენტის მოხრდილი ცხვირის წინ გაიფუნტა.

ტერორისტები სპეციალურად საფრანგეთის პრეზიდენტის „ისტორიების“ საბურავებს უმიზნებდნენ, რათა ავტომატებით შეეჭრებინათ და შემდეგ დე გოლი ჩაეცხრილითა. თვითდაწყებადი საბურავები ავტომატის გრიგალისებრი ცეცხლის შემდეგ რამდენიმე ადგილას გაიხვრიტა, თუმცა კამერის ატმოსფერული წნევის რეგულირება მანაც მიზნულად და ავტომატობმა მანევრირების საშუალება არ დაკარგა. პრეზიდენტის გამოცდილმა მძღოლმა ფრანსუა მარუე შეძლო თავდასხმელების ხელიდან დასხვტობა და „ისტორიების“ მუზარეობა: პრეზიდენტი, მისი შეუღლე ფონა და მათი სიყვ, საფრანგეთის ჯეჟმანსატანკო ჯარების შტაბის უფროსი ალენ დე ბუასიე სამშვიდობის გათავანა.

ზუსტად ომოცი წლის შემდეგ, 2002 წლის 14 ივლისს, ელისეს მინდვრებზე გამართული საზემო ცერემონიის დროს პრეზიდენტ ჟაკ შირაკს შაშხანა ესროლა 25 წლის ფრანგმა ნაციონალისტმა მაქსიმ ბრიუერმა. საბედნიეროდ, ტერორისტმა მიზანს ააცილდა და ის არა პოლიციამ ან პრეზიდენტის უსაფრთხოების სამსახურმა, არამედ რიგშია მიუქალაქებმა დააკავა. ამ შემთხვევამ ნაღიად აჩვენა, რომ საფრანგეთის პრეზიდენტის პირად დაცვის მამინაც პრობლემები ჰქონდა.

**რა ზომებს მიიღვს
ფრანსუა ოლანდი?**

ოდიოვან ასე ყოფილა, ვინც რეალურად აპროტროლუმს საქცსამსახურებსა და ძალხვე უწყებებს, სახელმწიფოსაც ის მართავს. უკვე კარგად ჩანს, რომ

**1962 წლის აგვისტოში შარლ დე
გოლი სიკვდილიდან შეგმა
Citroen DS19-მა იხსნა**

ფრანსუა ოლანდი საფრანგეთის სპეცსამსახურების გაკონტროლებას ცდილობს, რათა ნიკოლა სარკოზის დანიშნული კადრები პოლიციასა და კონტრდაზვერვის სამსახურში გაათავისუფლავდა და ერთგული ხალხი დანიშნა.

საფრანგეთის სპეცსამსახურები ბოლო დრომდე ურთიერთშიშობაში კლავდნენ დროს, რითაც საზღვრობდნენ სხვა ქვეყნების (უპირველესად რუსეთისა და ჩინეთის) სპეცსამსახურები.

თავად ფრანგები მიიჩნევენ, რომ ფრანგული სამზარეულოსა და ფეხბურთის დარად, საფრანგეთის სპეცსამსახურებიც საუკეთესო მსოფლიოში. თუმცა, აღბათი ვეყლას გახსნით ცნობილი ფრანგული კომედა „ამადალი ქერთაშიანი მამაკაცის“ შესახებ, სადაც მთავარ როლს მსახიობი პიერ რიშარი ასრულებს. რთული ორგანიზაციული სტრუქტურის, ოპერატიულ მუშაობაში მოუქნელობისა და ბიუროკრატის გამო ამ ფორმის საფრანგეთის სპეცსამსახურებიც მწარედ დასცინიან, როგორც ჩანს, ასეა სინამდვილეშიც.

P.S. საფრანგეთის ახალმა პრეზიდენტმა ერთი საკამათო გადაწყვეტილება უკვე მიიღო: მან პრეზიდენტის უსაფრთხოების სამსახურის რიცხვნიობა 93-დან 60 თანამშრომლამდე შეამცირა, რაც საბიუჯეტო სახსრების დაზოგვის აუცილებლობით ახსნა. უსაფრთხოებაზე ფულის დაზოგვას კი კარგ შედეგად არაღდროს მოუტანია.

გამოსული კვლევაშილი
გუსპერტი ერთგული
უსაფრთხოების საკითხებში,
უშმირიობის გადაამჯივი
პოლკოვნიკი

კოსოვო

ახალი „ცივი ომის“ ნაყოფების ერთ-ერთი საგაბი

კოსოვოს რეგიონი, რომელსაც დღეს ნაწილობრივ აღიარებული სახელმწიფოს ტერმინი სტატუსი აქვს, მსოფლიოს თავსატეხად გადაიქცა, – აღმოსავლეთ ევროპის ამ პატარა მხარე მსოფლიო გეოპოლიტიკურ დაპირისპირებაში უდიდესი როლი ითამაშა და სერბეთისაგან მისმა გამოყოფამ ხელშეუხებლად მიჩნეული ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპზე ეჭვქვეშ დააყენა.

ექსპერტთა უმრავლესობის აზრით, კოსოვო ისტორიული სერბული მიწაა, რომელიც ალბანელებმა (უფრო სწორად, ამ ხალხის ჩრდილო-ურბა განშტოებამ – გეგებმა) ოსმალეთის იმპერიის ხელშეწყობით XIV-XVIII საუკუნეებში დაიკავეს და ნელ-ნელა უმრავლესობადაც იქცნენ. ეს მართლაც ასეა, არა მარტო კოსოვოში, არამედ საზოგადოდ, ბალკანეთში სლავურ ტომთა გამოჩენა ახ. წ. V ს-

უკანით თარიღდება. მანამდე კი ამ ტერიტორიაზე იდრიოული ტომები სახლობდნენ. ამ უკანასკნელთა ერთადერთი შთამომავლები კი დღეს სწორედ ალბანელები არიან. ასე რომ, სერბებსაც და ალბანელებსაც საკმაოდ აქვთ არგუმენტები იმის დასამტკიცებლად, რომ კოსოვო მათი ისტორიული მიწაა, თუმცა, ყრიბისის მოგვარებას ამგვარი არგუმენტები არ შველის.

დღეს ცხადია, რომ ეფექტური არც დასავლეთის გეგმა გამოდგა და კოსოვოს დამოუკიდებლობამ ვითარება უფრო გააძვავა. მიუხედავად იმისა, რომ სერბეთის დღევანდელი ხელისუფლება პრობლემაზე უკვე იმდენად აღარც ამახვილებს ყურადღებას, რადგან ევროკავშირში შესვლა სურს. სამაგიეროდ, კოსოვოელი სერბები რუსეთს შველას სთხოვენ და რუსულ მოქალაქეობასაც ითხოვენ.

პირველი მთიანური დაპირისპირება კოსოვოში

„კოსოვო“, ანუ „კოსოვო პოლიე“ სერბულად „მამუა მინდორს“ ნიშნავს. სერბული სახელმწიფოს ჩამოყალიბების ხანიდან ეს მხარე სერბებს ეკუთვნოდა და მისი მართვა-გამგებლობა ეკლესიის მსახურთა ხელთ იყო. ამის

გამო, კოსოვოს ერთ ნაწილს მეტოხიას, ანუ „საკლესიო მამულსაც“ უწოდებდნენ. სახელწოდება კოსოვი და მეტოხია სერბიაში დღესაც ოფიციალურადაა მიღებული.

1389 წლის 15 მაისს, კოსოვოში, პრეშინასთან ახლოს, სერბებსა და ოსმალების შორის გაიმართა შუა საუკუნეების აღმ. ევროპის ისტორიაში ყველაზე სისხლისმღვრელი შეტაკება,

სადაც სერბმა მილომ ობილიჩმა მახვილი განგმირა თვით სულთან მურად I, თუმცა სერბებმა ეს ბრძოლა წააგეს. ოსმალეთის იმპერიამ სერბეთი და ბოსნია სწორედ ამის შედეგად დაიპყრო.

XIV საუკუნის ბოლო ათწლეულებიდან კოსოვი ალბანელ ფეოდალებს გადაეცათ და აქ ალბანელებმა მასობრივად დაიწყეს ჩასახლება. სწორედ ამ დროს ალბანეთიც ოსმალეთის შემად-

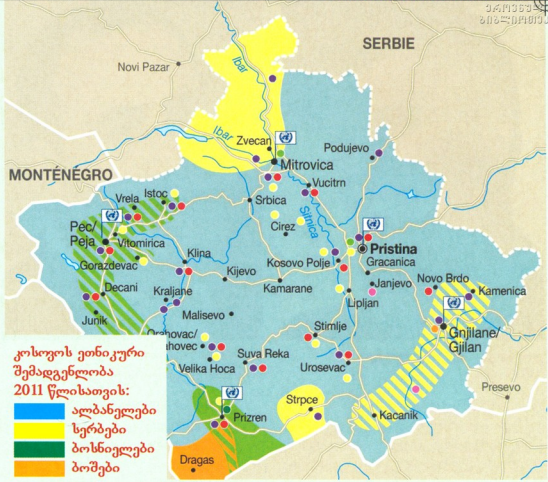
გენლობაში იყო და იქ ისლამი სწრაფად ვრცელდებოდა.

ალბანელები ცდილობდნენ, ოსმალებთან თანამშრომლობით ბალკანეთში თავიანთი ინტერესები დაეცათ და დაეკავებინათ მიწები, რომლებიც მიწათმოქმედებისა და მესაქონლეობისთვის იყო გამოსადგე. ისლამი რომც არ მიეღო, ეს ხალხი ოსმალური ხელი-სუფლებისადმი ლიალიობას იჩენდა და სანაცვლოდ პრივილეგიებს იღებდა. მიუხედავად ამისა, კოსოვოში ალბანელი პირველი დასახლებები ჯერ კიდევ XIII საუკუნეში გაჩნდა და ასე წლის შემდეგ ახალმოსახლეებმა იქ სერბები ძლიან შეეიწირეს, რადგან ოსმალების ხელისუფლება მათეც იყო და მთელ რივ პრივილეგიებს ფლობდნენ.

XV საუკუნის დასაწყისისათვის სერბებმა კოსოვო-მეტოხიის მხარე მიატოვეს და შიდა სერბეთში გადაიხვეწნენ. ის, ვინც ასე არ მოიქცა, იძულებით ისლამი მიიღო და გაალბანელდა. ასე თანდათან მთელი კოსოვო მონოთეიკურ, ალბანურ მხარედ იქცა.

XVIII საუკუნიდან, როცა სერბმა არისტოკრატებმა და სამღვდლოებმა სულთნის კარს ავტონომია გამოსტყუა, კოსოვოში კვლავ აღდგა მართლმადიდებლური ეკლესიები და წირვა-ლიტურგც სერბულ ენაზე განხლდა.

ამას ალბანელები კი შეეწინააღმდეგენ, მაგრამ ვერაფერს გახდნენ, ასეთი იყო სულთნის ნება. ეკლესიების აღდგენას კოსოვოში სერბების ხელახალი ჩასახლებაც მოჰყვა, მაგრამ ალბანელები იქ იმდენი იყვნენ, რომ სერბებმა დემოგრაფიული ვითარების სათავისოდ შეცვლა ვერ შეძლეს და აღარც უცდით ამის გაკეთება.

XIX-XX საუკუნეთა მიჯნაზე ბალკანეთში სახლრები რამდენჯერმე შეიცვალა და კოსოვო სერბეთის სამეფომ დაიკანონა.

1912 წელს ვროაის რუკაზე გამოჩნდა ახალი სახელმწიფო — ალბანეთი. კოსოვო ისევ სერბეთის შემადგენლობაში რჩებოდა იმის მიუხედავად, რომ მოსახლეობის 80%-ზე მეტი ალბანელი იყო და დანარჩენის კი 50 ათასამდე სერბი, დაახლოებით ამდენივე ბოშა, 7 ათას თურქი და 3 ათასამდე ჩერქეზი მუჰაჯირი შეადგენდა.

სერბეთის სამეფოში კოსოვო იმთავითვე მივარდნილ და ევლურ მხარედ

იითვლებოდა, თუმცა ყოველ სერბს ახსოვდა იქნური ბრძოლა და რევიონის საკუთარ გმირულ წარსულს უკავშირდებოდა. ჯერ სერბეთის, მერე კი ოუგოსლავიის სამეფოში ალბანელები, როგორც ისლამის აღმსარებლები, მცირეზარი სოფან ქვეშევრდომებად მიიწინოდნენ და, ბუნებრივად, ვერ სარგებლობდნენ ყველა იმ უფლებით, რითაც სერბები.

1934 წლიდან კოსოვოში ანტისერბული გამოხვლები გახშირდა, ალბანელებმა და სხვა მუსლიმანებმა (ბოშები, თურქები და ჩერქეზები) უფლებათა გაზრდა მოითხოვეს. მათ სურდათ, ოუგოსლავიის მთავრობას ოფიციალურად ეცნო შარიათის კანონები, დაერთო მენიუების ამწნების და მდერსეუების გახსნის ნება, ალბანური კი სერბულთან ერთად, კოსოვოში ოფიციალურ ენად გამოეხადებინა.

ოუგოსლავიის მთავრობამ, რომელიც იმხანად ველიკოვრნის ნაციონალისტებისგან შედგებოდა, ალბანელთა დასაწინარებლად იარაღი გამოიყენა და შედგესკაც მიღწია, — 1935 წელს დახვრეტეს კოსოვოელთა ლიდერები: ირფან კოჩი და იაშარ ჩერქეზი. მათი მხარდამწერები გააქვეს, დააპატიმრეს და სიტუაციაც ჩაწინარდა.

თუმცა მთერე მსოფლიო ომის დაწყებისთანავე, როცა გერმანიამ ოუგოსლავიის ოკუპაცია მოახდინა, კოსოვოში ალბანელთა გამოხვლები კვლავ განახ-

კოსოვოს განთავისუფლების არბისადმი მიძღვნილი მემორიალი პრიშტინის გარეუბანში

კოსოვოელ ალბანელთა ლიდერი
პაშიმ ტჩანი

რამუზ პარადინი,
კოსოვოს ფოფილი პრემიერ-მინისტრი

ლდა. 1941 წლის შუახანებში იქ უკვე მებრძოლი ალბანეთიდან იტალიის ჯარები შევიდნენ (ალბანეთი იმ დროს იტალიას ჰქონდა ოკუპირებული) და შესაბამისად კოსოვო დე ფაქტო ალბანეთს შეუერთდა.

მეორე მსოფლიო ომის დასასრულს იუგოსლავიამ და ალბანეთშიც საბჭოთა კავშირის მხარდაჭერითა და მონღოებით კომუნისტ პარტიზანები გაძლიერდნენ და ადგილობრივ რეჟიმებს შეუტრია. ალბანელ კომუნისტთა ლიდერი ენვერ ხოჯა და მისი იუგოსლავიელი კოლეგა იოსიფ ბროს ტიტო ხშირად შეთანხმებულად მოქმედებდნენ.

ტიტო, როგორც იუგოსლავიის უმაღლესი წარმომადგენელი, თანახმა იყო, რომ კოსოვოში ალბანელებსა და, საზოგადოდ მუსლიმანთა უფლებები დაცული ყოფილიყო და ალბანეთში მცხოვრებ თანამოსმებთან მათი კავშირი არ შეზღუდულიყო, თუკაცდა კოსოვო იუგოსლავიის შემადგენლობიდან არ გაივლიდა.

თავის მხრივ, ენვერ ხოჯა თანახმა იყო, რომ კომუნისტურ ალბანეთში კოსოვო არ შევიდოდა, მაგრამ მოითხოვდა, რომ მხარეს ფართო ავტონომია ჰქონოდა და ალბანეთში სერბულთან ერთად სახელმწიფო ენა ყოფილიყო; გარდა ამისა, კოსოვოს ავტონომიის გარანტიად ალბანეთი უნდა გამოსულიყო. ეს ნიშნავდა, რომ თუ ბელგრადი უწინდებურად შეეცდებოდა ალბანელებს, მაშინ ტჩანთან მათ ვეჭვლა საშუალებით მხარს დაუჭერდა. რაც შეეება თავად კოსოვოელ ალბანელებს, მათთვის სულერთი არ იყო, სად იცხოვრებდნენ და იუგოსლავიის შემადგენლობაში ყოფნა არ სურდათ.

იოსიფ ბროს ტიტომ ეს კარგად იცოდა და ამიტომაც ენვერ ხოჯას ასეთი რამ შესთავაზა: შეექმნათ ბალკანეთის სოციალისტური კონფედერაცია, სადაც იუგოსლავია, ბულგარეთი და ალბანეთი შევიდოდა. კონფედერაციაში ბულგარეთის ჩართვა იმტომ იყო გათვალისწინებული, რომ ტიტოს მაკედონიაში სეპარატისტული გამოსვლების თვინვა აცილებდა სურდა — ეს ხალხი ენობრივ-კულტურულად ბულგარელთა განსტობაა.

ენვერ ხოჯა კონფედერაციასთან შეერთებაზე თავიდანვე თანახმა იყო, მაგრამ ბულგარეთის ლიდერ გიორგი დიმიტროვის ორჭოფობამ ვეღვარევი ჩაშალა. ლიდერთა შორის შუამა კატამ გადაიზინა და იოსიფ ბროს ტიტომაც კოსოვოელ ალბანელებთან დაქუცი საჭიროდ აღარ ჩათვალა, — XX საუკუნის 50-იან წლებიდან მან ალბანეთთან საზღვარი ჩაკეტა, კოსოვოს ავტონომიური უფლებებიც შეზღუდა და მოიღებო რეგიონიდან გააქევა.

ზუნებრივია, ამას ალბანელებმა საპროტესტო გამოსვლებით უპასუხეს და ლაშას იარაღიც ხელში აიღეს. ტიტოს უშუაშრობამ მათი ლიდერები ისე სასტიკად დასაჯა, რომ თვით მრავლსონმახველ კრემლიც ეო გაოცდნენ. სამკველად, კოსოვოს ავტონომიური მხარის ხელმძღვანელობაში მძლე სერბები შეზღუდეს და გზა ალბანელებს გაუხსნეს.

ზემოხსენებულ გამოსვლებში მონაწილეობდა ახალგაზრდა სტრუდენტ-რევოლუციონერი, 22 წლის ობიამპ რეზოვა, რომელიც სასწაულებრივად გადაურჩა ტიტოს უშიშროებას და საფრანგეთში წავიდა ემიგრაციაში; იქ მან

სობრინის უნივერსიტეტი დაამთავრა და იუგოსლავიაში ტიტოს სიკვდილის შემდეგდა დაბრუნდა.

კოსოვოში მან შექმნა პირველი არაკომუნისტური პარტია — „კოსოვოს დემოკრატიული ლიგა“ და თნაც, კავშირი დაამყარა კრიმინალურ დაჯგუფებებთანაც, რომელსაც განათლებით მდიდრის პაშიმ ტჩანი მეთაურობდა.

ამ დაჯგუფების საფუძველზე შემდგომში „კოსოვოს გათავისუფლების არმია“ (Ushtria Clirimtare e Kosoves) შეიქმნა და 1998 წლიდან სერბთა წინააღმდეგ სამომარო მოქმედებები გაიმართლა.

კრიზისი და კოსოვოს კრიზისი: პარტია ადამიანის ორგანიზაციი

ერთ-ერთი განხურებული მოვლენა, რაც კოსოვოს კრიზისს უკავშირდება და რაცვე ძალიან აშკარად იწყება დასაწყისში, „კოსოვოს განთავისუფლების არმიის“ მალაჩინოსანთა მიერ ადამიანის ორგანიზებით არაღკაცური გაჭრობაა. ჯერ კიდევ 1992-1993 წლებიდან ამ საქმეს არმიის ხელმძღვანელები: პაშიმ ტჩანი და რამუზ პარადინი კურირებდნენ.

კოსოვოს ადამიანის ორგანიზებით არაღკაცურ გაჭრობებზე პირველად სერბული მასშედა ალაპარაკდა, შემდეგ ეო დასავლეთშიც გაშინდა ამზე ცნობები, რაც არმიის მხარის ყოფილ უფროსსა და მერე კოსოვოს პრემიერ-მინისტრ რამუზ პარადინას პოსტიდან გადაგდომად დაუჯდა. მის წინააღმდეგ პავაგამიც ადირა სისხლის სამართლის საქმე, თუმცა 2008 წელს გამართულ პირველვე სხდომაზე პარადინის ბრალეობის 37-ვე პუნქტში პარადინის. პარადინის საქმეში 9 მოწმე იყო, მაგრამ ცხრავე მეტად დამთავიქმებლ გაჭრობაში დაიდოდა, — ერთი ავტორიზირაში მოწმე, მეორეს საკუთარ სახლით უცნობაში ესრელეს, მესამეც საჭმელში საჭაღვე გაუჭრეს და ა.შ.

პაშიმ ტჩანი, რომელსაც ასევე ბრალს სდებდნენ ადამიანის ორგანიზებით გაჭრობაში, რამუზ პარადინაზე ჰქევა ინი გამოვდა და განაცხადა, რომ თავად მსუგესი რამ არ ჩაუდგინა და პარადინაშიც, რომელიც თვითადა ადამიანის ორგანიზებით არაღკაცური გაჭრობის მომხრე იყო, გადააფიქრებინა საქმის გაკავთლება; ტჩანი უარყო ისიც, რომ „კოსოვოს განთავისუფლების არმია“ ნარკოტრეზობაშიც იყო ჩარეული; „ჩვენ არასოდეს გაგვიყვიდა ნარკოტიკები. ყვიდილით მხოლოდ ფსიქოთროპულ

წამლებს და სერბებსა ეს ზღვზე დაიხვეს“, — განაცხადა მან 2009 წელს.

დასჯულს მასმედიაში 2010 წელს გამოქნდა ცნობა იმის თაობაზე, რომ პაპი ტანი, რამუშ პარადინაი, ავამ ჩეკუ და „კოსოვოს განთავისუფლების არმიის“ რამდენიმე მაღალჩინოსანი დაკავშირებული იყვნენ ალბანეთის, ერაყისა და სირიის კლინიკებთან და მათ დაძინების ორგანიზებით ამარაგებდნენ. ორგანოებს მათ მიერვე დახრილ კოსოვოელ სერბებს აცლიდნენ, ხოლო გაემგეს კი წვედნენ, რათა არაფის ენახა და არ გაეფო სიმართლე. მოვიკანებთ, პაპი ტანიმ ამ ინფორმაციის კომენტარებისას განაცხადა, რომ სერბების მინაჭირი არ აინტერესებდა.

**სარბები კოსოვოში:
შოკული ხელით —
გვლის სროვანი**

კოსოვოში სერბები XIV საუკუნის შემდგომ უმრავლესობას არასოდეს ქმნიდნენ და უფრო მხარის ჩრდილოდასავლეთ ნაწილში ცხოვრობდნენ. დღეს კი ისინი უმრავლესობას შეადგენენ მხოლოდ ორივე ქალაქში — კოსოვოსკა მიტროვიცასა და ჯაკოვიცაში. სერბული უბანი ბოლო დრომდე იყო პროპრეტინაშიც (კოსოვოს ადმინისტრაცია)

ციული ცენტრი), მაგრამ 2009 წელს სერბები იქიდან კოსოვოსკა მიტროვიცაში გადავიდნენ.

ამჟამად კოსოვოელ სერბებსა და ალბანელებს შორის შეტაკებები ჩვეულებრივი ამბავია. ალბანელთა მხარესაა პოლიცია და ზღვისუფლება, სერბები კი, ფაქტობრივად, გაეროს სამშვიდობოთა იმედზე არიან. სამშვიდობოები ნეიტრალურად იცავენ, მაგრამ ისინიც პროალბანურად არიან განწყობილნი.

ახლანან რუსულმა ტელეარხმა ენტევემ გადმოცა ინფორმაცია, თითქოსდა კოსოვოელი სერბები მოსკოვს მოქალაქეობას სთხოვენ, მაგრამ ეს არც სხვა რუსულ ტელეარხს ან გაზეთს არ დაუდასტურებია, არც დასჯულ და სერბულ მასმედიაში. ასეა თუ ისე, ცხადია, კოსოვოელ სერბებს ბელგრადის იმედი უკვე აღარ აქვთ, რადგან სერბეთის ახალ ზღვისუფალი ევროკავშირში შესვლა სურთ და კოსოვოს პრობლემის გადაწყვეტას ცდილობენ, თუმცა მისი დამოუკიდებლობის ცნობაზე ისევ კატეგორიულ უარს აცხადებენ.

ქვეყნები, რომლებიც ცნობენ კოსოვოს დამოუკიდებლობას:

ამერიკის შეერთებული შტატები, ავღანეთი, ტაივანი, ბულგარეთი, კო-

ლუმბია, პერუ, კანადა, საფრანკეთი, დიდი ბრიტანეთი, გერმანია, შვეიცარია, ბელგია, დანია, ნიდერლანდები, ჩეხეთი, პორტუგალია, მავრიტანია, საუდის არაბეთი, დასავლეთი საარა, ავსტრალია, მალაიზია, გაბონი, ჩადი, სომალა, არაბთა გაერთო საამიროები, თურქეთი;

ქვეყნები, რომლებიც არ ცნობენ კოსოვოს:

სერბეთი, რუსეთი, ბოლგეთი, ჩილე, პარაგვაი, საქართველო, ესპანეთი, ბრაზილია, არგენტინა, ურუგვაი, ინდონეზია, სამხრეთი აფრიკა, ჩინეთი, ვანუათი, ბელიზი, უზბეკეთი, ალბანია, სუდანი, ლიბია, სირია, ეკვატორული მალი, ტანზანია, ეთიოპია, ინდონეზია, სლოვაკია, მექსიკა;

ქვეყნები, რომლებიც აიბრუნენ ცნონ კოსოვო:

კამერუნი, კონგო (ბრაზავილი), კონგო (კინშასა), ბოტსვანა, პაკისტანი;

ქვეყნები, რომლებიც კოსოვოს ცნობის საკითხში ნეიტრალიტეტს იცავენ:

ბრაზილი, მონღოლეთი, ვიეტნამი, ბენინი, პინდურანია, პანამა.

მიხეილ ლაპაძე

**ყველა თაოვის
საყვარელი გავითი
1934 წლიდან**

საქართველო
ეროვნული
დაცვის
სამსახური

25mm Mk38

▼ რომელია ნიშნებიანი ვრცელი საპრობო ზომილი გულვა.

27 იულიუს კეისარი (ძვ. წ. 100-44) უდიდესი რომელი ვენერალი იყო. მან არაერთხელ დაამარცხა გლეხები (ახ. საფრანგეთისა და ბელგიის ტერიტორიაზე მეზოვები ტომები) ძვ. წ. 55 და 54 წლებში. შემდეგ კეისარი ჯარს იტალიისკენ წარუძღვა და სამოქალაქო ომი წამოიწყო იმპერიის მშარიფულობის ხელში ჩაიკაფად. მან გაიმარჯვა და „მუდმივი იმპერატორი“ გახდა, მაგრამ შეთქმულმა სენატორებმა მოკლეს ძვ. წ. 44 წელს.

► კეისარმა გადმარჯვა, მაგრამ დაეკარგა ბრძოლა, ვინაიდან არ დაეხმებოდნენ. მან გაიმარჯვა.

გასაღები

- 1) გლეხის ხელობა
- 2) ბრძოლა იტალიაში და კვლევა რომელიც გლეხები მოქმედებდნენ
- 3) რომელი ხანძარი
- 4) რომელი საოცროდ წარუმატებელი
- 5) მარცხი იტალიაში და კვლევა რომელიც გაიმარჯვების ვერცხველი

კეისარის ბრძოლის ადგილი

28 ახალგაზრდობაში კეისარი მეკობრეებმა ჩაიგდეს ხელი ის მაშინ შეიპყრეს, როდესაც ხელთაშუა ზღვით კურთხულ როდოსისკენ მიცურავდა. კეისარი ტყვეობაში იყო, სანამ მეკობრეებს გამოსახვილი არ გადაუხადეს. მოგვიანებით, მისი ბრძანებით ყველა იპოვეს და ხიკედლით დასაქეს.

▼ რომელი ლეგიონრები აწინააღმდეგებდნენ ბაიუსის იხის გასასროლად.

30 კეისარი არმას გლეხის დასაღმქრად და მისი რომის იმპერიისთვის შესაფერისად წუქვდა. შეიღ წლის განმავლობაში ებრძოდნენ რომაელები გლეხებს, ხოლო, როდესაც გლეხიმა აჯანყდნენ ცელტი ტომები (რომელსაც ბელადი ვერცინგეტორიქსი ხელმძღვანელობდა), კეისარმა აჯანყება სასტრატეგია ჩაახშო.

29 კეისარი იმ დროისთვის საუკეთესო არმას ხელმძღვანელობდა. რომელი ჯარისკაცები (ლეგიონრები) აღჭურვილი იყვნენ ხანჯლით, მოკლე ხმლითა და ხელშეუბებით ატარებდნენ მუნარადებს, შერტლისა და ტყვის ჯეჟმანსა და ფარებს. ბრძოლაში რკინისბუნიკან ისრებს შორ მანძილზე ბალისტიით ისროდნენ, ადვის დროს კი ონაგრიით ტვორცინდნენ ქვეშ მტრის თედაციით პოზიციებს.

31 ძვ. წ. 52 წელს ვერცინგეტორიქსი გლეხი არმას გაუძღვა რომაელებთან საბრძოლველად. რომაელებმა გლეხიმა უპაქიეს ციხე ქალაქ ალუნიში, საფრანგეთში. კეისარს ჯარებმა მის გლეხის ორი უხარამზარი თხროლი შეზოფულეს. ერთი გლეხი შეგითი შეეფადა გამოწვევდული, ხოლო მეორე კი რომაელებს გლეხის მოკავშირე ბისეგან იცავდა. ვერცინგეტორიქსი მიხვდა, რომ ვერ გაიმარჯვებდა და დაღებდა.

დასუფრამილია!

ჩონჩხს, რომელიც იპოვეს მაინის ციხეში, დროსტში (ინგლისი), ბალისტის ისარი ქვინდა ზურგზედ — ეს იყო პრეტორებსა და რომაელებს შორის ბრძოლის მტკიცებულება.

32

ბოუდიკა კელტური იცენთა ტომის დედოფალი იყო. ეს ხალხი ბრიტანეთის აღმოსავლეთით ცხოვრობდა. რომელი მწერლის გადმოცემით ბოუდიკა მაღალი, წითურთმანი ქალი იყო და დიდ ოქროს ყელსაბაშს ატარებდა. ბოუდიკა რომაელების წინააღმდეგ იცენთა ტომის აჯანყებას ხელმძღვანელობდა.

დაუპირაპელია!

კოლესტრუმი, ლონდონისა და სენტ-ოლბანსში ნადავგის ქვეშით აღმოაჩინეს დამწვარი მიწის სქელი ფენა, ბოუდიკასა და რომაელების ბრძოლის ნაშთი.

33

ბოუდიკას ქმარი, მეფე პრასუტაგი, დაახლოებით ახ. წ. 40 წელს გარდაიცვალა. მან სამეფოს ნახევარი რომაელებს დაუტოვა, მეორე კი ბოუდიკას. რომაელებმა სამეფოს მთლიანად ხელს ჩაეკიდებინათ. ამიტომ ახ. წ. 60-61 წლებში ბოუდიკამ იცენთა და სხვა ბრიტანული ტომები ააჯანყა რომაელებისგან გასათავისუფლებლად.

▶ ბოუდიკა, იცენთა მუხარბი დედოფალი, რომაელებს ბრიტანეთში შეჭრისდა.

34

გადმოცემით, ბოუდიკას 100000 ჯარისკაცზე მეტი ჰყავდა. ისინი ბრიტანეთის მკვიდრი კელტური ტომები, ბრიტები იყვნენ და იბრძოდნენ ხბულებისა და შუბებით, თვის კი ფარებით იცავდნენ. ზოგიერთი ბრძოლაში უტლს იყენებდა. ბრიტები მამაცი შეომრები იყვნენ, მაგრამ არა ისეთი ორგანიზებული, როგორც რომაელები.

35

ბოუდიკას შეომრები სამხრეთ-აღმოსავლეთ ბრიტანეთის რომელი ქალაქებისკენ დაიძრნენ. გადმეწეს ქალაქები კამპოლერუმი (კოლესტრუმი), ლონდონი (ლონდონი) და ვერლამიუმი (სენტ-ოლბანსში), მოკლეს დაახლოებით 70000 მშვიდობიანი მოსახლე და დაამარცხეს რომელია მე-9 ლეგიონი.

36

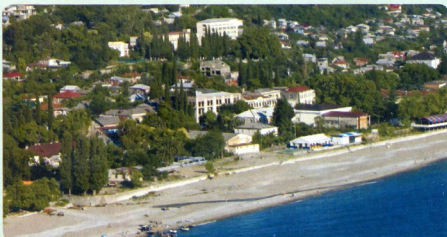
ბოუდიკას ბოლო ბრძოლა იცენთის მუგელში გაიმართა. 230000 ბრიტი უბრძოდა რომელია შედარებით მცირე ძალას, მაგრამ შთი უკეთესი ტაქტიკა და იარაღი პირობით და გადმოცემით, 80000 ბრიტი დაიღუპა. რომელია მამა გაიმარჯვეს და ბოუდიკა ბრძოლის შემდეგ მალე გარდაიცვალა, სავარაუდოდ, თუი მთიწმინდა.

1992 წლის განთიადის დესანტი

14 აგვისტოს აფხაზეთში ომის დაწყებიდან მე-20 წელი შესრულდება. რუსეთის ნაქეზებითა და ხელშეწყობით ქართველებსა და აფხაზებს შორის დაწყებულმა სისხლიანმა დაპირისპირებამ გამარჯვება არც ერთ მხარეს არ მოუტანა. პრობლემა ისევ მოუგვარებელია, ხოლო „დამოუკიდებელი“ ე. წ. აფხაზეთის რესპუბლიკა კი წელ-წელა რუსეთის ერთ-ერთ პროვინციად ყალიბდება.

დესანტი ოჩამჩირასთან

1918 წლის გაზაფხულზე საქართველო რთულ მდგომარეობაში აღმოჩნდა, — ეროვნული არმია ვერ ისევ ფორმირების პროცესში იყო, ხოლო ბათუმისკენ ოურქუთის არმია მოიწვედა. გაბოლშევიკებულმა აფხაზებმა მომენტით ისარგებლეს და გაწითლებული რუსეთის დახმარებით 21 აპრილს სოხუში ძალაუფლება ხელში აიღეს.

ქართველმა სამხედროებმა ბოლშევიკური ჯანყის აღსაკვეთად თამაში

ნაბიჯი გადადგეს და აფხაზეთში სახალხო გვარდიის ძალებით საზღვაო დესანტის გადასხმა გადაწყვიტეს.

სახალხო გვარდიის სარდალი ვალიკო ჯუღელი წერდა: „20 მაისს პატარა კატარდა „რუმინიო“ ოჩამჩირაში დაზვერვაზე მივღიარეთ. ზვალ დესანტის გადმოსხმასა და სოხუმელი ხელიგნების წინააღმდეგ აქტიურ ოპერაციებს დავიწყებთ უნდა ვიმოქმედოთ გადაამჭრელია“.

უამინდობის გამო ოპერაციამ ერ-

1176-ე პროექტის პატარა სადესანტო კატარდა და მისი პირველი მეთაური რობერტ ფიფია

თი დღით გადაიწია და 22 მაისს ორთქმაღლეობით, შზუნებით, საბჭოთა ორთქლის კატარღებითა და სხვა პატარა მცურავი საშუალებებით ფოთიდან აფხაზეთში ოპანინის მახლობლად 300-მდე გვარდელი 20 ტყვიამფრევეთა და 8 ქვემეხით გადაისხა.

გუდა 74 წელი და დამოუკიდებლობის გზაზე დამღვრ ქვეყანას ტერიტორიული მთლიანობის შესანარჩუნებლად აფხაზეთში ისევ დესანტის გამოყენება დასჭირდა.

მიზანი

მაშინდელი საქართველო-რუსეთის სახელმწიფო საზღვრის მდინარე ფსოუს მონაკვეთი დაუცველი და გახსნილი იყო, რითაც მტრული ძალები სარკები-ოლიდენ — რუსეთიდან შემოდინდენ სეპარატისტთა მხარდამჭერი პირები და ბოიოკები, მოვლენებდა იარაღი და საბრძოლო მასალები.

პროცესებში აქტიურად იყო ჩართული რუსეთის უშიშროების სამსახურის კონტროლქვეშ მყოფი კავკასიის მთიულ ხალხთა ორწინედერაცია და აფხაზი ხალხის „სამართლიანი“ ინტერესების დაცვის საბაზით აფხაზეთის ტერიტორიაზე ანტიქართულ საქმიანობას დაფუძნავდა ქელოდა.

გაგრძელო დესანტის გადასხმა 1992 წლის 13 აგვისტოს შუადღისშე პოლიციის შტაბში თენგივ კიტოვანის ხელმძღვანელობით გამართულ თათბირზე გადაწყდა.

თუმც გამორიცხული არ არის, რომ ეს ოდნე სახელმწიფო საბჭოში დაიბანდა და ერთ-ერთი იმ დონისხევათათა იყო, რომლითაც სოჭი-ინგურის რეინიგის მონაკვეთზე მატარებლების თავდახმისხან დაცვის ითვალისწინებდა.

აფხაზეთში შეიარაღებული ფორმირებების შეყვანის წინააღმდეგ სამხედროთა ერთი ნაწილი გამძვდა, მაგრამ ეს საქმარისი არ აღიძრნდა და უმაღლეს დონეზე მიღებული გადაწყვეტილება ძალაში დარჩა.

შესრულებისთვის აუცილებელი სპეციალური სადესანტო კატარღები.

იყენენ გამოცდილი საზღვაო ოფიცრები, რომლებსაც საზღვაო-სადესანტო ოპერაციების დაგეგმვა-ჩატარებისთვის საჭირო ცოდნა-გამოცდილება ჰქონდათ, მაგრამ თენგივ კიტოვანმა მათი გამოყენება საჭიროდ არ ჩათვალა.

1992 წლის ზაფხულისთვის ფოთში ჯერ ისევ რჩებოდა შვეი ზღვის ფლოტის 184-ე საზღვაო ბრიგადის დეიზინები, თუმცა შემცირებული სახომლოდ შემადგენლობით.

რუსებმა წინასწარ თადარიგ დავიკრეს და ბრილიოსუნარიანი ვეჯდა მცურავი საშუალება ნოვოროსისისკა და სფვასტოპოლში გადაიყვანეს.

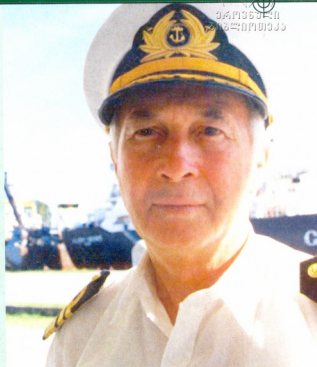
1991 წლის 21 იანვრიდან ბრიგადის მეთაურის მოვალეობას ფულისა და სისის მოყვარული II რანგის კაპიტანი ვასილი კოშჩინი ასრულებდა, რომელიც ფოთში დარჩენილ ქონებას ვიდდა. გაიყიდა და კერძო საკუთრებაში გადავიდა 150-დან 500 ტონამდე სხვადასხვა დანიშნულების ბარაჟ, ავტომობილები, საგზაო ტექნიკა და მრავალი სხვა, რომელიც წყისთა და რიგითი საკრთველის სამხედრო-საზღვაო მატარების საკუთრებაში უნდა გადასულიყო.

ფოთის პორტი

დესანტის გადაყვანის უადრესად მნიშვნელოვანი სახელმწიფო დავალების შესრულებაში მთავარი როლი ფოთის პორტმა და პორტფლოტის მიზნდღეურება თთამაშეს.

ფოთის პორტის კაპიტანი პეტრე არამია: „პორტის ოპერაციისთვის მცურავი საშუალებების გამოყოფა დეკადა. ნავსადგურის უფროსის ვალერი გველის ხელმძღვანელობით ამ საქმეს ორგანიზება მოკლედ დროში და სწრაფად გაუკეთდა. იმ როლდ პერიოდში სამხედრო მუშაობაზე მუხდღეურების სამხედრო ხასიათის დავალებზე გაგზავნა და ამის ახსნა მარტვიე საქმე არ იყო. და მანც, ამ ფრადე მნიშვნელოვანი ამოცანის შესრულებას ფოთის პორტმა თავი შესანიშნავად გაართვა და გარაბი გადასაყვანი ძალები აუცილებელი მცურავი საშუალებებით დროულად და სრულად უზრუნველყო.“

დესანტისთვის ფოთის პორტმა გამოყო — სალოცმანი კატარღა „ბურევესტიკი“ (კაპიტანი ლერი კუცია), „საქსაზღვო გემი“ „კაპიტანი რუქუა“ (კაპიტანი ბადრი დანელია) და წყალქვეშა ფრთებიანი სამზაურო თბომავალი „კომედა-51“ (ცვლის კაპიტნები ვიქტორ მამინი და გიორგი ხილოგუა).

ფოთის პორტის კაპიტანი პეტრე არამია

სადესანტო ძალები

გარაბი დესანტისტების ბრძანების შესრულება გვარდის შეუნაბდას ბატალიონის (მეთაური ვიცე-პოლკოვნიკი აკია ბარბაქაძე) დაველა. ბატალიონი 1992 წლის მაისიდან ფოთში დროებით იყო დისლოცირებული და საბრძოლო გამოცდილებითა და დისციპლინით ქართულ გვარდიაში გამოჩნეულ ქვედანაყოფად ითვლებოდა.

ბატალიონში ძველ მებრძოლებთან ერთად ახალწვეულებიც მსახურობდნენ. პირადი შემადგენლობა შეიარაღებული იყო ავტომატებით, ტყვიამფრეველებით (ППК), ხელის ტანკა-წინააღმდეგო ყუმბარასატყორცებით (ППГ-7), სნაიპერული შაშხანებით (СВД) და სხვ.

ტექნიკიდან მებრძოლთა განკარგულებაში ვაჟემანტარსსპორტიორი БТР-80 და ნახევრად გუშპორთავი ქვეითთა საბრძოლო მანქანა БМП-2 (კომპურა ავტომატურად არ ტრიალებდა) იყო.

შეუნაბადლთა ორ ასეულს ფოთში შეუერთდა საბრძოლო ვეჯეფო „კ-9“ (მეთაური ჯოკა კლიდაშვილი) და თბილისელ მოხალისეთა ჯგუფი (მეთაური ალექსანდრე მინდაძე).

სულ სადესანტო ძალები დაახლოებით 180 მებრძოლს ითვლიდა.

ოპერაციისთვის მზადება

ქართველ სამხედროებს სადესანტო ოპერაციების ჩატარების გამოცდილება არ ჰქონდათ და არც შესაბამისი მცურავი საშუალებები მოეპოვებოდათ მაგრამ

მეორვეული საბრძოლო-საზღვაო ძალების მდგომარეობა

საზღვაო-სადესანტო ოპერაციების სამხედრო-საზღვაო ძალების ფუნქციებში შდის.

მაშინ თვდაცვის სამინისტრო ახალი ჩამოყალიბებული იყო და მის სტრუქტურაში სამხედრო-საზღვაო ძალები არსებობდა, ოლინდ ქალღღღე, რადგან არანაირი მცურავი საშუალება არ გააჩნდა და მით უფრო ამ ამოცანის

წვალქვეშა ფრთებიანი სამგზავრო თბომავალი „კომეტა-51“ (ფოტო ბათუმშია გადაღებული)

საბუქსირე გემი „კაპიტანი რეჭვაია“

გამოსაყალი ფოთში ჯერ კიდევ დარჩენილი შვიი ზღვის საზღვაო ბრიგადა იყო.

მამინ რუსი სამხედროები ხელმძღვანელობასთან შეთანხმებით ქართული ფორმირებებისთვის იარაღის მიწოდებაზე უარს არ ამბობდნენ. ამ შემთხვევაში რუსებმა ოპერატიულობა გამოიჩინეს და 80 ათას რუბლად 184-ე საზღვაო ბრიგადის ორი პატარა სადესანტო კატარა (პროექტი 1176) თავიანთი ეკიპაჟებით შეენაბადას ბატალიონს მიაქირავეს.

რადგან ქართველ მებრძოლებს საზღვაო დესანტირების გამოცდილება არ ჰქონდათ, მათთან კონსულტანტად რუსეთის არმიის წარმომადგენელი, ვინმე საშა იყო მივლინებული. მისი მოვალე-

ობა იყო დესანტის ზღვით გადაყვანის უზრუნველყოფა, დესანტირებისთვის ხელსაყრელი ადგილის შერჩევა და დესანტირების დროს რჩევის გაცემა.

სადესანტო კატარებისგან ერთი, საყარაულოდ, МДК-237 ბორტი #526 უნდა იყოს, ზოლო მეთრის ნომერი უცნობია.

პირველი კატარლის მეთაური მინამინი რობერტ ფიფია იყო. ამ სახიფათო ოპერაციაში ის თავისი სამშობლოს, ქართველი მეზღვაურებისა და სამხედროების გვერდით უყოფანოდ დადგა.

ოპერაციის დასაწყისი

14 აგვისტოს საღამოს დაახლოებით 30 მებრძოლი საღოცმანო კატარადა „ბურევესტინიკზე“ ავიდა და დაახ-

ლოებით 60 კაცამდე ბუქსირ „კაპიტანი რეჭვაიაზე“ მოთავსდა.

ჯეოშანტრანსპორტიორი БТР-80 და ქვეითთა საბრძოლო მანქანა БМП-2 ეკიპაჟებისა და პატარა სადესანტო კატარლებზე დიტივითა. წვალქვეშა ფრთებიანი სამგზავრო თბომავალი „კომეტა-51“-ის ცვლის კაპიტანი ვიქტორ მამინი: „14 აგვისტოს „კომეტა-51“ ფოთიდან ტრაპიზონის მიმართულებით გასასვლელად უნდადებოდა. მგზავრებს შემოწმება გავლილი ჰქონდათ, ჩახხლმაღ დამთავრებული იყო და წუთიწუთზე ზღვაში უნდა გავსულიყავით. ამ დროს პორტის ხელმძღვანელობიდან რეისის შექერებაზე განკარგულება მივიღე და მგზავრებს პორტის დატოვება ვთხოვე. მას შემდეგ, რაც „კომეტას“ ბორტი პროცედურების დატვით მგზავრებმა დატოვეს, პორტის უფროსის ვალერი გეგიძის ბრძანებით თბომავალმა მდებარეობა შეიცვალა და შემდგომი განკარგულების მიღებამდე მე-7 გემისა დადგომთან ჩამოდგა.

დამით ბორტზე დაახლოებით 80-90 მებრძოლი, კვეების პროდუქტები და უზრუნველყოფის სხვადასხვა საშუალება მივიღე.“

გიორგი სილოგავა „კომეტა-51“-ის ცვლის კაპიტანი: „უნდა აღვნიშნო ის შემართება და პარტიოტული სულისკვეთება, რომელსაც ჯარისკაცები გამოხატავდნენ. თითოეული მაოვანი მთელი სიღრმით გრძნობდა შესასრულებელი დავალების მნიშვნელობას. იცოდნენ ის საფრთხე, რაც მიუვლოდათ და შიშს მაინც არ გამოხატავდნენ.

„კომეტას“ დიდი სიჩქარე აქვს, ამიტომ ჩვენ ზღვაში დაახლოებით 8-10

სი-ის დაგვიანებით გვედით და „რეკ-ვაუს“, „ბურევესტნიკსა“ და სადესანტო კატარებს სიხუმის მახლობლად წამოეწიეთ“.

ზღვით გადასვლა

იმ დროს საქართველოს შვიი ზღვის სანაპიროსა და მიმდებარე წყლებს მილიანად რუსი მესხლერების პოსტები, საბრძოლო ხომალდები და კატარები აკონტროლებდნენ.

პორტებიდან მცურავ საშუალებათა გასვლა-შემოსვლა, სანაპიროს მიმდებარე წყლებში გემების ცურვა რუსი მესხლერების მძიმეი მეთაულებურიობით მიმდინარეობდა.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო დამოუკიდებელი სახელმწიფო იყო, ჩვენს ტერიტორიულ წყლებსა და სანაპირო ზონაში ისევ რუსი მესხლერები რჩებოდნენ და თავიანთი მჭედელობების მიხედვით მოქმედებდნენ. მათი მოთხოვნების შეუსრულებლობის ან დამორჩილებლობის შემთხვევაში რუსი მესხლერები დამინებით ცეცხლს გასწასაც არ ერიდებოდნენ.

გაგრძელ ძალიან ცოტა რჩებოდა, როცა ბიჭინიათისან გემები რუსულმა მადარავო ხომალდმა შეაჩერა.

მოლაპარაკება დაახლოებით ერთი-ორი საათი გაგრძელდა, მასში აქტიურად მონაწილეობდა დესანტთან მყოფი რუსეთის არმიის ოფიცერი სპა. დესანტის გატარება-არაგატარებას ვერც სპა და ვერც სადარავო ხომალდის მეთაური დამოუკიდებლად ვერ გადაწყვიტდა, რომ ეს საკითხი ბევრად უფრო მაღალ დონეზე შეთანხმებული არ ყოფილიყო.

სრულიად დაუცველი ქართული გემების ქარაგვის დაკავება-განიარაღება ან თუნდაც განადგურება რუსი მესხლერებისთვის ძნელი არ იყო და არც მხუმების პონა გაუჭირდებოდათ ამგვარად რუსებმა ქარაგნი გაატარეს და თან მუქარა მოაყოლეს, გადაშტეტულ მოქმედებათა შემთხვევაში ქართულ გემებს ჩაძირვა ელოდათ.

მოწინააღმდეგობის მზადება

ფოთში დესანტის მომზადების თაობაზე აფხაზი სეპარატისტები ინფორმირებული იყვნენ.

1992 წლის 15 აგვისტოს, დამის 2 საათზე, გაგრის ადმინისტრაციამ არბინბამ დარეკა და გააფრთხილა, რომ ფოთიდან გამოსული ბარჯები ქართული დესანტის გადმოსხმა იგეგმებოდა. ეს ინფორმაცია დაუყოვნებლოდ გავ-

რცელდა აფხაზ მოსახლეობაში, დაიწყო შეიარაღებული ჯგუფების ჩამოყალიბება და დესანტების შესაძლო ადგილებში განთავსება. ჯგუფები ატრამატიკით, შამხანეთითა და სანადირო თოფებით იყვნენ შეიარაღებული.

გაგრის ზონის ადმინისტრაციის რუსულან იანიზბას ბრძანებით, აფხაზური შინაგანი ჯარის პოლკის ოცეული თემურ ნოდარია მეთაურობით პოზიციები განთავსდნენ დაიკა.

დესანტის გადასხმა

დესანტირება სოფელ ლესელიძეში რუსეთის საზღვართან რაც შეიძლება ახლოს იგეგმებოდა, მაგრამ დაბა ვანთაიდან — მდინარე ხაშუფსის შესართავის მახლობლად საქართველოს სახელმწიფო საზღვრიდან დაახლოებით 5-6 კმ-ის დაშორებით აღმოჩნდნენ. ღია ზღვაში საჭირო გახდა „კომეტადან“ და „რეკევადან“ — მტბრძოლების სადესანტო კატარლებზე გადაყვანა.

გიორგი სილოგავა: „წყალქვეშა ფრთების გამო „კომეტა“ ნაპირთან ახლოს მისვლას ვერ შეძლებდა, ამიტომ ჩვენ უფრო ზღვის სიღრმეში ვიდევითა სადესანტო კატარდა „კომეტის“ ბორტთან მჭიდროდ დგებოდა. ჯარისკაცები კატარდაზე გადადიოდნენ და თან გადაიქონდათ საბრძოლო მასალები, საკვები და სხვა საშუალებები. ამინდიც ხელს გვიწყობდა — ზღვა წყნარი იყო და ქარიც არ ქროდა. ჩვენ იქ დაახლოებით 2-3 სი დავეყვიით და შემდეგ უკან ფოთში დებრუნდით“.

ლერი კუცია: „მოწინააღმდეგის ცეცხლის ქვეშ სანაპიროს პირველად პატარა საფლანგო კატარლები მოუახლოვდნენ და ჯგუშნტექნიკის დაცვის ქვეითები ნაპირზე გაიმსაღნენ. „ბურევეს-

ტნიკს“ პატარა წყალგდომი აქვს-ამიტომ ჩვენ ნაპირთან ახლოს მისვლა შეუძლებელი ჯარისკაცები პირდაპირ წყალში ხტებოდნენ და ნაპირზე გადადიოდნენ“.

15 აგვისტოს 13 სთ-ზე მოწინააღმდეგის ცეცხლქვეშ ნაპირზე პირველად კობა კობლაძისა და მიხეილ სადუნიშვილის ასეულები გადასხდნენ. ამ დროს აფხაზებს პოზიციები ტყით დაფარულ სიმაღლეებზე ეკავათ და მათი საცეცხლე წერტილები პრაქტიკულად არ ჩანდნენ. ერთ-ერთ სადესანტო კატარდას აპარული დაუზიანდა და БТР-80 ნაპირზე გადმოსვლას ვერ ახერხებდა. მათი მძღოლმა ჯგუშნტანსპორტორი შეძლებისდაგვარად გააქანა და აპარული შუბლით გაიტანა.

იმევე დროს საღამოს 8 სთ-თვის კი მდინარე ფიფსუზე საქართველო-რუსეთის საზღვარზე ქართული დროშა აფრიალდა.

ბრძოლაში ჩვენი მხრიდან დაიღუპნენ კოკა კლდიაშვილი, ლაშა დონდუა, სანდრო ვანიშვილი და შურბა ჯარიანი. ბევრად მეტი დაჭრილი იყო დანაკარგი მოწინააღმდეგის მხარესაც იყო.

პოლკონიკი აკაა ბარბაქაძე: „მარცხისთვის ვგულა წინა პირობა არსებობდა — დეჟარეტი მოულოდნელობის ეფექტი, ვერ გამოეყენებინა დამის ეფექტი, პირად შემაღდენლობას ადეკატური მომზადება-გამოცდილება არ ჰქონდა, არ იყო არანაირი საცეცხლე და ლოჯისტიკური უზრუნველყოფა, მაგრამ იყო ძალიან მაღალი პატრიოტული და საბრძოლო ხელისკვეთი და ადგილობრივი ქართველი მოსახლეობის მხარდაჭერით დაჯალბა მაინც შევასრულეთ“.

თემურ ჩაჩანაძე

სალოცმანო კატარდა „ბურევესტნიკს“ ეიცავეი — მარცხნიდან მარჯვნივ ზაზა ფარდალავა, თენგიზ ჩიქოვანი, ლერი კუცია

გუსტავ II

1594-1632

შვედეთის მეფე გუსტავ II, იგივე გუსტავ-ადოლფი, XVII საუკუნის ევროპის უძლიერეს შვედურ ჯარს სარდლობდა. მან არაერთხელ სძლია დანიას, რუსეთს, პოლონეთსა და გერმანიას. ჯარის ორგანიზების მისეულმა რევოლუციურმა მიდგომამ გუსტავ II-ს „თანამედროვე ომის წარმოების მამის“ სახელი დაუმკვიდრა.

სამხმდრო აღზრდა

1594 წლის 9 დეკემბერს სტოკჰოლმში შვედეთის მეფე კარლ IX-ს შვიდნა ვაჟი გუსტავ-ადოლფი. უფლისწული პატარაობიდანვე კარგ სამხედრო განათლებას ეზიარა. უკვე 16 წლისა აღმოსავლეთ გოტლანდში შვედეთის შეიარაღებულ ძალებს სარდლობდა და დანიელ დამპყრობლებს არაერთი ბრძოლაც მოუგო. როდესაც 1611 წელს კარლ IX გარდაიცვალა, მისი სამხედრო ნიჭით აღფრთოვანებულმა შვედეთის პარლამენტმა ასაკობრივ შეზღუდვას ყურადღება არ მიაქცია და ტახტზე აიყვანა.

ახალ მეფეს მამინეე მოუხდა ომის

გაჩაღება დანიასთან, რუსეთსა და პოლონეთთან.

შინაური საქმეები ნდობით აღჭურვილ კანცლერ აქსელ ოქსენშერნს დაუტოვა და დანიაში შეიჭრა, იმ დროს კი დანიელი დამპყრობლები უკვე შვედეთის მიწაზე იყვნენ. მართალია, ეს სამხედრო სვლა დიდად შედეგიანი არ გამოდგა, მაგრამ შვედეთის თავის დაუძინებელ და უახლოეს მტერთან ზავი მოუტანა.

1613-1617 წლებს შორის გუსტავმა რუსეთთან წარმატებით დააგვირგვინა ომი, შვედეთს ტერიტორიები შესძინა რუსებს კი ბალტიის ზღვაზე გასასვლელი მოუპოო. ამის მერე პოლონეთთან ხანგრძლივი ომი წამოიწყო. 1619

ქრონოლოგია

* 1594 — დაიბადა 9 დეკემბერს, სტოკჰოლმში.

* 1611 — შვედეთის სამხედრო ძალებს უსარდლოა აღმოსავლეთ გოტლანდში; 30 ოქტომბერს შვედეთის მეფე გახდა.

* 1613 — შვიდიღობა დაამყარა დანიასთან.

* 1617 — შვიდიღობა დაამყარა რუსეთთან.

* 1619 — პოლონური ლიუნიის პორტები დაიკავა.

* 1629 — პოლონეთთან ზავი დადო.

* 1630 — ოცდაათწლიან ომში ჩაება.

* 1631 — ბრეიტენფელდის ევლზე ბრძოლაში დაამარცხა რომის საღვთო იმპერიის ჯარი, რომელსაც ოცდაათწლიანი ომის ცნობილი მთავარსარდალი იოჰან ცერკლას ფონ ტილი მეთაურობდა.

* 1632 — იხვე ფონ ტილის სძლია ბავარიის მდინარე ლეხთან ბრძოლაში. დაიღუპა 6 ნოემბერს საქსონიაში, ლუცენის ბრძოლაში.

ლუცენეს ბრძოლაში დაღუპული გუსტავ II ადოლფის შვეციაში გადასვენება

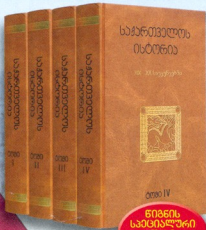
ახლა უკვე ყველასთვის საქართველოს ისტორია

საქართველოს ისტორიის მითხრობიანი
უკველასი დროიდან XX საუკუნის ბოლომდე

„ქვირის პალიტრასთან“
ერთად თვეში ერთხელ
თითო ტომი

6-დან 13 აპონობომდე ტომი IV

XIX-XX საუკუნეებში

წილის
სამხარობრივი
ფასი
9 ლარი

იმონია საქართველოს ისტორია შენს თაროზა!

წელს გუსტემა პოლონეთს ლეონიის პორტები წართუვა ბალტიის ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე, ორწლიანი ზავის შემდეგ ბალტიის სამხრეთ სანაპიროებსაც შეუტია და ძალაგამოლეულ პოლონელებს 1629 წელს 6 წლით დაუხვავდა. ამ დროისათვის გუსტეუს უკვე „ჩრდილოეთის ლომს“ უწოდებდნენ.

იმპერიასთან ბრძოლა

1630 წელს ოცდაათწლიან ომში ჩაება არა მხოლოდ პროტესტანტთა მიზეზით, არამედ საღვთო რომის იმპერიის შემოტევის აღსაკვეთად. საფრანკეთთან სამოკავშირეო შეთანხმების გაფორმებისთანავე გუსტემა 1600-კაციანი

არმია პომერანიაში გადასხა, პორტი შეტეხინი აიღო და იმპერიული ძალები სანაპიროდან გააძევა. 1631 წლის სექტემბერში ბრეტენფელდის ბრძოლაში მთავარსარდალ იოჰან ფონ ტილის ჯარი დაამარცხა. გუსტეუსი და ტილი მომდევნო წელსაც შეიყარნენ მდინარე ლუბთან. 16 აპრილს გუსტემა კეპლის ფარდით გადალაზა მდინარე და იმპერიის არმია გაანადგურა, ტილი კი ბრძოლის ველზე სასიკვდილოდ დაჭრილი დატოვა. მის ადგილას დაინიშნა ალბრეხტ ფონ ვალენშტაინი, რომელმაც 1632 წლის 3 სექტემბერს შედეგები მოიგვია, როდესაც მათ ტეიან ბორცვზე მდებარე ალტ-ვესტის სიმაგრეს შეუტეს.

დიდი დანაკარგის მიუხედავად გუსტემა ვალენშტაინის სასაზღვრო პოზიციებს შეუტია ლუცენთან, ლაიფციგის ახლოს, 1632 წლის 16 ნოემბერს. შედეგმა კიდევ ერთხელ გაიმარჯვეს, მაგრამ დაცვის გარეშე დარჩენილი გუსტეუსი ბრძოლის ველზე სასიკვდილოდ დაიჭრა. ის რამდენიმე კვირაში 38 წელს უნდა გამხდარიყო.

გუსტემა დამარცხებული ჯარი შექმნა. ის 20 წელს მიტანებულ ვეულა ახალგაზრდას იწყვედა ჯარში. უებროდ გაწყინილ მებრძოლებს დამოუკიდებლადაც შეუძლია ბრძოლა, მანფერიუბაც და რაზმებად დაყოფაც. გუსტემა მუშეკერები სამ რაზმად დაყო, მათ რიგრიგობით უნდა დაემიანთ ზალბეგი, სანამ სხეები გადავიდოდნენ შეტრეზე. გუსტემა არტილერიის ინტეგრირება მოახდინა კავალერია და ქვეითთა ერთეულებში. მისი საორგანიზაციო რეფორმები და ტაქტიკა საუკუნის შემდეგ სხვა ქვეყნებმაც გადაიღეს.

ტილის დამარცხება

● ბრეტენფელდის ბრძოლაში იმპერიულმა ძალებმა იოჰან ფონ ტილის სარდლობით გუსტეუს II ადოლფის მარცხენა ფლანგს შეუტეს და დამარცხება სცადეს. შედეგად ვარიაციებს გადაადგილება მოუხდათ ახალი ფრონტის გახსნისთვის. ეს მანფერი დღესაც გამოიყენება ომის დროს. გუსტეუსის მარჯვენა ფლანგმა კავალერიის შეიღასათიან შეტევას გაუძლო. ამის შემდეგ თვითონ გუსტემა დაიწყო კონტრშეტევა ტილის მარცხენა ფლანგზე და მისი იარაღიც იგლო ხელთ იმპერიული ინფანტერია სრულად მოიკვლა. მის შემდეგ დაჭრილმა ტილიმ გაქცევის უშეუკლა თავს, ბრძოლის ველზე კი 12000 დაღუპული დატოვა. გუსტეუს-ადოლფმა შეიგრო დღეს ლაიფციგი აიღო.

● ლუცენის ბრძოლაში შედეგების შეტევა ნისლიანმა ამინდმა შეაფერხა. გუსტემა კავალერია პირდაპირ მტრის შუაგულში გადაისროლა. ნისლში ყოველივე მთვეუ, რომელსაც მხოლოდ 3 კაცი ახლდა, ბრძოლის ველზე დაეცა. იმდენად კარგად გაწყინილი ჯარი ჰყვავდა, რომ მხედრობითაჟიის დაღუპვამაც კი ვერ შეაფერხა. შედეგმა შეტევა არ შეწყვიტეს და მტრისკენ გაიყაფეს გზა. შედეგად გამარჯვება მჭეის სიკვდილის შემოდგომა იყო, მაგრამ სასახლო.

მოამზავა
ლევან ინსაბარიძე

ნაღირობა

„ბირკისზე“

ბრიტანული ფლოტი ამ ხომალტს სიზმრისეულ, საშინელ მოჩვენებად აღიქვამდა, ხოლო უინსტონ ჩერჩილი მას ნაღირს უწოდებდა. საბრძოლო მოქმედებებში პრაქტიკულად არ მონაწილეობდა. მაგრამ ჩრდილო ატლანტიკაში მხოლოდ ყოფნითაც კი ომის მსვლელობაზე უდიდეს გავლენას ახდენდა.

ხუთი წელი გაგრძელდა მასზე ნაღირობა და სასურველი შედეგი წყალქვეშა მინინავეებმა მოიგანეს, ხოლო შემდეგ კი დაჭირულ-დაუძლურებულ „მეცს“ ბოლო ავიაციამ მოუღო.

ფურცლის სიზაფხუ

ყველა დროის უდიდესი გერმანული სამხედრო ხომალდი, რომელსაც გეროს-ადმირალ ფონ ტირპიცი პატრონად მისი სახელი უწოდეს, თავიდანვე იდეალების ბურუსში იყო გახვეული.

მისი წყალქვეშა ოფიციალურ დოკუმენტებში 35000 ტონის უდრიდა და სიმართლე მხოლოდ ომის შემდეგ გაჩვენა. „ტირაპიცის“ წყალქვეშა 53500 ტონა იყო, რითაც ყველა ინგლისურ სახაზო ხომალდს აღემატებოდა, ხოლო თავის ტყუპისცალ „ბისმარკს“ 1000 ტონით სჯობდა.

„ტირაპიცი“ და „ბისმარკი“ ატლანტის ოკეანეში მოკავშირეთა კონფოების გასანადგურებლად აიგო.

1941 წელს სახაზო ხომალდ „ბისმარკის“ ჩასაძირად 47 წყალზედა და 6 წყალქვეშა ხომალდი გამოიყენეს, ხოლო თავად „ბისმარკი“ წყალქვეშა 8 ტორპედოსა და 2876 სხვადასხვა კალიბრის ჭურვის მოხვედრის შემდეგ წვიდა.

სომალიდის ტაქნიკური მოწინავეები

„ტირაპიცის“ მშენებლობა გერმანიაში ვილჰელმსხაფენის გემოსაშენებო 1936 წლის 2 ნომბერს დაიწყო და გერმანიის სამხედრო ფლოტის შემადგენლობაში 1941 წლის 25 თებერვალს შევიდა;

სომალიდის სიგრძე — 253,6 მ, სიგანე 36 მ და წყალჯდომი 9-10,6 მ;

სიჩქარე — 31 კვანძი (57 კმ/სთ-ში);

ცურვის სისიბრე — 19-კვანძიანი ეკონომიური სვლით 8900 მილი (16400 კმ);

ჯაგშნის სისიბრე — 50 მმ-დან (გემზანი) 360 მმ-მდე (საბრძოლო ჯაგშური);

ძალღიანი აგრეგატი — Wagner-ის ფირმის ნაულოზზე მომუშავე 12 ორ-თქლის ქვაბი და Brown Boveri & Cie ფირმის 3 ტურბინა საერთო სიმძლავრით 163026 ცხენის ძალა;

სომალიდის სიცოცხლისუნარიანობა იმდენად კარგად იყო მოფიქრებული, რომ 15-20 ტორპედოს მოხვედრასაც კი გაუძლებდა;

შეიარაღება

არტილერია: 4X2 — 380 მმ-იანი, 12 — 150 მმ-იანი და 16 — 105 მმ-იანი ქვეშები;

საზენიტო არტილერია: 16 — 37 მმ-იანი, 16 — 20 მმ-იანი და 18X4 — 20 მმ-იანი ავტომატი;

სატორპედო შეიარაღება: 2X4 — 533 მმ-იანი აპარატი;

საჰეაიციო შეიარაღება: 4 მზეფრაგი-პიდროთიომფორინაი Arado Ar 196;

ეკიპაჟი — 2608 კაცი, მათ შორის 108 ოფიცერი იყო;

ეკიპაჟის დეფიბი იყო — „პირველმა შენიშნე, პირველმა გაისროლე, პირველმა მოახვედრე“!

ჩრდილოეთის მარტოხელა დედოფალი

„ბისმარკის“ დაკარგვის შემდეგ „ტრიპიცის“ თვალსწინეთი უფრო ხილვადობდა. 1941 წლის ზაფხული მან ბალტიის ზღვაში გაატარა, სადაც საბჭოთა ფლოტისთვის გზა უნდა გადაეტყობა იმ შემთხვევაში, თუკი ფურერის აზრით საბჭოთა ხომალდები ტალინინიდან და კონსტანტინოპოლიდან შეეცაზნ გაქცევის შესაძლებლობაზე.

როცა ეს სისულელე არ გამართლდა, ხომალდი ნორვეგიის ჩრდილოეთით ალტინ-ფორდში გადავიდა, რათა მისაზნო მურმანისკ-არხანგელსკის პოლარული კონოეები ამოეღო.

თვეების მანძილზე „ტრიპიცის“ ბაზაში უსაქმოდ იდგა. რის გამოც მუხღვაურებმა „ჟანარაში“ შეარქვეს. მიუხედავად ამისა, ღია ზღვაში მისი უბრალო გასვლა ან ჭირი ზღვაში გასვლაზე ანგლოსაქსებზე ისე მოქმედებდა, როგორც მგლის შორეული ყრული ცხვირის ფარაზე. თავისი დანიშნულების შესასრულებლად „ტრიპიცის“ ღია ზღვაში მხოლოდ სამჯერ გავიდა.

1942 წლის 5 მარტს იგი კონოი PQ-12-სა და OP-8-ის (ოპრაცია Sportpa-12-ის) გზის გადასატრლად გაემართა, მაგრამ ზედიზე მოეცა, — არქტიკის ყინულოვან წყლებში ვერმანელებმა მხოლოდ საბჭოთა მორბეზიდი „აიორა“ აღმოაჩინეს და ნახევარ საათში ჩაძირეს. თუმცა „აიორაში“ ჩაძირამდე კორდონანტების ეიერში გადაცემა მოსწრო და რისკის თავიდან ასაცილებლად „ტრიპიცის“ მეთაურმა გაცლა ამჯობინა.

1942 წლის თვისში არ შედგა ოპერაცია Rösselsprung-ი, რომლის დროსაც „ტრიპიცის“ კონოი PQ-17 უნდა გაენადგურებინა.

სანამ ხომალდი ზღვაში გასვლის ნებართვას მიიღებდა, კონოის გამცლებელმა მოკავშირეთა საბრძოლო ხომალდებმა „ტრიპიცის“ შიშით სატვირთო გემები მიატოვეს და გერმანულ მუხღვაურებს ისეა დარჩათ, რომ უკან გაბრუნებულყვნენ. თუმცა არსებობს მეორე ვერსიაც, — საბჭოთა წყალქვეშა ნაუმა K-21-მა „ტრიპიცის“ ტორპედოთი დაზიანება მოახერხა.

დაცვის ვარჯიშ დარჩენილი კონოი PQ-17-ის სატრანსპორტო გემების ორი მესამედს გერმანულმა წყალქვეშა ნაუებმა და თეთიმერინაეებმა ჩაძირეს. ამის გამო ჩრდილოეთის გზით საბჭოთა კავშირის მომარაგება დროებით შეჩერდა.

„ტრიპიცის“ სრულფასოვანი გამოყენება, ასე თუ ისე, 1943 წლის სექტემბერში მოხერხდა, როცა გერმანულ დე-

სანტს კუნძულ შპიცბერგენზე (ოპერაცია Sizilien-ი) საცეცხლე მზარდატყრა დასჭირდა.

ეს იყო პირველი და უკანასკნელი შემთხვევა, როცა ხომალდმა მთავარი კალიბრის არტილერია სახმელეთო სამხედროების გასანადგურებლად გამოიყენა, იორემ მოწინააღმდეგის ხომალდის მიმართულებით ამ მძლეობა ქვეშეობით ერთი გასროლაც კი არ გაკეთდა.

პასურობის გამო „ტრიპიცის“ ნორვეგიელებმა Den Ensomme Nordens Dronning-ი („ჩრდილოეთის მარტოხელა დედოფალი“) შეარქვეს.

მეურაპი ცინესიზაპრა

ინგლისელები „ტრიპიცის“ მქნებლობიდან მოყოლებული უთვალთვლებდნენ, იცოდნენ ყოველი მისი გადაადგილების მიმართულება და აეროფოტოგადღებების საშუალებით გამოთვლილი პქონიანი ყველა მისი შესაძლო მარშრუტი.

„ბისმარკის“ განადგურების გამოცდილებიდან გამომდინარე, ნათელი იყო, რომ „ტრიპიცის“ დიდი ბრიტანეთის ფლოტთან გამკლავება ადვილად შეეძლო. შესაბამისად, მკურავ ცინესიზაგრებზე პირდაპირი შეტევა კოლესილურ მსხვერპლთან იქნებოდა დაკავშირებული და ამასთან, მსხვერპლის გაღების შემთხვევაში მისი განადგურების გარანტია არ არსებობდა.

მეორე მსოფლიო ომის ერთ-ერთ დიდ სამხედრო ხომალდზე ნამდვილი

ნადირობა დაიწყო, თუმცა ჩატარებული ოპერაციები სასურველ შედეგს არ იძლეოდა.

არც გერმანელები ისხდნენ გულხელდაკრეფილი და ხომალდის დაცვის როლით სისტემა შეიმუშავეს.

ფიორდის მისასვლელში, მისი შესართავი და სრუტეები დანიამული ველებით იყო დაცული. თავდაცვის მომდევნო ბარიერს სანაპირო მძიმე და საზენიტო პატარეები, სატორპედო აპარატები, ბრანდვახტა, გადამღობი ბონების ბადები, პიდრაკუსტიკური პოსტები და კეპლის ფარდის გამშვები სპეცსადგური ქმნიდა.

უსულოდ „ტრიპიცის“ კორპუსს გარშემოებული პქონდა ტრეფეებზე დაკიდებული (15 მ სიღრმეზე) ტორპედოსაწინააღმდეგო ბადე, რომელიც მხოლოდ მომარაგების გემებისთვის იღებოდა.

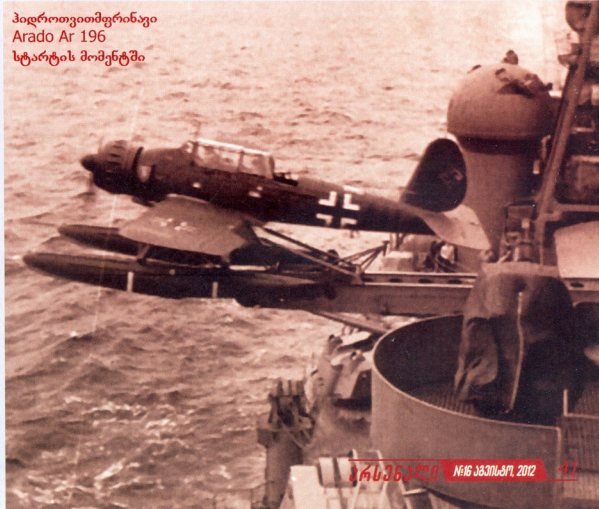
ყოველგე ამას ემატებოდა თავად ხომალდის საპაურო თავდაცვის საშუალებები და კეპლის ფარდის გამშვები სადგური.

ეკიპაჟის უსფეროხოების მოთხოვნებს ზუსტად ასრულებდა და დღეღამის განმელობაში პაერი, წყალი და ხმელეთი მკაცრად კონტროლდებოდა.

წყალქვეშა ნადირობა I: ოპერაცია Tottle

1942 წელს ჩერჩილმა „ტრიპიცის“ განადგურება ბრიტანეთის სამეფო ფლოტის მთავარ ამოცანად გამოაცხადა.

პიდროთითიმფრინაუ Arado Ar 196 სტარტის მომენტში

გროსადმიროლი ალფრედ ფონ ტირპიცი, რომლის სახელსაც ატარებდა გერმანიის ფლოტის ყველაზე დიდი სახაზო ზომადლი

ინგლისელები იმდროუნებრივ აფეთქების მოყვარულს ტურბინების ან საჭის მექანიზმების ადგილებში, რაც ხომალდს მწკრივიდან დიდი ხნით გამოიყვანდა და მისი შეკეთება მშრალი დოკის გარეშე შეუძლებელი იქნებოდა.

30 ოქტომბრის ნორვეგიელი ლეიფ ლარსენის სათვჯაო მოტობოტი მოტლანდის ნაპირებიდან ზღვაში გაიყვანა. მის ბორტზე სათვჯაო ბადეების ქვემოთ იოი „მარიოტი“ იყო.

გერმანელთა კონტროლის ზონაში შესვლამდე მართვადი ტორპედოები სათვჯაო ბორტის ფსკერს გვარლებით გამოაბეს, რათა მისწამდე ექვსი მილის მოძორებით საკუთარი სვლით გაეშუთა.

31 ოქტომბერს 22 სთ-ზე უკვე მიზნის სახელზე, ძლიერი ღელვის დროს, ბორტის კაისოსან უჩვეულოდ ძლიერი ხმა გაისმა. აღმოჩნდა, რომ გვარლები გაწვდა და ორივე ტორპედული დაიკარგა. ეკიპაჟს ისღა დარჩენოდა, გემი ჩაეხრია და შეედგომთ ფეხით გადასულიყო.

მთორღ ღრეს გერმანელებმა ჩაძირული ტორპედოები აღმოაჩინეს და მიხედნენ, რომ მიწინააღმდეგე „ტორპედოზე“ საგანგებო საშუალებებით ნადირობა წამოიწყეს.

წყალქვეშა ნადირობა 2: ოპერაცია Source

მას შემდეგ, რაც გერმანელებმა შპიცბერგზე დაიპყრეს, ბრიტანელებმა „ტორპედოზე“ თავდასხმა გააათქვეს, მაგრამ აუთოფდასხმების ეფექტურობა უმინშენლო აღმოჩნდა.

პირველი ასე თუ ისე წარმატება „ზღვების მპყრობელ“ ბრიტანელებს 1943 წლის სექტემბერში ოპერაცია Source-მა მოუტანა, რიცე გერმანულ ზომადლებზე იერიში Midget-ის კლასის X-ის ტიპის წყალქვეშა მინინაგებმა მიიტანეს.

წყალქვეშა მინინაგის პრიმიტიული კონსტრუქციის წარმოუდგენლად ვიწრო კორპუსი ოთხკაცან ეკიპაჟს, ისიც წყლში მიხრილს, ძლივს ბტყდა და მათი დანიშნულება შეტყვის ობიექტთან საათის მექანიზმით მართული ორი ნადლის (თითოეული 2 ტ აძოტოლს შეიცუდა) ბიტანა იყო.

სპეციალურად ოპერაციისთვის 8 „მიჯვეტი“ აიგო და ეკიპაჟები „ტირაპიცის“ ნატურალური ზომის მკვეტზე შეკადრებობას შეუდგნენ. ისინი ვრავიშობდნენ დანაღმული ველებისა და

ნავსაინაღმდეგო ბადეების დაღვევის ტექნიკაში, რომ ნადლები ზომადლის კილის ქვეშ მიეტანათ.

შეტუე 1942 წლის 22 სექტემბრის 01-00 სთ-დან 08-00 სთ-ის შუალედში დაიგება, ხოლო მასში მონაწილე წყალქვეშა მინინაგების ეკიპაჟებმა შემდეგი დაგალებები მიიღეს: X-5, X-6 და X-7 უტყვდა „ტირაპიცს“; X-9 და X-10 – სახაზო ზომადლი „მარნპორტს“; X-8 – მძიმე კრეისერ „ლუტცოვს“;

საოკეანო წყალქვეშა ნაგებს ორ-ორი „მიდჯვეტი“ ბუქსირით ალტენ-ფორდის ყვლამდე უნდა მიეყვანათ და მათ დაბრუნებას დანაღმული ველების კიდესთან დალოდებოდნენ.

11 სექტემბრის ჩრდილოეთ მოტლანდიაში ლოს-კრნინაუნიდან ორსაათიანი ინტერვალით საოკეანო წყალქვეშა ნაგები „მიდჯვეტებით“ შტორმული ზღვაში გაიფენენ.

სუბმარინები წინ კუს ხისწრაფით მიიწვედნენ. მესამე დღეს X-8-ზე მწკრივიდან ცურვადობის კამერა გამოვიდა და ეკიპაჟი საოკეანო წყალქვეშა ნაგზე გადავიდა, ხოლო „მიდჯვეტი“ კი ჩაძირეს.

ნორვეგის სახაპიროს სახალოვე გაწვეა X-9-ის საბუქსირო ვეგელი და „მიდჯვეტი“ უძირო ზღვაში ის სწრაფად გაუჩინარდა, რომ ზედაპირზე მხოლოდ ზეითის დაქადა დატყვა.

ცურვისას ბრიტანელებმა რამდენიმე გერმანული წყალქვეშა ნაგე შენიშნეს, მაგრამ მათგარი საქმიდან გამოძინარე არ შეუტყეს.

9 დღის შემდეგ დანიშნულ ადგილს მიადწიეს, საიდანაც „მიდჯვეტები“ უტტონიშურ რეჟიმზე უნდა გადასულიყვნენ. ამის შემდეგ მინინაგებმა ურთიერთკავშირის გარეშე დანაღმული ველები გადალახეს და ალტენ-ფორდის შიდა წყლებში შევიდნენ, თუქცა სირთულეები იქაც გამოვლინდა. X-10-ის პერისკოპი და გაროკომპასი გაუტყდა, კორპუსში წყლამ გაივრა და უკან გამობრუნდა.

დარჩენილი 3 წყალქვეშა მინინაგის X-7-მა ვრადამდობი ბონების ბადეების დაღვევებში შევიდა. მისი მეთაური, იმ დროს 24 წლის ლიტტენანტი გათიფერი პლიესი, შემდგომ იხსენიება: „მიჯვეტა ბორტთან რაღაც საუკუო შენიშნე თუ არა, წამსვე 25 მ სიღრმეზე ჩავეყინეთ, წინ წყელი და ბადემუ გაიხილართ. გავიფრეთ. თუ სხვებმა თავინათი ნადლები უკვე სათანადო ადგილებზე მოიაყეს და ჩვენ აქ დარჩებოდითა უცილებლად დავიღუპებოდით“.

იმეე წლის აპრილის ბოლოს ინგლისელებმა საპკერო დაბომბვის უჩვეულო მეთოდი გამოიყენეს. — მძიმე ბომბდამშენმა „ლანკესტერებმა“ „ტირაპიცს“ „მსტუნავი ბომბები“ (Bouncing bomb) დაუსწესეს.

საგანგებო ჯებირების გასანადგურებლად შექმნილი ეს საშუალება პაკერიდან ჩამოვლების შემდეგ წლის ზედაპირზე რამდენჯემდე ხტებოდა და ჯებირთან მახალოებისას წყალქვეშ ფეთქებოდა.

ინგლისელები ფიქრობდნენ, რომ ბომბები ტორპედოსაინაღმდეგო ბადეს გადაფრინდებოდნენ, „ტირაპიცის“ ბორტს დაეჯახებოდნენ და ათეულებდნენ.

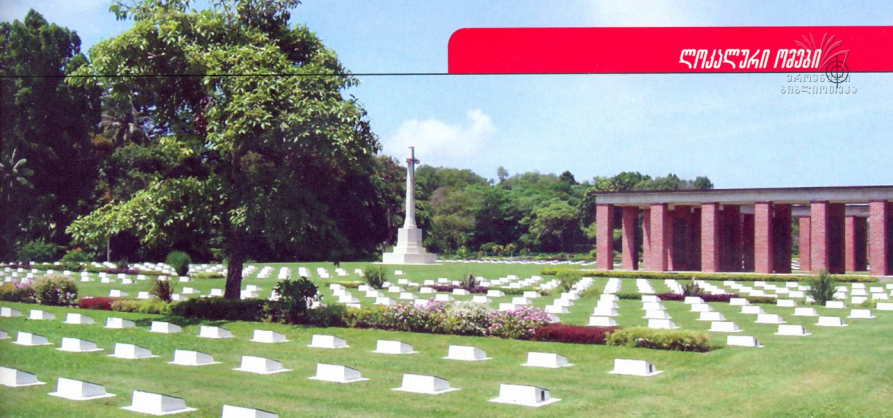
ბომბების ნაწილის კლდერ დამტრეც ნაპირზე ჩამოყრა იყო გადწყვეტილი იმ ანგარიშით, რომ ჩამოვრდებოდნენ და ზომადლის გემბანზე აფეთქებოდნენ.

ასეც მოხდა, მაგრამ ზიანი იმდენად უმნიშვნელო აღმოჩნდა, რომ ზომადლის მწკრივორში შეყვანას რამდენიმე დღე დასჭირდა.

ამის შემდეგ ინგლისელებმა მართული ტორპედოების გამოყენება დაგეტეს, რისთვისაც ორადგილიანი Charlot-ის შექმნა.

„მარიოტი“ ჩვეულებრივი ტორპედოს ზომისა იყო. იწონდა 2 ტონად და 300 კგ საბრძოლო ქიბინა ჰქონდა, ხოლო აკუმულატორების ელექტრონერგია დაახლოებით 6 სთ-ს, ანუ 24 კმ-ს ჰყოფინდა.

გადაწედა „მარიოტების“ წყელ-წყვილად გამოყენება. თუქცა 600 კგ ფეთქებელი მასა ჯავშით დაცული გოლიათისთვის ნესის ჩხვლტის ტოლფასი იქნებოდა, მაგრამ ჩხვლტის ადგილაც გაჩანდა.

„გაეოცხნაღებელი ღაპირისიკიება ჯუნგლებში“: კალიფორნია-ინდონეზიის კონფროგზაცია (1962-66 წწ.)

დასასრული. დასაწყისი იხ.
 „არსენალი“ N15, 2012

ამ კონფლიქტში არა მარტო სპეც-დანისუნულების მებრძოლებს, არამედ ტყვეების უნაჩე გურკუხებს და მსუბუქ ქვეითებსაც შეეძლოთ ხშირ მცენარეულობაში ფარული გადაადგილება, მხოლოდ ვიზუალური სიგნალებით ერთმანეთთან დაკავშირება, ჩასაფრების მოწყობა და მომარაგების გარეუკეთონომიურად (რამდენიმე დღიდან

ერთ თვემდე) ბრძოლისუნარიანობის შენარჩუნება.

მათ აკრძალული ჰქონდათ ყველის მოშადება, ოდეკოლინის ან სხვა სახის პარფიუმერიის გამოყენება (გამოცდილ პარტიზანის რამდენიმე ასეული მეტრიდან უცხო სუნის დაფიქსირება შეეძლო), ამიტომ მებრძოლები მხოლოდ ცივი საკვებით იკვებებოდნენ.

ძირითადი ტაქტიკურ ზურხი ოცეულის შემადგენლობით პატრულირება იყო, ხოლო პატრულების გადაყვანა-

გადმოყვანას შვეულმფრენები უზრუნველყოფდნენ.

კონფლიქტის საწყის ფაზაზე საპარაშუტო დესანტირებისთვის შემუშავდა საგანგებო მეთოდი, ე. წ. ხიდან ჩამოხტომა, რაც ტყვიან მასივებში დესანტირების შესაძლებლობას გულისხმობდა, — პარაშუტისტი ვერ ხის ტოტებზე ჩამოკიდებას ცდილობდა და შემდგომ უკვე მიწაზე ეშვებოდა. ამ დროს ხშირი იყო სხვადასხვა ტიპის ტრაგედიები, რის გამოც მასზე უარი ითქვა.

პატრულირებისას ბრძოლის ვეელაზე ვეექტური ზურხი იშვიათი მილიკებისა და მდინარეების გასწვრივ ჩასაფრებების მოწყობა იყო. ჩვეულებრივ, ცეცხლი 10-20 მ მანძილიდან ვეელა საცეცხლე საშუალების გამოყენებით ერთდროულად იხსნებოდა და ქმნიდა ე. წ. სიკვდილის ზონას, რომლის სიგრძე მოწინააღმდეგის კოლონის სიღრმეზე იყო დამოკიდებული და 20-50 მ-ის ფარგლებში მერყეობდა.

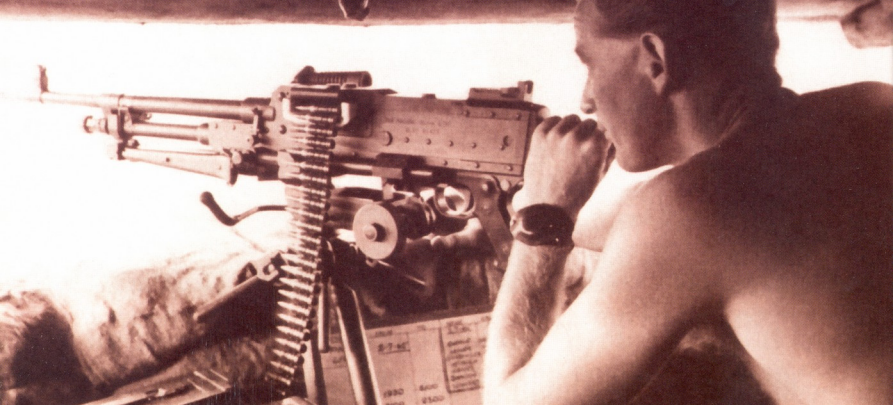
საცეცხლე მხარდაჭერაში უროულეს ამოცანად საჭირო ადგილზე საჭირო დროს ყოფნა ითვლებოდა, რასაც 105 მმ-იანი პაუბიკების ორი საარტილერიო პოლიკ ასე თუ იხე, აზერხებდა.

არტილერიისტებმა მიწინააღმდეგის ასამაღლებლად საარტილერიო ნაწილები დავეეს ცალკეულ საცეცხლე ოცეულებად, რომლებიც სექტორებსა თუ საპატრულიო ჯგუფებზე იყენებენ მიმარგებული. ისინი ასეულებისა და ოცეულების ბაზებში იყენებენ განთავსებული და საჭი-

ჩრდილო ბორნიოზე ავსტრალიელთა 102-ე ბატარეის არტილერიისტები გურკუხებს საცეცხლე მხარდაჭერას უკეთებენ

აღსრულილი მეტყველამფრქვევი
საცეცხლე პოზიციასზე

როების შემთხვევაში საცეცხლე პოზიციებზე Wessex-ისა და Belvedere-ს ტიპის შეუღლმფრქვებს გადაჰყავდათ.

ფაქტობრივად, მაღალიზია-ინფორმაციის კონფლიქტი იყო ის საომარი მოქმედება, რომლის შემდეგაც შეუღლმფრქვებმა შეიარაღებული ბრძოლის მრავალმიზნობრივი საშუალების დანიშნულება შეიძინეს.

ბრიტანელებმა ფრანგების შემდეგ (ალჟირი) შეუღლმფრქვების საცეცხლე მხარდაჭერის გამოყენება თავიდან დაიწყეს. ყოველთვიურად ჯუნგლებში მიმოფანტულ ბრიტანულ ბაზებს შეუღლმფრქვები საშუალოდ 450 ტონამდე სხვადასხვა ტვირთს აწვდიდნენ.

განსაკუთრებით შედეგანაირი ბრიტანელი სპეცრაზმელების მოქმედება იყო. მათ ვვალბობდათ მიწინააღმდეგის ტერიტორიის სიღრმეში შეღწევა, სადაზვერულო ინფორმაციის მოპოვება, ელვისებური დარტყმების მიყენება და სწრაფად გაუჩინარება. იმ შემთხვევაში, თუკი ინფორმაცია ბანაკ ადგილას აღმოაჩენდნენ, მასინ დავალების შესასრულებლად გურჯებენ ან ქვეითა ქვედანაყოფებს გზავნიდნენ.

1964 წლისთვის SAS-ის 22-ე პოლკის ესკადრონების რაიონებმა ბორნეო შეიარაღებული საპირაპურტო და გურჯა (კალკუელი საპირაპურტო და გურჯა პარაშუტისტთა ასეულებიც) ამ ძალების ემატებოდა SBS (საგანგებო ნაწილის სამსახური, SAS-ის სახ-

ღლო ანალოგი), რომელიც საზღვაო მიმართულებებზე მოქმედებდა. მისი მებრძოლები მდინარეებზე ღმბა რეიდების მოსაწყობად კანოებს, მსუბუქ კატარალებსა და აბორიგენების ნაგებს იყენებდნენ. საბრძოლო მყვინთავეების ერთ-ერთი მიღწევა ინდონეზიის საზღვაო ქვეითთა სტაციონარულ საგუნდაგოზე ღამის რეიდ იყო.

ცალკე აღსანიშნავია ადგილობრივი მოსახლეობის მხარდაჭერის მოსაპოვებლად გამოყენებული ფსიქოლოგიური მეთოდები: სამედიცინო დახმარების აღმოჩენა, სურსათ-საწვავის მიწოდება და რაც მთავარია, იმის დემონსტრირება, რომ მათი სოფლები ბრიტანელებსა და მალაიზიელებს იცავენ და თან მტერს ეფექტურად ანადგურებენ.

კონფლიქტის დასასრული

1965 წლის 30 სექტემბერს ინდონეზიაში შემარტხენე ვადატრიალების ჩავარდნის შემდგომ სუკარნოს ძალაუფლება შეირყა. ინდონეზიელ სამხედროს უკმაყოფილებას ისიც იწვევდა, რომ რევოლუარულ ძალებზე ბრძოლი-სუნარიანობით გაცილებით სუსტნი მონახლისებმა ბევრად მაღალ ანაზღაურებას ითვებდნენ.

მოგვიანებით სამხედრო ავანტიურის უკერსეუქტობაში ისევე ინდონეზიელი სამხედროები დარწმუნდნენ და სამხედრო მოქმედებით ამოიხეზულთა მხარდაჭერა შეწყვიტეს, ხოლო მალაიზიის არმიის სარდლობასთან

ფრული კონტაქტი დაამყარეს. მდგომარეობის გამოსწორებას 1965 წელს გაერთიანებული სარდლობის ხელმძღვანელად ავიაციის მარშალ ომარ დანის დანიშვნამაც ვერ უშველა.

1966 წლისთვის ომი ბრიტანეთს ფაქტობრივად მოგებული ჰქონდა, რაც ადგილობრივი მოსახლეობის „გონებისა და გულუბნისთვის“ ბრძოლაში გამარჯვებამ განაპირობა. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ პარტიზანთა მორალური მდგომარეობა პირდაპირპროპორციულად არის დამოკიდებული მათი მოქმედების წარმატებასთან. ინდონეზიელთა არაერთგზის ჩავარდნამ კი გამარჯვებაში მათი რწმენა შეარყია.

ცეცხლის შეწყვეტაზე შეთანხმების მიღწევა 1966 წლის აგვისტოში მოხერხდა.

შხარეთა დანაკარგი:
ბრიტანელთა მონაცემებით, ინდონეზიის დანაკარგმა 600 მოკლული და 200 დაჭრილი შეადგინა; მალაიზიელთა მონაცემებით, იგივე მანქნელები 1500-დან 2000 კაცამდე იყო;

თანამგობრობის ძალებს დაეღუპა 114 კაცი (ბრიტანელი – 19, გურჯა – 43, ავსტრალიელი – 16, ახალზელანდიელი – 7, დანარჩენი – 38) და 181 დაიჭრა (ბრიტანელი – 19, გურჯა – 43, ავსტრალიელი – 16, ახალზელანდიელი – 7, დანარჩენი – 38);

მახტანზ კაპანანამ
ბრიჯადის ვენერალი, ვენერალური შტაბის ყოფილი უფროსი

ქუთაისში ავარიკალებს მიგაკვიტ შექმნილი საღვსანგომ-მოიერივე ბრიგადა

40 წლის წინ ვიეზნაგის ოგეი ავარიკული ავრომოგილური ღივიზიის მოქმეღევის მიგაკვიტ მოსკოვზე ეგსავარიკივეგული საღვსანგომ-მოიერივე ბრიგადა ქუთაისში ჩამოყალიბე

გასული საუკუნის 60-70-იან წლებში ვიეტნამში მიმდინარე ომი გავდა ძირითადი მიზეზი იმისა, რომ საქართველოში, კერძოდ კი ქუთაისში, მამხინღელმა საბჭოთა კავშირის ხელმძღვანელებამ და გენერალიტეტმა იმ დროისათვის მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე ოპერატიულად მოქმედი სამხედრო შენაერთის ჩამოყალიბება დაიწყეს.

ვიეტნამის ომში პერტაგონმა პირველად გამოიყენა აერომობილური ღივიზია, რომელიც ქვეითი შენაერთებისგან იმით განსხვავდება, რომ ღივიზიის დანაყოფებისა და შეიარაღების გადას-

როლას ბრძოლის ველზე არა ჯავ-სანტრანსპორტიორები და ქვეითთა საბრძოლო მანქანები, არამედ შეველ-მფრენები ახდენდნენ. ამ ღივიზიის განკარგულებაში 430-მდე სატრანსპორტო და საბრძოლო შეველმფრენი იყო, რომლებსაც ოპერატიულად შეველით საბრძოლო დანაყოფების გადასხმა მტრის ზურგშიც, ამასთან, მათი საპაე-რო მხარდაჭერაც.

ამერიკული აერომობილური ღივი-ზიის საბრძოლო მოქმედებამ

სამხედრო ანალიტიკოსები მიულ მსოფ-ლიოში საბოლოოდ დარწმუნა, რომ შეველმფრენის (ვერტიკალურად აფრენა-დაფრენის უნარის მქონე საფრენი აპარატის, რომელსაც არ სჭირდება აეროდრომების მოწოდება) გამოყენამ მთლიანად შეცვალა ბრძოლის ტაქტიკა, განსაკუთრებით ანტიპარტიზანულ ოპერაციებში.

ქუთაისის სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადის მოქმედების სპეციფიკა მთავორიან რელიეფზე ბრძოლის ითვალისწინება

მიუხედავად იმისა, რომ ბრიგადა სადესანტო იყო, იგი არ შედიოდა საბჭოთა კავშირის საჰაერო-სადესანტო ჯარების შემადგენლობაში. ბრიგადის პირად შემადგენლობას არ ეცვა მდესანტების ფორმა და სამხრეებიც წითელი ჰქონდა, როგორც სახმელეთო ჯარების ქვეითებს. ამასთან, ითქმის 10 წლის განმავლობაში, 1982 წლამდე, ქუთაისის სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადის პირად შემადგენლობა არ ასრულებდა ხტომებს პარაშუტებით.

ყოველზე ეს კი იმით იყო გამოწვეული, რომ ბრიგადის პირად შემადგენლობას, ძირითადად, შეუკლმფრენებიდან დესანტირებისთვის ამზადებდნენ და თან დამატებითი ტვირთის, პარაშუტების წაღებას, მეთაურობის ან რთა ბუვრად სჯობდა მებრძოლების დესანტირება შეუკლმფრენების მსწახვე

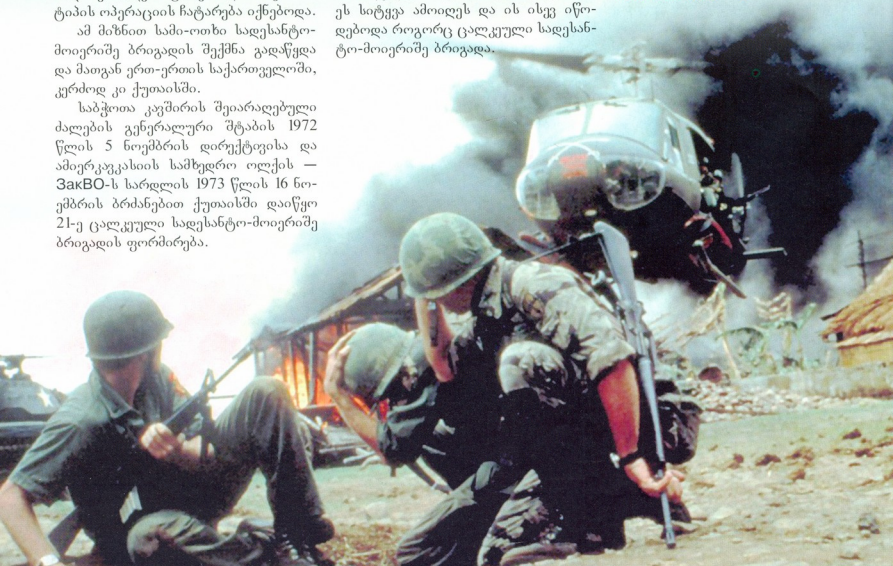
ვიეტნამის ომში ამ ამერიკული გამოცდილების გადაღების მიზნით საბჭოთა კავშირის ხელმძღვანელობამ დაიწყო რამდენიმე ექსპერიმენტული სამხედრო შენაერთის ჩამოყალიბება, რომელთა დანიშნულება მოწინააღმდეგის ახლო ზურგში, ანუ ტაქტიკურ სიღრმეში, დესანტირება და საიერიშო ტიპის ოპერაციის ჩატარება იქნებოდა.

ამ მიზნით სამი-ოთხი სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადის შექმნა გადაწყდა და მათგან ერთ-ერთის საქართველოში, კერძოდ კი ქუთაისში.

საბჭოთა კავშირის შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის 1972 წლის 5 ნოემბრის დირექტივისა და აიერკავკასიის სამხედრო ოლქის — ЗаКВО-ს სარდლის 1973 წლის 16 ნოემბრის ბრძანებით ქუთაისში დაიწყო 21-ე ცალკეული სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადის ფორმირება.

ბრიგადის პირად შემადგენლობას აიერკავკასიის სამხედრო ოლქის სხვადასხვა ნაწილიდან აგროუებდნენ. 1973 წლის ბოლოს ბრიგადის დასახელებაში გაიშინდა სიტყვა „საცდელი“, რაც მის ექსპერიმენტულ დანიშნულებაზე მიუთითებდა. ოთხი წლის შემდეგ, 1977 წელს, ბრიგადის დასახელებიდან ეს სიტყვა ამოიღეს და ის ისევ იწოდებოდა როგორც ცალკეული სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადა.

ვიეტნამის ომში ამერიკული აერომობილური დევიზის მოქმედების ტაქტიკა მისაღები გახდა საბჭოთა გენერალიტეტისთვის

ცხინვალის რეგიონსა და აფხაზეთში 21-ე სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადა წმინდა ივერება BTR-მ-ებზე დამონტაჟებულ საზენიტო 3V-23-2-ებს

დაჯღომის ან დაბალი სიმაღლეზე (1-2 მ-ზე) ჩამოკიდების შემდეგ.

დესანტირებისთვის ქუთაისის ბრიგადის მიაპგრეს 1171-ე საჟაიციო ჯგუფი, რომლის განკარგულებაში Ми-8 და Ми-6 ტიპის სატრანსპორტო და Ми-24A ტიპის საბრძოლო შეუკლმფრენები იყო. შეუკლმფრენები მამინდელ წულუკიქეში (ბონში) ბაზირებდნენ.

როგორც ამ დროს ქუთაისის ბრიგადაში მომსახურე სამხედროები იხსენებენ, მათ 70-იან წლებში წმინდად უწყვედად სამხედრო სწავლებებში მონაწილეობა. სროლაში იხინი, ძირითადად, სიმონეთის პოლიგონზე ვარჯიშობდნენ, ხოლო შეუკლმფრენებიდან დესანტირებას საქართველოსა და სამხრეთ კავკასიის სხვადასხვა პოლიგონზე ახდენდნენ, მათ შორის თბილისის გარეუბანშიც. დღევანდელი გლდანისა და მუხიანის მიდამოებში.

უფრო დიდი მასშტაბის სწავლებები ყარაიაზის პოლიგონზე (ეს პოლიგონი აზერბაიჯანისა და საქართველოს საზღვარზე იყო) ტარდებოდა.

1975 წლის 5 სექტემბერს მორიგი სამხედრო სწავლებისას ყარაიაზის პოლიგონზე დესანტირებისას 1171-ე საჟაიციო ჯგუფის Ми-8 ტიპის სატრანსპორტო შეუკლმფრენი თავისი ძირითადი ხრახნის ნიშნებით მქორე ასეთვე შეუკლმფრენის კუდს წამოდო, რის შემდეგაც ორივე შეუკლმფრენს ცეცხლი გაუჩნდა და აფეთქდა. დაიღუპა შეუკლმფრენში მსხობი კეიპაჟისა და დესანტის 30-ზე მეტი კაცი.

ამ კატასტროფამ მამინდელი საბჭოთა შეიარაღებული ძალების მეთაურ-

რობაში დიდი რეზონანსი გამოიწვია, რასაც 1171 საჟაიციო ჯგუფის დაშლა და ორ საჟაიციო წაწილად გაყოფა მოჰყვა.

325-ე სამეუკლმფრენო საჟაიციო პოლიკის ისევე წულუკიქეში დარჩა. მის

შეიარაღებაში იყო Ми-8 ტიპის საშუალო და Ми-6 ტიპის მძიმე სატრანსპორტო შეუკლმფრენები. 292-ე სამეუკლმფრენო პოლიკის სამი ესკადრილია კი ცხინვალში განათავსეს. ამ პოლიკის ორი ესკადრილია Ми-24A

1970-იან წლებში სიმონეთის პოლიგონზე იმ დროისთვის საიდუმლო РПГ-16 ტიპის ვუმბარსატყორცებიდან ქუთაისელი მოიერიშეები ვარჯიშობდნენ

ქუთაისიდან ვაგზავნილ საბჭოთა
 სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადის
 პირად შემადგენლობას ავღანეთშიც
 მოუხდა ბრძოლა

და Ми-24В ტიპის საბრძოლო, ხოლო შესაძლებელია ეს კადრები იყოს კი Ми-8 ტიპის სატრანსპორტო შვეულმფრენები იყო აღკვეთილი (ხონსა და ცხინვალში დისლოცირებული შვეულმფრენების პოლკებზე ცალკე სტატიებს შევთავაზებთ ჩვენს ერთგულ მკითხველს რუბრიკაში „სამხედრო ისტორიები“).

1977 წელს 21-ე ცალკეული სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადა ახალ სტატუსზე გადავიდა და გარდა ზემოხსენებული ორი საშვეულმფრენო პოლკისა, მის შემადგენლობაში შედიოდა: მმართველობა; 802-ე, 803-ე, 804-ე ცალკეული სადესანტო-მოიერიშე ბატალიონები; მომსახურების ცალკეული ბატალიონი; 303-ე და 358-ე ცალკეული სააეროდრომოტექნიკური მომსახურების ბატალიონები (ხონსა და ცხინვალში); 801-ე და 802-ე ცალკეული კავშირგაბმულობისა და რადიოტექნიკური უზრუნველყოფის ახეული.

აქედან 802-ე ცალკეული სადესანტო-მოიერიშე ბატალიონი ქუთაისის ნაცვლად უშუალოდ წულუკიძეში (ხონსი) იყო განთავსებული მათი მოქმედების ოპერატიულობის გასაზრდელად, რათა იქვე მდგარი სატრანსპორტო შვეულმფრენები უფრო სწრაფად გადაეხრობათ. ქუთაისიდან ბრიგადის დანაყოფების ჩასვლას წულუკიძეში ან პირიქით წულუკიძეში ქუთაისში შვეულმფრენების ჩაფრენასა და მედესანტების ჩახხდომას დრო სჭირდებოდა.

1983 წელს ქუთაისის ბრიგადის პირად შემადგენლობას, რომელიც

მანამდე წითელი სამხრეთითა და მოტომსროლელების ფორმით დადიოდა, აღკვეთილია შეუცვალეს — შედგენილია ცისფერი ბერეტები დაზურვს და ხოლიანი მაისურები ჩააცვს.

ქუთაისის ბრიგადის თითოეული ბატალიონის პირადი შემადგენლობის რაოდენობა 530 კაცს აღწევდა. თითოეულ ბატალიონში სამი სადესანტო-მოიერიშე ასეული, ტანკსაინაღმდეგო ბატარა, ნაღმსატყორცნების ბატარა, სადაზვერეო, საზენიტო-სარაკეტო, კავშირგაბმულობის უზრუნველყოფის ოცეულები და სამედიცინო პუნქტი შედიოდა.

სადესანტო-მოიერიშე ასეული შეიარაღებაში შედიოდა დასაკეცონ-დახანია AKMC (ტიპის ავტომატები, РПК ტიპის ხელის ტყვიამფრენები, დასაკეცო ხელის ვუმბარსატყორცნები РПГ-7Д, დაზვის СПГ-9 და ავტომატური АГС-17 ტიპის ვუმბარსატყორცნები, 82 მმ-იანი კალიბრის ნაღმსატყორცნები.

ტანკსაინაღმდეგო ბატარა თავიდან СПГ-9 ტიპის დაზვის ვუმბარსატყორცნებით იყო შეიარაღებული, რომელსაც შემდეგ მართავდა ტანკსაინაღმდეგო კომპლექსები „ფაგოტები“ დაემატა.

ნაღმსატყორცნების ბატარებს რვა ცალი 82 მმ-იანი ნაღმსატყორცნი ჰქონდა, ხოლო საზენიტო-სარაკეტო ოცეულს კი 9 ცალი Стрела-2М ტიპის კომპლექსი.

80-იან წლების დასაწყისში 7,62 მმ-იანი АКМС-ები ქუთაისის ბრიგადის 5,45 მმ-იანი АК-74 ტიპის „კალაშნიკოვები“ შეუცვალეს.

ქუთაისის ცალკეულ სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადაში ასევე შედიოდა საარტილერიო ჯგუფი. იგი სამი 120 მმ-იანი ნაღმსატყორცნების ბატარეისგან შედგებოდა.

წულუკიძეში დისლოცირებულ 802-ე ცალკეულ სადესანტო-მოიერიშე ბატალიონის განსხვავებული საორგანიზაციო სტრუქტურა ჰქონდა, რაც მისი სპეციფიკით იყო გამოწვეული. ამ ბატალიონის შემრძობის მაღალშიან პირობებში დიფერსიული ამოცანების შესასრულებლად და საბრძოლველად ამზადებდნენ.

ბრიგადის მეთაურობას უშუალოდ ექვემდებარებოდა სადაზვერეო ასეული („უზაბი“). ვიპებზე განთავსებული სამი სადაზვერეო ოცეული და ტექნიკური დაზვერვის განყოფილება, ასევე კავშირგაბმულობის, სადესანტო უზრუნველყოფის, საინჟინრო-მანქანათმშენებლის, საავტომობილო, სამედიცინო, სარემონტო და მატერიალური უზრუნველყოფის ასეულები, რადიოტექნიკური დაზვერვის, არტილერიის მართვისა და საკომანდნო ოცეულები, ორგანოტრი.

საომარი მოქმედებების სტატუსის მიხედვით ქუთაისის ცალკეული სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადის საერთო რიცხოვნობა 3,5 ათას კაცამდე იზრდებოდა, მშვიდობიანობის დროს კი ის ბოლომდე არ იყო დაკომპლექტებული.

1988 წლისთვის ქუთაისის ცალკეული სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადა, ისევე როგორც სხვა ანალოგიური სამხედრო შენაერთები, საბჭოთა კავშირის შეიარაღებული ძალების სახმელეთო

ჯარების შემადგენლობიდან საჰაერო-სადესანტო ჯარებს გადაეცა და მისი სახელიც გადაეცა, როგორც ცალკეული საჰაერო-სადესანტო ბრიგადა. შესაბამისად, შეიცვალა ბრიგადის შეიარაღებაც, ოპერატიულობის ასამაღლებლად მას ჯეჟმანტექნიკის დიდი ნაწილი ჩამოერთვა.

რისთვის და სად საბრძოლველად იყო განკუთვნილი ქუთაისის ცალკეული სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადა?

მისი დისლოკაციის ადგილიდან გამომდინარე, ბრიგადის დესანტირების ადგილი შეიძლება თურქეთის ან ირანის მიმართულმა ყოფილიყო, ფრონტის ხაზიდან არა უმეტეს 50-60 კმ-ის სიღრმეში, ოპერატიული-ტაქტიკური საჰაერო დესანტის სახით.

მოწინააღმდეგის ზურგში ამ სიღრმეში ბრიგადის ძირითადი საბრძოლო დეკლები შეიძლება გამხდარიყო მტრის სამეთაურო პუნქტების განადგურება, კავშირგაბმულობის დარღვევა და მომარაგების მოშლა. ბრიგადის დამოუკიდებლად ორი დღე-ღამე შეეძლო ემოქმედა და ხელი შეეშალა ფრონტის ხაზისკენ მოწინააღმდეგის დამატებითი ძალების გადაადგილებისთვის მოცემულ მონაკვეთზე.

ბრიგადა მოქმედებდა ძირითადად სახმელეთო ჯარების ინტერესებში და მოწინააღმდეგის ახლო ზურგში საკუთარი ტანჯვების შეჭრამდე უნდა გაემდო.

ჩრდილოატლანტიკურ ალიანსთან ომის დაწყების შემთხვევაში საბჭოთა სამხედრო დოქტრინა არ გამოიყენებოდა, რომ სამხრეთ კავკასიაში ვერ შეძლებდა თავდაცვითი ზღვადგების შეკავებას, რისთვისაც თავდაცვის მთავარ ხაზად კავკასიის ქედი განიხილებოდა.

C919 ტიპის დაზვის ეუმბარსატორცნები ქუთაისის ბრიგადის მთავარ ტანჯაწინააღმდეგო საშუალებას წარმოადგენდა

თუმცა კრემლი, ბუნებრივია, უბრძოლველად არ აპირებდა სამხრეთ კავკასიის დატოვებას, რისთვისაც შეტევებზე გადმოსულ NATO-ს ჯარებთან საქართველოსა და აზერბაიჯანის (ნაკლებად სიმძეითს) ტერიტორიებზე გააფორებული ბრძოლის გამართვას აპირებდა.

ამიერკავკასიაში ერთადერთ და კარგად მომზადებულ ქუთაისის ცალკეულ სადესანტო-მოიერიშე ბრიგადას ქართულ მიწაზე შეტევებზე გადმოსული NATO-ს (უპირველესად კი თურქეთის) ჯარების ზურგში სადევრისო-პარტიზანული ქმედებებიც დაეკლებოდა.

საბოლოოდ ისტორიამ ისე ინება, რომ ქუთაისის ცალკეულმა სადესანტო-მოიერიშე (ბოლო წლებში კი საჰაერო-სადესანტო) ბრიგადამ თავისი გამოცდილება NATO-ს კი არა, თავისუფლებისკენ მსწრაფ საქართველოს მოსახლეობის წინააღმდეგ გამოიყენა.

ქუთაისის ბრიგადის დანაყოფები 80-იანი წლების ბოლოს ცხინვალში გადასროლეს და, ბუნებრივია, იქ ქართულ ინტერესებს ნამდვილად არ ემსახურებოდნენ. წულუკიძის პოლიკის შეკუ-

მერენები აქტიურად დაფორინდნენ გუდალითან ტყვარჩელში მოსახლეობის გამოყვანის მიზნით, თუმცა უეჭველად ტყვარჩელელ აფხაზებს შეიარაღებითა და ტყვია-წამლითაც აპარაგებდნენ.

1992-93 წწ.-ში ქუთაისიდან ბრიგადა რუსეთში გაიყვანეს, სადაც ის მალევე ჩართო ჩეჩნეთის პირველ ომში.

1998 წელს 21-ე ცალკეული საჰაერო-სადესანტო ბრიგადა შეამცირეს და მის ბაზაზე რუსეთის საჰაერო-სადესანტო ჯარების 247-ე სადესანტო-მოიერიშე პოლიკი ჩამოაყალიბეს. ამ სახით მას ჩეჩნეთის მეორე ომში მოუხდა ბრძოლა.

ამჟამად 247-ე კავკასიური კაზაკური სადესანტო-მოიერიშე პოლიკი სტერეოპოლიმა დისლოცირებული. 2008 წლის აგვისტოს რუსეთ-საქართველოს ომის დროს ამ პოლიკის დანაყოფები ბრძოლებში მონაწილეობდნენ და ოკუპირებულ ცხინვალში ოქტომბრამდე დარჩნენ, სანამ მუდმივი დისლოკაციის ადგილზე დაბრუნების ბრძანება არ მიიღეს.

ირაბლი ალადაშვილი

ქუთაისის ბრიგადის „შვილობილი“ — 247-ე საჰაერო-სადესანტო პოლიკი 2008 წლის აგვისტოში სტერეოპოლიდან ცხინვალში შემოიჭრა...

უჩინაერიის ქუდი ტანკებოსთვის

ბრძოლის ველზე სამხედრო ტექნიკის გამოყენების დღიდან მისი შენიღბვის საკითხი აქტუალურობას არ ჯარავს. ტანკის ან ჯავშანმანქანის სწორად შერჩეული ჯამფედაჟი მის ეკიპაჟს გადარჩენის შანსს აძლევს. ტექნიკაზე ლაქების ფერებსა და ფორმას ადგილმდებარეობის და რელიეფის გათვალისწინებით არჩევენ.

სამხედრო კამუფლაჟმა ფულუციის დიდი გზა გაიარა, — ტანკებსა და ჯავშანტრანსპორტიორებზე ფუნჯით დატანილი საღებავიდან თანამედროვე, სრულყოფილ ტექნოლოგიებამდე.

სამხედრო ტექნიკის შენიღბვის თანამედროვე საშუალებებს თვად ტექნიკაზე არანაკლები ყურადღება ეთმობა. ამისთვის მსოფლიოს წამყვანი კომპანიები მუშაობენ და პროექტებში მილიონობით დოლარს აბანდებენ.

გასულ თვეს პარიზში გამართულ გამოფენაზე Eurosatory 2012-ზე ზოგიერთმა სახელმწიფომ ტანკებსა და ჯავშანტექნიკის კამუფლირების რამდენიმე ნიმუში წარმოადგინა.

ბუნებრივი საშუალებებით (მეტწილად წიწვოვანი ხეების ტოტებით) ტანკებს ჯერ კიდევ მეორე მსოფლიო ომში ნიღბუნენ. ამ საქმეში წარმატებას გერმანელებმა მიაღწიეს. მაგრამ ბუნებრივ საშუალებათა გამოყენებას ერთი ნაკლი ჰქონდა, პერიოდულად შეცვლას საჭიროებდა.

დღეს ეს პრობლემა გადაწყვეტილია, თანამედროვე ტექნოლოგიებს ნებისმიერი მცენარის საშუალება შეუძლია. თანაც, ხარისხით და რაც მთავარია, ფორმით რეალურსიგან არაფრით განსხვავდება. მაგალითად, სურვილი-

ტექნიკის შენიღბვა ბუნებრივი საშუალებებითაც შეიძლება. მაგრამ ამ შემთხვევაში მათი პერიოდული შეცვლაა საჭირო.

სამებრ დამკვეთს თავისი ტანკის (და არა მხოლოდ ტანკის) კამუფლირება ხელოვნური ზედაპირით ან ხელაღაც ბალახით შეუძლია. თანაც ფერის შერჩევა (იქნება ხასხასა მწვანე თუ მქრქალი ფერები) ლანდშაფტის მიხედვით შეიძლება.

დიდ ეფექტს იძლევა წიწვოვანი ხეების ხელოვნური მულაჟები. ასეთი საშუალებებით არა მხოლოდ ტანკის კორპუსის, არამედ კოშკურის, ლულისა და საერდენი საგორაკების კამუფლირებაც შეიძლება. შესაბამის რელიეფურ პირობებში მოქმედებისას 500-700 მ მანძილზე ამ მეთოდით შენიღბული ტანკის აღმოჩენა პრაქტიკულად შეუძლებელია.

რა თქმა უნდა, მოძრაობისას შენიღბვის ეფექტის ნაწილი იკარგება. მშრალ რელიეფზე გადაადგილებისას წარმოქმნილი მტკერი და ზოგჯერ ძრავის გამოწვავილებები ტანკის განნიღბავს ისევე. თუმცა ტვიან ლანდშაფტზე დაბალი სიჩქარით გადაადგილებისას ხელოვნური მცენარეებით ოსტატურად შენიღბვა „უჩინაჩინობის“ ერთგვარ ეფექტს მანიც იძლევა.

ბოლო პერიოდში ტანკების კამუფლირებისთვის ბადეებს იყენებენ. ამ საკმეში გერმანელები ლიდერობენ. გერმანიის ტერიტორიაზე ბუნდესვერის „ლეოპარდები“ მომწვანო ბადეებით არის შენიღბული. განსაზღვრული ზომის ბადეები ტანკის კორპუსს, კოშკურასა და ლულას ისე ფარავს, რომ

მეტი ეფექტისთვის, ტექნიკის კამუფლირებისას, შესანიღბი ბადეების რამდენიმე ფენას იყენებენ

ეკიპაჟს ტექნიკის ექსპლუატაციაში ხელს არ უშლის.

მეტი ეფექტის მისაღწევად ბადეების 2-3 ფენა გამოიყენება და შენიღბვა-მოხსნის დასაჩქარებლად ფენები ერთმანეთში ძალიან მარტყად, საფეიქრო შესაკრავებით (ანუ ფხრისფებით) მაგრდება.

უდაბნოში ბადეების გამოყენებით ტანკების კამუფლირება ოდნავ განსხვავებულია. ქვიშაან ლანდშაფტზე გაჩერებულ ტანკს შუად შეღებილი მუხლუხები განიღბავს, ამიტომ აუღანეთში ტანკებზე ბადეები ბორტების მთელ

სიმაღლეზე ჩამოშვებული. ტანკების კამუფლირების ასეთი მეთოდი საკმაოდ იაფი და ამავე დროს ეფექტურია. მიუხედავად ამისა, მეცნიერები ვიცლებით თანამედროვე შესანიღბ საშუალებებზე მუშაობას განაგრძობენ. მათ შორისაა ბრიტანული BAE Systems-იც.

პროექტი, რომელსაც ამჟამად ცდიან, კამუფლირების საკმეში ერთ-ერთი თანამედროვე და E-INK-ის ტიპის ელექტრონული მელნის მაღალ ტექნოლოგიებზეა დაფუძნებული. მისი გამოყენებით გარემოს გამოსახულების ასლს იღებენ, რომელიც სისტემას

შესანიღბი ბადეების შეფერილობის შერჩევა, ლანდშაფტის შესაბამისად ხდება

სისტემა Adaptiv-ის გამოყენებით ტანკს სითბური კვალის შეცვლა ისე შეუძლია, რომ მოწინააღმდეგის თბოენზორზე ავტომობილს დაემსგავსება

ჯეჟმანტექნიკის ზედაპირზე თავად გადააქვს. ეს კი ტანკსა თუ ქვეითთა საბრძოლო მანქანას მოწინააღმდეგისთვის პრაქტიკულად უხილავს გახდის.

მსგავსი სისტემის ხილვა ბონდიანას ერთ-ერთ ფილმში „მოკვიდი, ოლიონდ სხვა დროს“ შეიძლება. აგენტი 007 „ასტონ მარტინს“ შესანიშნავად დღვლავს თითხ აჯვრს და მანქანა გარემოს გამოსახულების ფერს იღებს. როგორც ჩანს, პოლიფურდური ფანტაზია ნელ-ნელა რეალობად იქცევა.

ბრიტანულმა კომპანიამ ტანკის კორპუსის ყველა მხარეს მრავალი მიკროკამერა დააყენა და მათი გამოყენებით სისტემა ტანკის გარშემო არსებულ გარემოს სრულ პანორამულ სურათს უღებს. შემდგომ ელექტრონული ძელნის ტექნოლოგიით კამერებიდან მიღებული გამოსახულების ტანკის კორპუსზე პროეცირება ხდება და ტანკი ლანდშაფტს სრულად შეემაბება. ყოველივე ეს რეალურ დროში ხდება. შესაბამისად, აქტიური კამუფლაჟის

სისტემას ტანკის შენიღება მოძრობის დროსაც შეუძლია, თმცა მოძრაობის ტანკის ადამალვა“ უფრო ძნელია. ისეთ ფაქტორებს, როგორცაა გამონაბობლქვი და მუხლუხებისგან წარმოქმნილი მტკვერი კერაფერს უზერხებენ.

ჯერჯერობით ასეთი სისტემა მხოლოდ მასშტაბური მოდელის სახით არსებობს, მაგრამ BAE Systems-ის სპეციალისტები დარწმუნებული არიან მისი რეალიზაციის შესაძლებლობაში და წარმატების შემთხვევაში სისტემა აუღანეთში საბრძოლო პირობებში გამოიცდება.

სხვათა შორის, ამგვარი „ციცხალი“ კამუფლაჟის იდეა აღნაერთდან მოდის. ბრიტანული ჯეჟმანტექნიკის უდაბნოსფერი ევქექტს მამიზე კარგავს, როგორც კი ტექნიკა გამქვანებულ რაიონებში, ბაღებისა და ხეების ფონზე გამოინდება.

BAE Systems-ი მუშაობს ტანკების შენიღების კიდევ ერთ პროექტზე, რომელიც Adaptiv-ის ახალ ტექნოლოგიასთან არის დაკავშირებული.

ჯეჟმანტექნიკის ეიზუალური აღმოჩენის გარდა, არსებობს ინფრაწითელი, ანუ სითბური კვალი და მისი მქმუვობით ტანკის პოვნა განსაკუთრებით ღაძით, იოლია.

ახალი ტექნოლოგია ინფრაწითელი სისტემების ტერანებიდან გაქრობისა და გარემოსთან შეტამების საშუალებას იძლევა. გარდა ამისა, ტანკს სითბური კვალის შეცვლა ისე შეუძლია, რომ მოწინააღმდეგის თბოენზორზე სატვირთო ავტომობილს ან მზისგან გაზურებულ კლვს დაემსგავსება.

Adaptiv-ის ტანკის ტექნოლოგიებს საფუძვლად ქმსკუთხა მანალებს უღვს. ისინი სპეციალური მასალისგან მზადდება, ზომით მხოლოდ რამდენიმე სანტიმეტრია და ტექმეტატურის სწრაფად შეცვლა შეუძლია.

ერთი ტანკის შესანიღბად დაახლოებით ათასი ასეთი ტექმეტატურული პანელია საჭირო. ინფრაწითელი დიაპაზონში შენიღების გარდა, ამ სისტემით ეკიპაჟს ტანკის სითბური „ხელწერის“ გადაკეთება და მისი სრულიად „უწვიმარ“ სავნად გადაქცევა შეუძლია.

აღრე თუ გვიან, ეს სისტემები დასრულებულ სახეს მიიღებენ და, ალბათ, ძვირი ეღირება, მაგრამ თანამედროვე ტანკების მაღალი ღირებულების გათვალისწინებით კამუფლირებაზე ხარჯის გაწევა საესებით გამართლებული იქნება.

ხელწერილი ბალახითა და ლანდშაფტის შესაბამისად შეღებილი ბრეზენტით ტანკების კამუფლირება რუსებმაც ისწავლეს

ინდური INSAS, როგორც „კალაშნიკოვი“ არ არის

ინდოელ სპეცდროვს სპეცულ ავტომატი ჯერ მოსწონთ და მის შეხვლას ითხოვენ

სურათზე ერთი დახედვით მკითხველს შეიძლება მოეჩვენოს, რომ ეს რუსული „კალაშნიკოვის“ მორიგი მოდიფიკაციაა, თუმცა ეს ასე არ არის. ინდური ავტომატური შაშხანა, იგივე ავტომატი INSAS, მართლაც ჰგავს „კალაშნიკოს“, მაგრამ მათ შორის დიდი განსხვავებაცაა.

გასული საუკუნის 50-იანი წლებიდან, მას შემდეგ, რაც ინდოეთმა დამოუკიდებლობა მოიპოვა, მისი არმია, ძირითადად, ბელგოური წარმოების 7,62 მმ კალიბრის FN FAL ტიპის ავტომატური შაშხანებით იყო შეარაღებული, მაგრამ ის ვაზნების გარეშე 4,4

კგ-ს იწონიდა, სიგრძე 1,10 მ-ს აღწევდა და არცთუ ისე მოხერხებული იყო მთავარიან რელიეფზე, მაღალ სიმაღლეებზე ბრძოლისას.

80-იანი წლების დამდეგს ინდოეთის სამთვრობო ცენტრმა, რომელიც თავდაცვის სფეროში გამოკვლევებს ატარებდა, დაიწყო ახალი საიარაღო სისტემის INSAS-ის („სასროლი იარაღის ინდური სისტემა“) შექმნა, რომელიც აერთიანებდა საიერიშო ავტომატურ შაშხანას (ავტომატს), ავტომატურ კარაბინსა და მსუბუქ ხელის ტყვიამფრქვევს.

მთავარი იდეა იმაში მდგომარეობ-

და, რომ სამეც ტიპის ამ იარაღს ბევრი საერთო დეტალი უნდა ჰქონოდა, რაც მომავალში გააადვილებდა და გააიფხვებდა მათ წარმოებას და ათვისებას.

ამასთან, ინდოელ გენერლებს სურდათ გადასულიყვნენ NATO-ს სტანდარტის მცირეკალიბრიან ვაზნებზე — 5,56X45 მმ-ზე, რომელიც ავტომატურ რეჟიმში სროლისას უკუცემის შედარებით მცირე იმპულსს იძლეოდა მსროლელის მხარზე, რაც ზრდიდა ავტომატური ჯერებით სროლის სიზუსტეს.

INSAS-ის პირველი ავტომატი 1986 წელს დამზადდა, თუმცა მისი სერიული წარმოება მხოლოდ 9 წლის შემდეგ

ბელგოური FN FAL-ი ინდოეთის არმიის შეარაღებაში ჯერ კიდევ გახული საუკუნის 50-იან წლებში გამოიწნა

ინდოეთის არმიის ჯარისკაცები INSAS-ებით — ალღუშზე და გარჯიშისას

დაიწყო დასავლეთ ბენგალის შტატის ქალაქ იქსავენში მდებარე სახელმწიფო არსენალში.

პირაქის ელემენტები არც ინდოეთის ხელისუფლებისთვის იყო უცნობი და 1998 წელს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ ალღუშზე ჩავლილ ყველა ინდოელ ჯარისკაცს სწორედ ახალი INSAS ეჭირა ხელში.

მამინ შვილებმა ამან დამთრგუნველად იმოქმედა ინდოეთის შეზოგელსა და მუდმივ მოწინააღმდეგე პაკისტანზე, თუმცა მოგვიანებით პაკისტანის დაზვერვამ გაარკვია, რომ ავტომატებისთვის ინდოელ სამხედროებს 5,56 მმ კალიბრის ვაზნების საკმარისი მარაგი არ მოეპოვებოდათ.

სანამ ინდოეთი NATO-ს 5,56X45 მმ კალიბრის ვაზნების მწარმოებელ ქარხანას ამუშავებდა, იძულებული გახდა მილიონობით ასეთი ვაზნა ისრაელისგან შეეძინა.

დღეისათვის ინდოეთის არმიის შეიარაღებაში 300 ათასზე მეტი INSAS-ია, მაგრამ ინდოეთის შეიარაღებულ ძალებში 1,303 მლნ კაცი მსახურობს (რაიღების მხრე იგი მსოფლიო არმიებს შორის მეოთხე ადგილზეა), კიდევ 535 ათასი რეზერვშია და, რა თქმა უნდა, მათ იც ავტომატები არ ყოფიან. სწორედ ამიტომაცაა, რომ ინდოეთის არმიის ჯარისკაცების შეიარაღებაში INSAS-თან ერთად შეიძლება შეაქმნილი მოძველებული ბულგარული FN FAL-ები, რუსული AKM-ები თუ უახლოესი, ისრაელში ნაყიდი Tavor-ები.

შეიარაღებაში მიღებიდან ერთ წელიწადში INSAS-ის ხარვეზები გამოჩნდა. 1999 წელს პაკისტანთან მორიგი შეიარაღებული კონფლიქტის დროს, რომელზეც ქაშმირში, კარგილის მაღალმთიან რაიონში მიმდინარეობდა, აღმოჩნდა, რომ სიცოცხეში ინდური ავტომატის პოლიმერული ნაწილები (კონდახი, საღულე) იყენებოდა და ტყვედობდა, ამასთან, ხშირად არ მუშაობდა სროლის ავტომატური რეჟიმში. იმას დაემატა ნეპალელი სამხედროების უკმაყოფილებაც, რადგან ინდოეთისგან ნაიფი INSAS-ები სროლისას იჭედებოდნენ. ეს პრეტენზიები ინდოელმა კონსტრუქტორებმა იმით გააბათილეს, რომ თითქოსდა ნეპალელი ჯარისკაცები არასასიანდლო იყენებდნენ INSAS-ებს და არ წმენდნენ მათ სროლების შემდეგ, მიუხედავად INSAS-ის შემქმნელების არგუმენტებისა, ამ ავტომატის საიმედოობით არც ინდოეთის არმიამა თყენენ უკმაყოფილო, რაც საბოლოოდ იმის მხენი გახდა, რომ ინდოეთის თავდაცვის სამინისტრომ 2011 წლის ბოლის მის შესაცვლელად ტყვედური გამოაცხადა.

მაი შხადა 250 მლნ დოლარად შეიძინოს 66 ათასი ავტომატი, რომლებიც უნდა შეეცვალოს INSAS-ები. ტყვედურში გამარჯვებული ვალდებული იქნება, ინდოეთს გადასცეს გამარჯვებული ავტომატის წარმოების ტექნოლოგია. ინდოეთი 2 მლნ-მდე ასეთი ავტომატის გამოშვებას აპირებს, რაც საუბრით დააკმაყოფილებს ინდოეთის შეიარაღებული ძალების, რეზერვისა და პოლიციის მოთხოვნებს. მიუღი პროგრამის დირექტორებმა შეიძლება 2-3 მლრდ დოლარს გაუტოლდეს.

INSAS-ის შემცველ ახალ ავტომატს აუცილებლად უნდა ჰქონდეს „აკანტინის“ მიმართულები და მასზე ლულისქვეშა ყუბარსატორების დამატება შეიძლებოდაც. ტენდერის მთავარი მოთხოვნა, რომ ავტომატი გათვლილი იყოს 7,62X39 მმ კალიბრის გაზნებზე, იმას ნიშნავს, რომ ინდოელი სამხედროები არცთუ ისე უკმაყოფილო არიან NATO-ის სტანდარტის 5,56X45 მმ კალიბრის მცირეაქსიულსიანი გაზნებით და ისევ რუსული AKM-ის კალიბრზე — 7,62X39 მმ-ზე დაბრუნება სურთ.

ირაკლი ალადაშვილი

გამჭვირაველ პლასტმასისგან დამზადებული მჭიდი მებრძოლს გაზნების ხარჯვის გაკონტროლების საშუალებას აძლევს

INSAS

ჩემი დროსი: ინდური ავტომატური შაშხანა (ავტომატი) INSAS უმჯობედ 3,2 კგ-ს იწონის. მისი სიგრძე 945 მმ-ია, ლულის სიგრძე 464 მმ. სროლის ტემპი წუთში 650 გასროლას აღწევს. შვიდი 5,56X45 მმ კალიბრის 20 ან 30 ცალი გაზნა ეტევი.

INSAS-ის ავტომატიცა, ფაქტობრივად, AKM-ისას იმიორებს, თუმცა აირგამომტან მექანიზმში „კალაშნიკოვისგან“ განსხვავებით დამატებულია აირრეგულატორი, რაც საშუალებას იძლევა, გადაიტროს აირგამომტარი არხი და ფუჭი გაზნის გასროლისას წარმოქმნილი აირები მთლიანად გამოეწეწებულ იქნეს ლულის თავზე ჩამოცმული ყუბარის გასაშროლად.

„კალაშნიკოვის“ ერთ-ერთ დიდ ხარვეზად ისიც ითვლება, რომ გადასატენი სახელური მარჯვენა მხარეს

აქვს და გადასატენად მსროლელმა მარჯვენა ხელი სახელეტს უნდა მოაცილოს. იგივე ითქმის ცეცხლის რეჟიმის გადაპროვებ ბერკეტზეც, რომელიც ასევე მარჯვენა მხარედა.

„კალაშნიკოვისგან“ განსხვავებით, ინდურ INSAS-ებზე გადასატენი სახელური და ცეცხლის რეჟიმის მართვის ბერკეტი იარაღის მარცხენა მხარეზეა, რაც აადვილებს ავტომატით მანიპულირებას ისე, რომ მსროლელმა მარჯვენა ხელის საწინებელი თითი სახელეტიდან არ აიღოს.

სხვა მხრე, ინდური INSAS-ის დიზაინი ნამდვილად არ იმსახურებს აღფროვანებას, განსაკუთრებით მასში გამოყენებული პოლიმერების ხარისხი, რაც ამ ავტომატის გამოვალს ბუნდოვანს ხდის. თუმცა INSAS-ები ინდოეთის გარდა შესიადული აქვთ ბრუნვის, ნეპალისა და ომანის აბოთების.

პოლიცია

ISSN 1987-5061
9 771939 610007

F1557
2012

INSAS LMG

